

การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่
ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง

นางสาวดาริน สุขหงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Extention Guidline of Durian Production of Zoning for Co-Farmers
in Rayong Province**

Miss Darin Sukhong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่
ที่เรียนในจังหวัดระยอง
ชื่อและนามสกุล นางสาวคาริน สุขหงษ์
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช กระจ่างเมือง แสสนเสริม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

DL

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะกง)

นารีรัตน์ สีระสาร

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)

สินีนุช กระจ่างเมือง

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช กระจ่างเมือง แสสนเสริม)

Pranman Koo-Lay

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง)

๑๓/๖

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนใน
จังหวัดระยอง

ผู้วิจัย นางสาวคาริน สุขหงษ์ รหัสนักศึกษา 2609002577

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริรัตน์ สีระสาร (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม
ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิต
ทุเรียนของเกษตรกร (3) ความรู้ในการปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร (4) ความต้องการส่งเสริม
การปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสม
ของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรม
ส่งเสริมการเกษตร ปีการเพาะปลูก 2561/62 จำนวน 289 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร
ยามานะ ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน จำนวน 168 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ
จัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.38 ปี จบการศึกษาระดับ
ประถมศึกษา มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.77คน มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 17.9 ปี มีพื้นที่
ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 10.18 ไร่ มีที่ดินเป็นของตัวเอง ใช้แหล่งเงินทุนตนเอง (2) สภาพการผลิตทุเรียนเป็นดินร่วนปน
ทราย แหล่งน้ำที่ใช้ในมาจากการขุดบ่อน้ำใช้เองในสวน ระบบการให้น้ำแบบฉีดฝอย (สปริงเกล) ผลผลิตทุเรียน
เฉลี่ย 10,980.95 กก./ปี ต้นทุนการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 164,514.88 บาท/ปี รายได้จากการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 485,690.48
บาท/ปี (3) เกษตรกรมีความรู้เรื่องค่าน้ำ แต่ขาดมีความรู้เรื่องดิน (4) เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้าน
การผลิต (5) เกษตรกรมีปัญหาด้านการปลูกและการดูแลรักษาทุเรียน และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ข้อเสนอแนะ
ควรให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องดินและการปลูกพร้อมทั้งการดูแลรักษาทุเรียน

คำสำคัญ การปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ทุเรียน จังหวัดระยอง

Thesis title: Extention Guidline of Durian Production of Zoning for Co-Farmers in Rayong Province

Researcher: Miss. Darin Sukhong ; **ID:** 2609002577;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr.Nareerat Seerasarn, Assistant Professor;

(2) Dr. Sineenut Krutmuang Saenserm, Associate Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The objective of this research is to study (1) social and economic conditions of farmers (2) durian production conditions of farmers (3) knowledge on how to grow durian according to the farmers' suitable areas (4) needs for promoting cultivation. Durian according to the farmers' suitability zone (5) Problems and recommendations on production of durian according to the farmers' suitability zone.

The population of study were 290 of durian farmers in Rayong province for the year 2016-2019. The sample size is determined by 168 people using the Taro Yamane formula with a deviation of no more than 5 percent and using a simple sampling method. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking. The results showed that: (1) Most durian growers were males with an average age of 51.38 years and completed primary education. There are 2 household laborers who have less than 10 years of experience in growing durian, having 5-9 rai of durian growing areas, and own land. Use own funds / household funds. (2) The production conditions of the durian soil type. Growing durian is sandy loam. The water source used to grow durian comes from digging wells and using them in the garden. The sprinkler irrigation system (sprinkler) eliminates insect diseases using chemical methods. And biological products before harvesting the durian, see the durian fruit's age, sales channels. (3) Farmers are knowledgeable about growing crops according to the suitability of the area. In terms of most water conditions. (4) Farmers need the durian production promotion the most. Followed by production standards. In support of production factors, marketing, and methods of agricultural extension. (5) Farmers have the most problems in planting and maintenance. Suggestions of farmers proposing to coordinate the water and irrigation agencies. Provide water to cover households in all areas.

Keywords: Zoning, Durian, Rayong Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณา อนุเคราะห์ดูแลเอาใจใส่ คอยให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลืออย่างดียิ่ง และได้ขอเสนอแนะจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง ประธานกรรมการสอบผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและรองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช คุรุทเมือง แสเนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากแขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และขอขอบพระคุณ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ ติดตามให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์นี้ จนเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ช่วยกรุณาแนะนำให้ความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์และเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านเกษตรจังหวัดระยอง และท่านหัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบคุณนักวิชาการแผนที่ภาพถ่าย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ธุรการ และเกษตรกรจังหวัดระยองทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและอนุเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท รุ่นที่ 19 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคตะวันออก ที่คอยช่วยเหลือกันตลอดมา นับเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณมารดา บิดา ที่ก่อให้เกิดแรงผลักดันให้มีความเพียรพยายามในการศึกษาหาความรู้ จนนำพาผู้วิจัยมาสู่ความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้ คุณประโยชน์และความดีที่บังเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

คาริน สุขหงษ์

กุมภาพันธ์ 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
บริบทจังหวัดระยอง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	16
การปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 สภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร	42
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร	48
ตอนที่ 3 ความรู้ในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร	55
ตอนที่ 4 ความต้องการในส่งเสริมการปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร	60
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร	88
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปการวิจัย	100
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	114
ก แบบสอบถาม	115
ข ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability)	134
ประวัติผู้วิจัย	135

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงจำนวนพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน จังหวัดระยอง.....	21
ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงพื้นที่ปลูกจริงของทุเรียนจังหวัดระยอง.....	23
ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงพื้นที่ปลูกจริงในเขตความเหมาะสมของทุเรียนจังหวัดระยอง.....	24
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร.....	42
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	47
ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร.....	49
ตารางที่ 4.4 ความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่.....	55
ตารางที่ 4.5 สรุประดับความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่.....	60
ตารางที่ 4.6 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการผลิต.....	61
ตารางที่ 4.7 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต.....	73
ตารางที่ 4.8 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการตลาด.....	80
ตารางที่ 4.9 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร.....	83
ตารางที่ 4.10 สรุประดับความต้องการการผลิตทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่.....	87
ตารางที่ 4.11 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร.....	89
ตารางที่ 4.12 สรุประดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่.....	97
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่.....	97

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย 4
ภาพที่ 2.1	แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง จังหวัดระยอง 8
ภาพที่ 2.2	ขอบเขตตำบลในจังหวัดระยอง 8
ภาพที่ 2.3	แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนก ประเภทท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผัง 9
ภาพที่ 2.4	แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศ (Topographic) จังหวัดระยอง 10
ภาพที่ 2.5	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง 20
ภาพที่ 2.6	แผนที่ภูมิเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง 21
ภาพที่ 2.7	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริงของทุเรียนจังหวัดระยอง 22
ภาพที่ 2.8	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริงในเขตความเหมาะสมของทุเรียนจังหวัดระยอง 23

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกผลไม้เมืองร้อน (Tropical Fruit) ได้แก่ ทูเรียน มังคุด เงาะ สับปะรด มะม่วง มะพร้าว แดงโม มะละกอ ฯลฯ โดยเฉพาะผลไม้ที่มีชื่อเสียงในระดับโลก ที่โลกรู้จักในนาม ราชาแห่งผลไม้ คือ ทูเรียน เป็นที่ต้องการของชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ในช่วง 6 เดือนแรกของปี พ.ศ.2562 เป็นช่วงที่ทูเรียนออกผลผลิต ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พบว่า ทูเรียนเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมสูงสุด โดยมีสัดส่วนการส่งออกทูเรียนสด คิดเป็น 44 เปอร์เซ็นต์ ของการส่งออกผลไม้ทั้งหมด และมีมูลค่าการส่งออกทูเรียนสดของไทยสู่ตลาดโลกพุ่งถึง 817 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นมากกว่าปี 2561 ถึง 45 เปอร์เซ็นต์ โดยตลาดส่งออกหลักของไทย คือประเทศจีน และอาเซียน โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมความตกลงการค้าเสรี (FTA) ทำให้ปัจจุบันทูเรียนไทยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้าให้กับประเทศคู่ค้า ทำให้การส่งออกทูเรียนของไทยเติบโต นำหน้าฮ่องกงและมาเลเซียเท่าตัว (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2562) โดยจังหวัดระยองนั้น เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกทูเรียนที่เหมาะสม และมีพื้นที่ปลูกทูเรียนเป็นอันดับ 4 ของประเทศ รองจากจังหวัดจันทบุรี ชุมพร นครศรีธรรมราช และมีการส่งออกทูเรียนเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

จากนโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาคการเกษตร โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายตลาดนำการผลิต และกำหนดแนวทางการดำเนินงานการตลาดนำการผลิตไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานการเกษตรกรรมในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้แน่นอนและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประกอบกับกรมส่งเสริมการเกษตรมีโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) เป็นโครงการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการบริหารจัดการพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตจากชนิดสินค้าเดิมในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปสู่การผลิตสินค้าชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนและมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ในจังหวัดระยอง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่ภายใต้ นโยบายตลาดนำการผลิต ส่งเสริมการปลูกพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการปรับเปลี่ยนการผลิต

อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชของเกษตรกรจังหวัดระยองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชตามนโยบายของรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 นโยบายรัฐบาลได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพาราเพื่อการส่งออก ทำให้พื้นที่ปลูกยางพาราขยายตัว เกษตรกรในจังหวัดระยองมีการโค่นทุเรียนเพื่อปลูกยางพารา ปัจจุบันพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดระยองยังคงมีมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของจังหวัด มีพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 603,632 ไร่ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในประเทศไทยประสบปัญหาปัญหาผลผลิตยางพาราล้นตลาด เนื่องจากเกษตรกรปลูกยางพาราเกินความต้องการของตลาด

ดังนั้นรัฐบาลในจึงได้มีนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการปลูกพืชจากยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่นที่ตลาดต้องการ เช่น โกโก้ และพืชชนิดอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อแก้ไขปัญหาราคายางพาราคต่ำและรักษาสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน เกษตรกรจังหวัดระยองได้มีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชจากยางพารา กลับไปปลูกทุเรียนมากขึ้น มีการ เปิดสวนท่องเที่ยว และค้าขายส่งออกให้ถึงและโรงงานอย่างมากมาในแต่ละปีถึงแม้ว่าแนวโน้มของทุเรียนในอนาคตอาจจะไม่ยั่งยืนและมีราคาตกต่ำลงเนื่องจากเกษตรกรมีการนิยมปลูกอย่างแพร่หลายในทุกภาคของประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และกัมพูชา ได้มีการโค่นยางพาราหันมาปลูกทุเรียนตามกระแสราคาและกระแสนิยมในการบริโภคของตลาดส่งออกทุเรียนรายใหญ่คือประเทศจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการแข่งขันระหว่างประเทศและอาจจะทำให้ปริมาณผลผลิตทุเรียนเกินความต้องการของตลาดในอนาคต

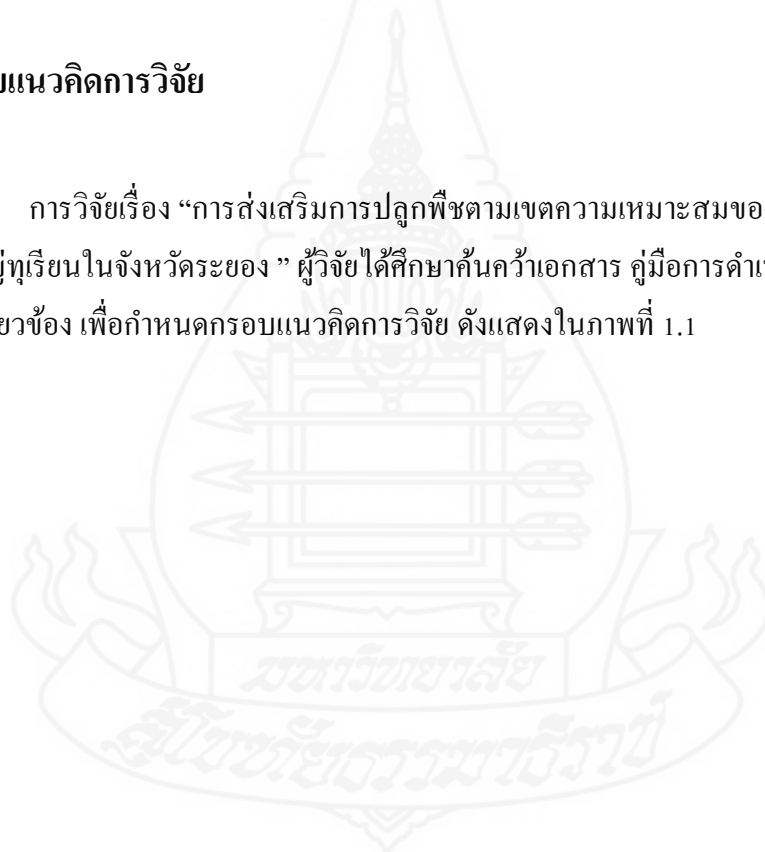
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรในจังหวัดระยอง มีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชตามความเหมาะสม ตรงกับตามความต้องการของเกษตรกรภายใต้ นโยบายตลาดนำการผลิต เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) อย่างยั่งยืนสืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความรู้ในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาความต้องการในส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกร แปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร คู่มือการดำเนินงาน และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกร แปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง จำนวน 168 คน

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ศึกษาสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ศึกษาความรู้ในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ศึกษาความต้องการส่งเสริมของเกษตรกร และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ในการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสม ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลการปลูกพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดระยอง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงใหญ่ทุเรียน ในจังหวัดระยอง ปีการเพาะปลูก 2561/62 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

5.2 การส่งเสริม หมายถึง วิธีการส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน ความรู้ความ และต้องการในการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

5.3 การปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ หมายถึง การปลูกพืชให้เหมาะสมกับดินในแต่ละพื้นที่ ประกอบไปด้วยพื้นที่ที่มีความเหมาะสมของดิน ได้แก่ พื้นที่ความเหมาะสมมาก (S1) พื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) และพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสมของดิน ได้แก่ พื้นที่ความเหมาะสมน้อย (S3) และพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

5.4 ความรู้ในการปลูกทุเรียน หมายถึง ความรู้ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) ด้านสภาพพื้นที่ ด้านสภาพดิน ด้านสภาพน้ำ ด้านสภาพภูมิอากาศ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการวิจัยได้แนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรแปลงใหญ่ในจังหวัดระยอง มีการปลูกพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่ ลดปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ และผลผลิตด้นตลาด

6.2 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและพัฒนาการส่งเสริมการปลูกพืชตามความเหมาะสมของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

6.3 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการในการทำวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกร แปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. บริบทจังหวัดระยอง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรกร
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
4. การปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทจังหวัดระยอง

บริบทจังหวัดระยอง ประกอบด้วย ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง และข้อมูลทางกายภาพ รายละเอียดดังนี้

1.1 ที่ตั้ง

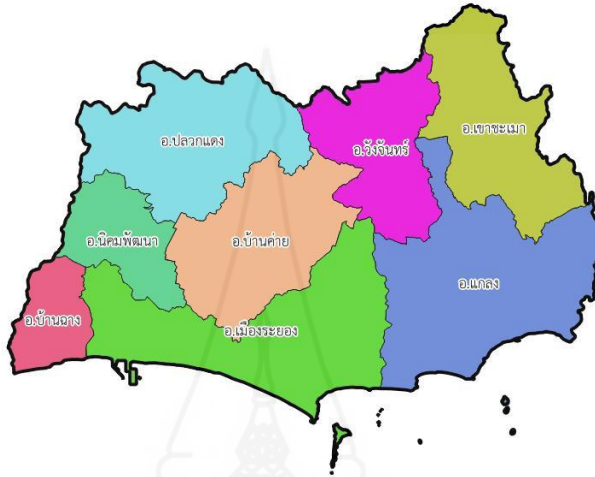
จังหวัดระยองตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทยระหว่างเส้นละติจูดที่ 12 องศา 33 ลิปดาถึง 13 องศา 9 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 100 องศา 59 ลิปดา ถึง 101 องศา 50 ลิปดา ตะวันออกระหว่างเส้นรุ้งที่ 12-13 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 101-102 องศาตะวันออกห่างจากกรุงเทพฯประมาณ 179 กิโลเมตรมีขนาดพื้นที่ประมาณ 3,552 ตารางกิโลเมตรหรือ 2,220,000 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 688,999 คน (ธันวาคม 2558)

1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอศรีราชา อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอแกลงทางแวงและอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย โดยมีชายฝั่งยาวมากกว่า 100 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสัตหีบและอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

1.3 ขอบเขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครองเป็น 8 อำเภอ 54 ตำบล 439 หมู่บ้าน 181 ชุมชนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่งเทศบาลนคร 1 แห่ง(เทศบาลนครระยอง) เทศบาลเมือง 2 แห่ง (เทศบาลเมืองมาบตาพุดและเทศบาลเมืองบ้านฉาง) เทศบาลตำบล 27 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 37 แห่ง

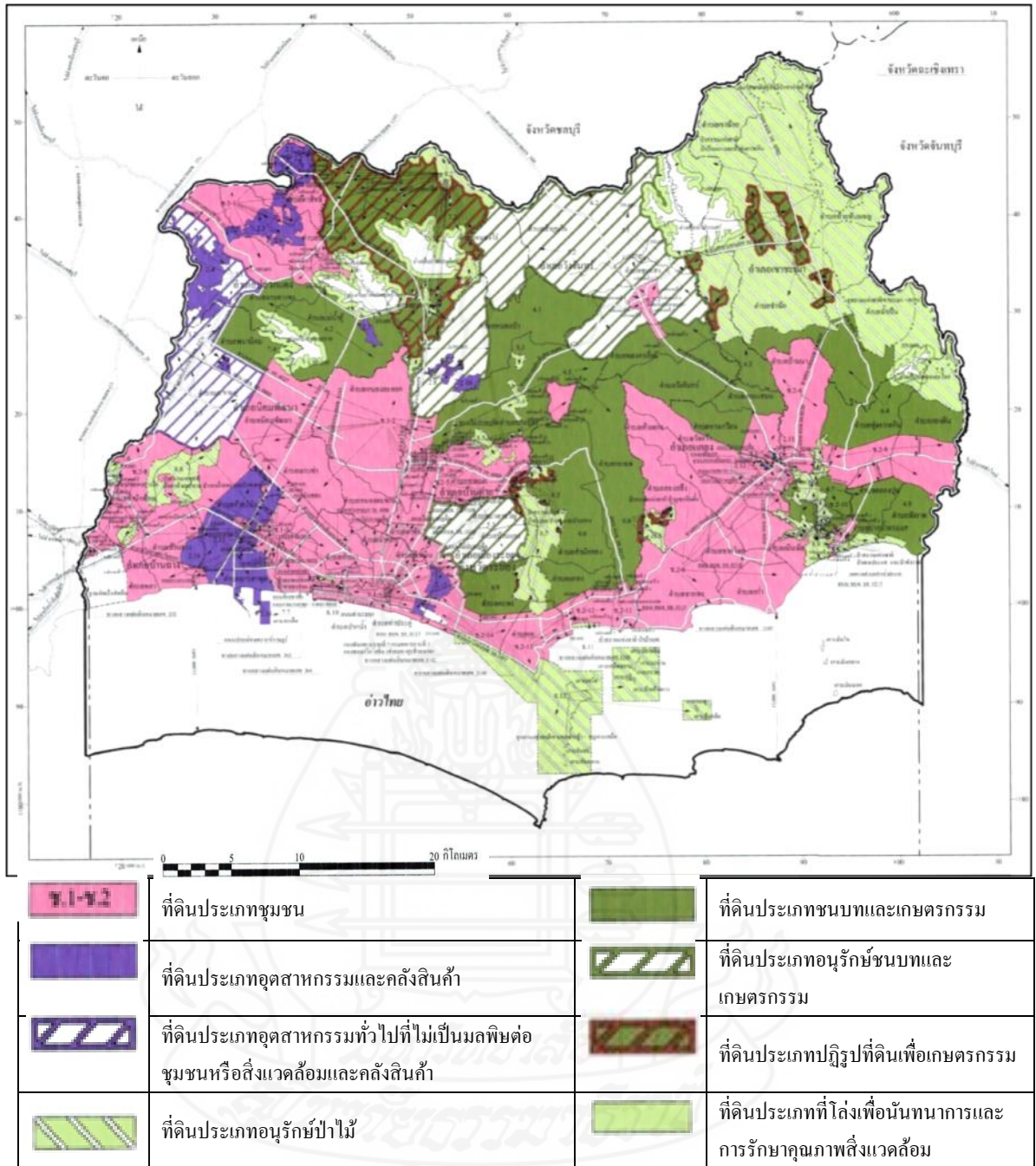

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง จังหวัดระยอง

ภาพที่ 2.2 ภาพขอบเขตตำบลในจังหวัดระยอง

ที่มา : สำนักงานจังหวัดระยอง; แผนพัฒนาจังหวัดระยอง 2558-2561, 2560

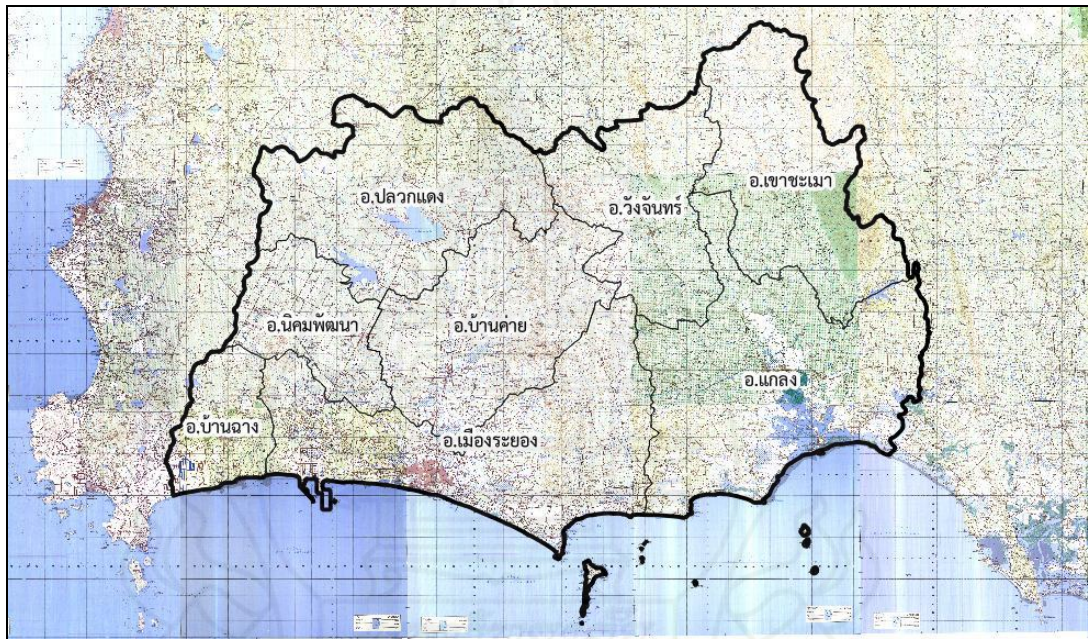

ภาพที่ 2.3 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดระยอง พ.ศ. 2560 (มาตราส่วน 1 : 200,000)
ที่มา :กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2560

1.4 ข้อมูลทางกายภาพ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดระยอง ด้านเหนือและตะวันออก เป็นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา มีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นสูงต่ำสลับกันไปรวมกับพื้นที่ทิวเขา ลาดต่ำลงสู่อ่าวไทย ทางทิศใต้เป็นที่ราบชายฝั่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณแอ่งลุ่มน้ำระยอง เป็นดินร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี มีชายฝั่งทะเลเว้าแหว่งติดอ่าวไทย ยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีพื้นที่ ทิวเขา 2 แนว คือ

1. ทิวเขาชะเมาทางทิศตะวันออก ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล 1,035 เมตร
2. ทิวเขาที่อยู่ประมาณกึ่งกลางของตัวจังหวัดเป็นแนวยาวจากอำเภอเมืองระยองขึ้นไปทางเหนือจนสุดเขตจังหวัด

ภาพที่ 2.4 แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศ (Topographic) จังหวัดระยอง
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร; Shapefile, 2559

กล่าวโดยสรุป บริบทของจังหวัดระยองแสดงให้เห็นถึงที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขต การปกครอง และข้อมูลทางกายภาพของจังหวัดระยอง ที่เป็นแหล่งปลูกทุเรียนของประเทศ มีการจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตร และมีลักษณะดินเป็นร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี ซึ่งเหมาะแก่การส่งเสริมการปลูกทุเรียน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร วิธีการส่งเสริมการเกษตร สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร และทฤษฎีการเรียนรู้และการรับรู้ ดังนี้

2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2551, น.72) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึง การนำความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไปแนะนำรวมถึงการเผยแพร่ให้ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร จากนั้นติดตามให้คำแนะนำพร้อมให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานเสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จ

พงษ์ศักดิ์ อังกลีทธิ และคณะ (2553, น. 3-15) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึง การบริการการศึกษาแบบนอกโรงเรียน มีกระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ทักษะประสบการณ์ และบริการอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยการให้การศึกษาแก่เกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร และบุคคลอื่นที่สนใจ โดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง และเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตและความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของเกษตรกร

กล่าวโดยสรุปแล้ว การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และเทคโนโลยีทางการเกษตรสู่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถพัฒนาด้านการเกษตร สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อย่างยั่งยืน

2.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลีทธิ (2556, น.4-38 ถึง 4-47) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร มีวิธีการส่งเสริม 5 วิธี ได้แก่

1. วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์ แบบรายบุคคลหรือแบบบุคคลต่อบุคคล โดยกลุ่มบุคคลและแบบมวลชน

2. วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงวัตถุประสงค์หรือตัวสารเป็นเกณฑ์ โดยการเลือกส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว การเลือกเรื่องส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง และการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน

3. วิธีการส่งเสริม การเกษตรโดยอิงเจ้าหน้าที่หรือผู้ส่งสารเป็นเกณฑ์ โดยการใช้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและการใช้ เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

4. วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงตามช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในงาน ส่งเสริมการเกษตร โดยการใช้สื่อคำพูด สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพ สื่อเสียง และสื่อกิจกรรม และ

5. วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ แบบในชุมชนชนบทและแบบในชุมชนเมือง

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553, น.6-44) ได้จำแนกวิธีการส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้

1. วิธีการส่งเสริมรายบุคคล วิธีนี้ทำให้นักส่งเสริมการเกษตรสามารถเข้าถึงเกษตรกรทราบถึงปัญหา ที่แท้จริง แต่การส่งเสริมลักษณะนี้ทำให้ส่งเสริมได้น้อยราย ประกอบด้วย การเยี่ยมที่บ้านและไร่ นา บุคคลมาพบ ณ สำนักงาน การติดต่อทางจดหมาย และการติดต่อทางโทรศัพท์

2. วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เป็นการถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่ควรมากเกินไป ประกอบด้วย การประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริม การสาธิต ทัศนศึกษา การจัดฝึกอบรมพิเศษ การทดสอบในท้องถิ่น และการจัดงานวันเกษตร

3. วิธีการส่งเสริมมวลชน ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เอกสารเผยแพร่ วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การประกวด การรณรงค์

กล่าวสรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร สามารถส่งเสริมได้หลายรูปแบบโดยมีเกษตรกรเป็นเป้าหมายหลักในการส่งเสริม ซึ่งควรคำนึงถึงความต้องการของเกษตรกรและบริบทของแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ เพื่อให้การส่งเสริมสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553, น.45-46) ได้จำแนกสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรไว้ ดังนี้

1. การใช้สื่อคำพูด คือการใช้คำพูดในการส่งเสริมความรู้ ซึ่งโดยทั่วไปคนจะชอบฟังมากกว่าการอ่าน เป็นวิธีที่ประหยัดเวลาและช่วยสร้างความสัมพันธ์แต่ก็มีข้อจำกัด คือถ้าผู้พูดและผู้ฟังอยู่ในระยะที่ไกลกัน การใช้สื่อคำพูดมีหลายวิธี เช่น การประชุม การสาธิตวิธี การพบปะ เยี่ยมเยือน บรรยาย และการสอน

2. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อทางเดียว ข้อดีคือมีความคงทนถาวร ทำได้หลายรูปแบบ แต่ก็มีข้อจำกัด คือไม่เหมาะสำหรับผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก หรือไม่ชอบอ่าน ผู้อ่านไม่สามารถซักถามได้ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารเผยแพร่ แผ่นปลิว แผ่นพับ หนังสือ หนังสือพิมพ์ แผ่นโฆษณา เป็นต้น

3. การใช้สื่อภาพ สื่อเสียง สื่อภาพและเสียง เป็นการเผยแพร่ความรู้ที่ทำให้เกษตรกรได้ยินเสียงและมองเห็นภาพ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในการรับรู้ข่าวสาร เช่น วิดีทัศน์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เครื่องฉายข้าม ศีรษะ เป็นต้น

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

2.4.1 ทฤษฎีการเรียนรู้

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร (2553, น. 3-11) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) ที่เป็นพื้นฐานในการอธิบายถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเป็นทฤษฎีที่ได้จากนักทฤษฎีทางการศึกษาและนักจิตวิทยา 2 กลุ่ม คือ

1) *ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)* นักทฤษฎีทางการศึกษาและนักจิตวิทยากลุ่มนี้ เช่น Chafe Watson Pavlov, Torn dike , Skinner ซึ่งทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ ได้แก่การวางเงื่อนไขหรือการเสริมแรง (conditioning theory) และทฤษฎีความต่อเนื่อง(connectionism theory)

(1.1) *ทฤษฎีการวางเงื่อนไขหรือการเสริมแรง (conditioning theory)* เจ้าของทฤษฎีคือพอฟลอบ (Pavlov) กล่าวไว้ว่า ปฏิกริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งของร่างกายของคนไม่ได้มาจากสิ่งเร้า(stimulus) อย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว สิ่งเร้านั้นก็อาจจะทำให้เกิดการตอบสนอง (response) เช่นนั้นได้ ถ้าหากมีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้องเหมาะสม

(1.2) *ทฤษฎีความต่อเนื่อง(connectionism theory)* เจ้าของทฤษฎีคือ ทอนไดค์ (torn dike) ซึ่งกล่าวไว้ว่า สิ่งเร้าหนึ่งๆย่อมทำให้เกิดการตอบสนองหลายอย่าง จนพบสิ่ง ที่ตอบสนองที่ดีที่สุด เขาได้ค้นพบกฎการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

ก. กฎแห่งผล (Law of effect)

ข. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise)

ค. กฎแห่งความพร้อม (Law of readiness)

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร จะใช้ในการออกแบบกิจกรรมของแผนงาน โครงการส่งเสริมการเกษตรให้เข้ากับลักษณะของผู้เรียนหรือเกษตรกรดังต่อไปนี้

1) การเรียนรู้เป็นขั้นตอน (step by step) การให้เรียนไปที่ละน้อยตามลำดับขั้น ต้องให้ผู้เรียนทีละน้อยตามลำดับขั้นที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

2) การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน (interaction) ซึ่งจะเปรียบได้กับทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยทฤษฎีนี้กล่าวว่า ความสามารถในการเรียนรู้ขึ้นกับความอยากเรียนรู้ก็จะมีมากขึ้น

3) การฝึกฝน (practice) ได้แก่ การให้ทำแบบฝึกหัดหรือการฝึกซ้ำ เพื่อให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ

4) การได้ทราบผลในการเรียนรู้ทันที (feedback) ควรให้ผู้เรียนหรือเกษตรกรทราบผลย้อนหลังกลับทันที เมื่อให้เขาลงมือปฏิบัติหรือตัดสินใจทำอะไรลงไป ก็จะมีผลสะท้อนกลับให้ทราบว่าผู้เรียนหรือเกษตรกรตัดสินใจถูกหรือผิดโดยทันที

5) การได้รับการเสริมแรง (reinforcement) จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง หรือให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่ต้องการ เช่น การให้รางวัล หรือการทำโทษ หรือการชมเชยเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และแสดงพฤติกรรมนั้นอีก นักส่งเสริมควรหาวิธีที่จะให้กำลังใจนักเรียนหรือเกษตรกรในการอยากเรียนให้มากที่สุด

2) ทฤษฎีกลุ่มความรู้ (cognitive) นักทฤษฎีทางการศึกษาและนักจิตวิทยา กลุ่มนี้เน้นความสำคัญของส่วนรวม ดังนั้นแนวคิดของการสอนมุ่งให้ผู้เรียนหรือเกษตรกรมองเห็นส่วนรวมก่อน โดยเน้นเรียนจากประสบการณ์ ทฤษฎีทางจิตวิทยาของกลุ่มนี้ซึ่งมีชื่อว่า Cognitive Field Theory เช่น โคเลอร์ (Kohler) เลวิน (Lawin) วิทกิน (Witkin) แนวคิดของทฤษฎีนี้จะเน้นความพอใจของผู้เรียน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนหรือเกษตรกรทำงานตามความสามารถของเขาและคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ การเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตัวเอง ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ สามารถเกิดขึ้นได้โดยมีการกระตุ้นผ่านสิ่งเร้า หรือการวางเงื่อนไข โดยการออกแบบการเรียนรู้ในการส่งเสริมการเกษตร ต้องคำนึงถึงผู้เรียนรู้ คือตัว

เกษตรกรเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้สามารถทำได้หลายรูปแบบ โดยการเรียนรู้ที่ดีควรมีการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง หรือให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่ต้องการ

2.4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

มีผู้ให้ความหมายของของการรับรู้และคำที่เกี่ยวข้องไว้หลากหลาย ดังนี้

อุบลวรรณ ภวกันัน และผู้เขียน (2554) ได้ให้ความหมายของการรู้สึกและการรับรู้คือ การที่อวัยวะรับความรู้สึก มีหน้าที่รับรู้ข้อมูลที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ส่งผ่านข้ามเส้นประสาทขึ้นสู่สมอง ข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่างๆ อาทิเช่น ความร้อน แสง เสียง ฯลฯ อวัยวะรับความรู้สึกแต่ละชนิดนั้นจะรับพลังงานได้เฉพาะ เช่น ตารับแสง หูรับเสียง ผิวหนังรับอุณหภูมิสัมผัส เป็นต้น นั่นคือการรับรู้จึงเป็นขบวนการรับรู้

ลักขณา ศรีวัฒน์ (2549) ให้ความหมายของการรับรู้ หมายถึง การเกิดสัมผัสอย่างมีความหมายและเป็นประสาทสัมผัสเกิดการสัมผัสขึ้น และตีความการสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นความหมายอันเป็นที่รู้จักและเข้าใจกัน

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546, น.84) ให้ความหมายของการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่สิ่งมีชีวิตพยายามทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมโดยผ่านทางประสาทสัมผัส เริ่มต้นจากการใช้อวัยวะสัมผัสจากสิ่งเร้าและจัดระบบสิ่งเร้าใหม่ภายในระบบการคิดในสมอง จากนั้นก็แปลสิ่งเร้าที่รับสัมผัสว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไร โดยใช้ประสบการณ์เป็นพื้นฐานของการแปลความหมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับสิ่งเร้า กระตุ้นให้เกิดความรู้สึก ตีความ แปลความหมาย ตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น แล้ววิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่ ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยในการศึกษาระดับความรู้ของเกษตรกร เพื่อออกแบบการเรียนรู้และการสร้างการเรียนรู้ในการส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องกับเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ มีดังนี้

3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

Maslow (1970) อ้างถึงใน ทศพล ถาวร (2554, น. 12-14) กล่าวถึงสมมติฐานด้านความต้องการของมนุษย์ว่า บุคคลจะมีความต้องการไม่สิ้นสุด โดยเมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะลดแรงขับเคลื่อนลง และจะมีความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้น โดยที่ Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ออกเป็น 5 ชั้น คือ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการการยกย่อง และ ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต โดยจัดลำดับความสำคัญจากระดับต่ำไปยังระดับสูง โดยบุคคลจะแสวงหาความต้องการระดับต่ำก่อน เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะแสวงหาความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ถ้าความต้องการในระดับต่ำยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการนั้นจะยังคงอยู่ สามารถอธิบายรายละเอียดของความต้องการในระดับต่างๆ ได้ดังนี้ ทศพล ถาวร (2554, น. 12-14)

3.1.1 ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นระดับความต้องการขั้นแรกซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานและเป็นความต้องการเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ประกอบด้วยอากาศ น้ำ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ ซึ่งความต้องการทั้งหมดนี้เป็นความต้องการตามธรรมชาติของร่างกาย ถ้าความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว บุคคลจะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นต่อไป

3.1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ในขั้นนี้บุคคลจะต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ความต้องการความปลอดภัยทางกาย เช่น ความมีระเบียบ ความมั่นคง ความคุ้มครอง ความต้องการมีสุขภาพดี ความต้องการเหล่านั้นทำให้เกิดสภาพแรงงาน ความต้องการในบริการต่าง ๆ มากมาย เช่น การประกันชีวิต การดูแลรักษาความปลอดภัย การออมทรัพย์ การศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นต้น

3.1.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการด้านความรักความอบอุ่น มิตรภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน การมีส่วนร่วม และการยอมรับของสังคม ความต้องการด้านสังคม ก่อให้เกิดการซื้อ เพื่อให้สังคมยอมรับตนเอง ตัวอย่างเช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ สินค้า แฟชั่นต่าง ๆ การเป็นสมาชิกสโมสรหรือสมาคมต่าง ๆ เป็นต้น

3.1.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เกิดจากแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นใจแก่ตนเอง ความต้องการที่เกิดจากภายในจะสะท้อนถึงความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อการยอมรับส่วนตัว ส่วนความต้องการภายนอกจะเป็นความต้องการเพื่อการยกย่อง การมีชื่อเสียง และการเคารพนับถือจากบุคคลอื่น

3.1.5 ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) หรือความพึงพอใจส่วนตัว (Self-fulfillment) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะตอบสนองศักยภาพของตนด้วย ทุกสิ่งที่เขามีความสามารถและมีความต้องการจะเป็น เช่น ผู้ที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองมีความสามารถและต้องการจะเป็นนายกรัฐมนตรี นักกีฬาทีมชาติมีความสามารถและต้องการเป็นนักกีฬาเหรียญทองโอลิมปิก เป็นต้น

นอกจากความต้องการ 5 ชั้นตอนข้างต้นแล้ว Maslow ได้จำแนกความต้องการอื่น ๆ ที่สำคัญออกเป็นอีก 2 ชนิด คือ

1) ความต้องการด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ชอบความสวยงามและความรื่นรมย์ต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลายและสร้างความสุขให้ตนเอง ซึ่งการรับรู้ถึงความสวยงามหรือความสุนทรีย์ของบุคคลจะมีความแตกต่างกันตามพื้นฐานของความคิดและวัฒนธรรมของบุคคล บุคคลย่อมเลือกสิ่งที่สามารถสร้างสุนทรียภาพให้แก่ตนเองได้มากกว่าก่อนสิ่งทีสร้างสุนทรียภาพได้น้อยกว่า

2) ความต้องการในการอยากรู้อยากเห็น (Curiosity Needs) เราสามารถกล่าวได้ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับความอยากรู้อยากเห็น เช่น เด็กเล็กจะสงสัยและแหงนคิ้วไปในรู คนดูรูปด้านหนึ่งมักจะพลิกดูอีกด้านหนึ่งด้วย เป็นต้น ซึ่งการอยากรู้อยากเห็นหรือความสงสัยจะก่อให้เกิดการทดลองและการค้นพบทฤษฎีมากมายที่มีคุณค่า ความอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่เพียงแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น สัตว์อื่นอีกหลายประเภทที่มีความอยากรู้อยากเห็น จะเห็นได้ว่าความ ต้องการอยากรู้อยากเห็นจะสร้างความสนใจให้พยายามเสาะหาความจริง

ชนินทร์ สนสาขา (2560, น.41) ได้ให้ความหมายความต้องการของเกษตรกรไว้ว่า ความต้องการของเกษตรกรก็เหมือนกับความต้องการมนุษย์ทั่วไป ไม่มีความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ เมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้ว ก็จะมีความต้องการด้านอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นนักส่งเสริมการเกษตรจึงควรตระหนักและทำความเข้าใจความต้องการในด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรให้ถ่องแท้ เพื่อจะนำไปพัฒนางานของตนเองได้

ประพันธ์พงษ์ ไหม่เพย (2561, น.25) ได้ให้ความหมายความต้องการ ไว้ว่า ความต้องการ ประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านทางสังคม ด้านการยกย่อง และด้านการประสบความสำเร็จในชีวิต และแยกออกเป็นอีก 2 ชนิด คือ ความ

ต้องการออกซิเจนมากขึ้น และด้านสุนทรียภาพ เมื่อเกษตรกรได้รับการส่งเสริมในแต่ด้านและเกิดความพึงพอใจแล้วนั้น ก็จะทำให้เกษตรกรมีความต้องการในส่วนที่มากขึ้นหรือนอกเหนือจากที่ได้รับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์มีไม่สิ้นสุด ทั้งนี้ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) ซึ่งเป็นระดับความต้องการขั้นแรกซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐาน และเป็นความต้องการเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ประกอบด้วยปัจจัยสี่เป็นต้น ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี แม้ความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นไป

แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ เป็นทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยในการศึกษาความต้องการของเกษตรกร เพื่อดำเนินการส่งเสริมตามความต้องการของเกษตรกร เป้าหมาย ให้ความต้องการขั้นพื้นฐานของเกษตรกรมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มั่นคง ยั่งยืนสืบไป

4. การปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

การปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ประกอบด้วย การบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) การปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายตลาดนำการผลิตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการปลูกพืชเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดระยอง ดังนี้

4.1 การบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning)

กรมส่งเสริมการเกษตร (2562) ได้เล็งเห็นว่า ปัจจุบันภาคการเกษตรไทย ยังมีการผลิตไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจภายในประเทศและการเชื่อมโยงในระดับโลก มีความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้า บางชนิด ส่งผลถึงราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรได้รับ ส่วนด้านกายภาพ เกษตรกรยังมีการผลิตตามความเคยชิน สินค้าเกษตรหลายชนิดจึงถูกผลิตอยู่ในพื้นที่เหมาะสมน้อย (S3) หรือไม่เหมาะสม (N) ทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูง ในขณะที่ได้ผลตอบแทนต่ำ ขาดศักยภาพในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ผลักดันนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (zoning by Agri-Map) เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวางแผนการผลิต และทำการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับข้อมูลทางกายภาพหรือศักยภาพของพื้นที่ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ในการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการพื้นที่เหมาะสมน้อย (S3) หรือไม่เหมาะสม (N)

โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ปลูกข้าวและพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตจากชนิดสินค้าเดิมในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมไปสู่การผลิตสินค้าชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม เกษตรกรได้รับผลตอบแทนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่าง อุปสงค์และอุปทาน

2.2 เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

2.3 เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการปรับเปลี่ยนการผลิต (คู่มือโครงการการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

4.2 การปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายตลาดนำการผลิตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบาย “ตลาดนำการผลิต” และแนวทางการดำเนินงานการตลาดนำการผลิตไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานการเกษตรกรรมในพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้แน่นอนและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีเป้าหมายการพัฒนา ดังนี้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2562)

1) เกษตรกรมีรายได้แน่นอนและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากการพัฒนาการเกษตรตามหลัก “ตลาดนำการผลิต” ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) การบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนกลางและจังหวัดมีกลไก การดำเนินงานที่เหมาะสม ประสานสอดคล้องกันอย่างบูรณาการและขยายผลความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจากภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากขึ้น

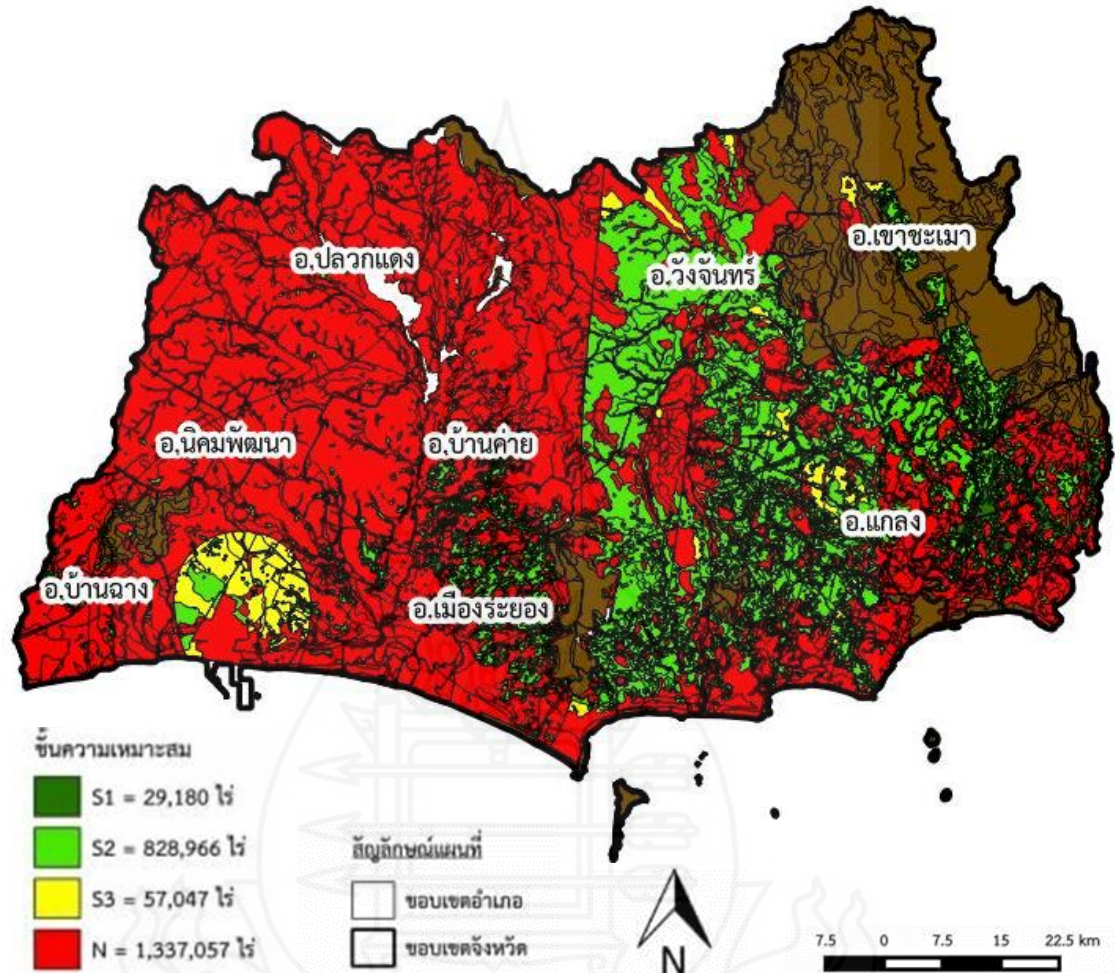
3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรในจังหวัด (GPP ภาคการเกษตร) เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดและของประเทศในภาพรวมเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจตามเป้าหมายของรัฐบาล

4.3 การปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดระยอง

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ได้จัดทำแผนที่การบริหารจัดการทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ รายละเอียด ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง, 2560)

4.3.1 ข้อมูลด้านพื้นที่

1) เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช (พื้นที่ศักยภาพ)

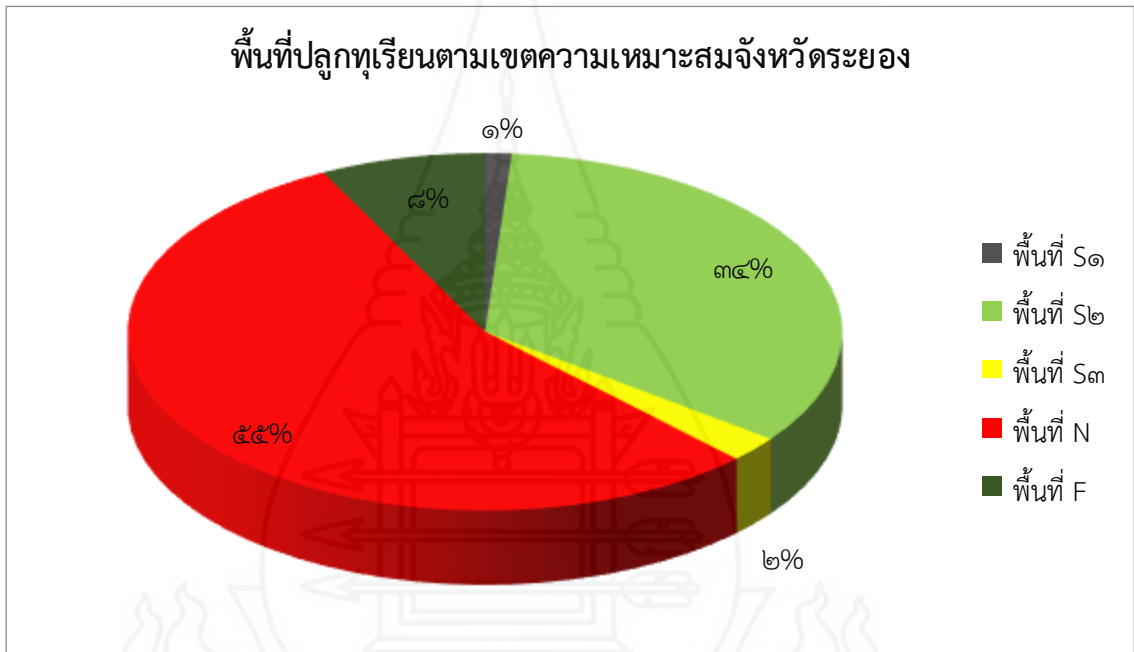
ภาพที่ 2.5 แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง, 2560

จากแผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน พบว่า จังหวัดระยองมีพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียนมาก (S1) ที่อำเภอแกลง บริเวณทางเหนือของอำเภอเมืองระยอง และบางส่วนของอำเภอวังจันทร์และเขาชะเมา มีพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียนปานกลาง (S2) ในทุกอำเภอ โดยเฉพาะอำเภอวังจันทร์ อำเภอแกลง และอำเภอเขาชะเมา

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงจำนวนพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง

พื้นที่ zoning	พื้นที่ S1 (ไร่)	พื้นที่ S2 (ไร่)	พื้นที่ S3 (ไร่)	พื้นที่ N (ไร่)	พื้นที่ F (ไร่)	รวม
จังหวัด ระยอง	29,180	828,966	57,047	1,337,057	182,276	2,434,526

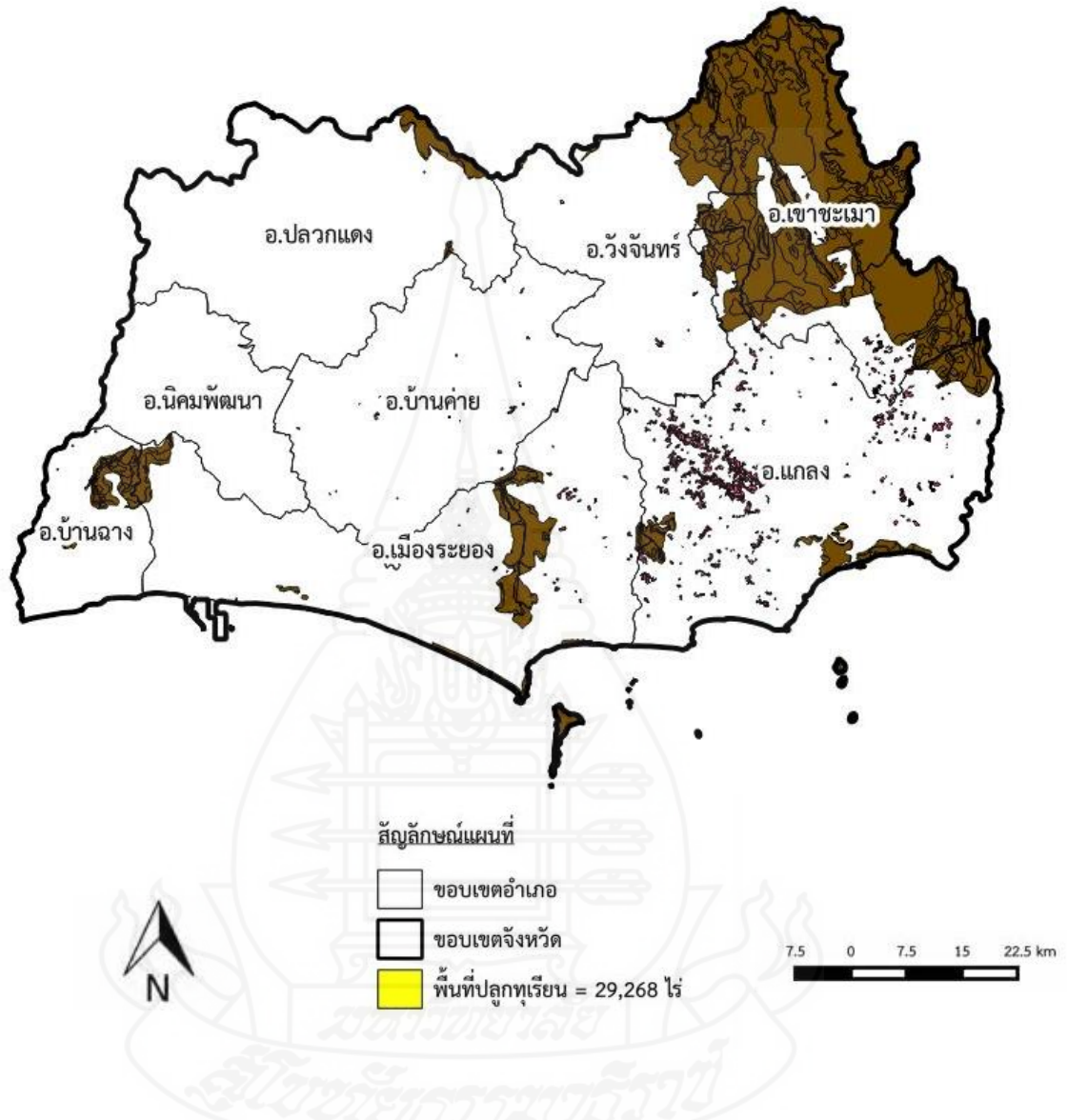
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน ปี 2559

ภาพที่ 2.6 แผนภูมิเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง, 2560

2) พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน (พื้นที่ปลูกจริง)

ภาพที่ 2.7 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริงของทุเรียนจังหวัดระยอง
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง, 2560

จากแผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริงของทุเรียนจังหวัดระยอง พบว่า อำเภอที่มีการปลูกทุเรียนมากที่สุดคือ อำเภอแกลง และมีการปลูกทุเรียนบางส่วนบริเวณอำเภอเมืองระยอง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอบ้านค่าย

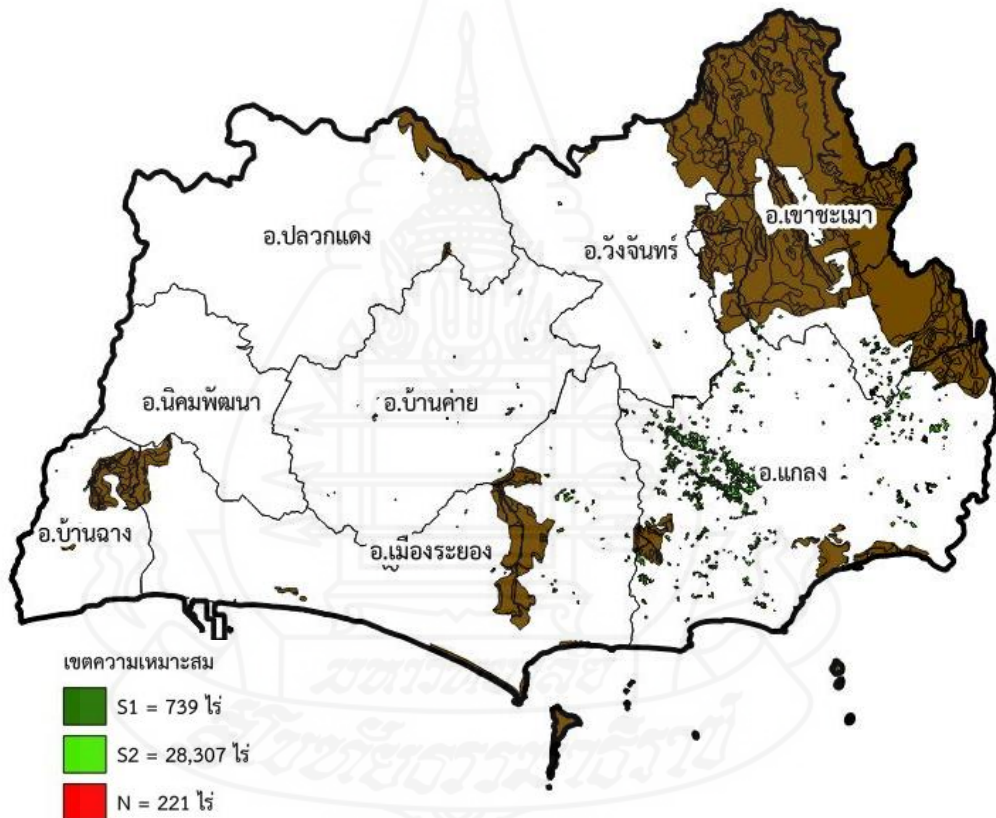

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงพื้นที่ปลูกจริงของทุเรียนจังหวัดระยอง

จังหวัด	พื้นที่ตามเขตความเหมาะสม การปลูกทุเรียน (ไร่)	พื้นที่ปลูกจริงของทุเรียน (ไร่)
ระยอง	2,434,526	29,268

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดินปี 2552 – 2556

3) การซ้อนทับพื้นที่ที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

ภาพที่ 2.8 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริงในเขตความเหมาะสมของทุเรียนจังหวัดระยอง

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง, 2560

จากแผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริงในเขตความเหมาะสมของทุเรียนจังหวัดระยอง พบว่า พื้นที่ปลูกจริงทุเรียนในอำเภอนิคมพัฒนาและอำเภอปลวกแดง อยู่ในเขตความเหมาะสมปานกลาง (S2) เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอบ้านค่าย ที่มีการปลูกทุเรียนในเขตพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงพื้นที่ปลูกจริงในเขตความเหมาะสมของทุเรียนจังหวัดระยอง

พื้นที่ zoning	พื้นที่ S1 (ไร่)	พื้นที่ S2 (ไร่)	พื้นที่ S3 (ไร่)	พื้นที่ N (ไร่)	รวม
จังหวัด ระยอง	739	28,307	0	221	29,267

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, 2559

4.3.2 ข้อมูลด้านสินค้า

ทุเรียนเป็นไม้ผลยืนต้น ลำต้นตรง สูง 25-50 เมตร ขึ้นกับชนิด แตกกิ่งเป็นมุมแหลม ปลายกิ่งตั้งกระจายกิ่งกลางลำต้นขึ้นไป เปลือกชั้นนอกของลำต้นสีเทาแก่ ผิวขรุขระหลุดลอกออกเป็นสะเก็ด ไม่มียาง ไม่คัน ใบเป็นใบเดี่ยว เกิดกระจายทั่วกิ่ง เกิดเป็นคู่อยู่ตรงกันข้าม ระบายเดียวกัน ก้านใบกลมยาว 2-4 ซม. แผ่นใบรูปไข่แกมขอบขนานปลายใบใบเรียวยาวแหลม ยาว 10-18 ซม. ผิวใบเรียบลื่น มีไขนวล ใบด้านบนมีสีเขียว ท้องใบมีสีน้ำตาลเส้นใบด้านล่างนูนเด่น ขอบใบเรียบ ดอกเป็นดอกช่อ มี 3-30 ช่อบนกิ่งเดียวกัน เกิดตามลำต้น และกิ่งก้านยาว 1-2 ซม. ลักษณะดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก 5 กลีบ(บางครั้งอาจมี 4 หรือ 6 กลีบ) มีสีขาวหอม ลักษณะดอกคล้ายระฆัง มีช่วงเวลาออกดอก 1-2 ครั้งต่อปี ช่วงเวลาออกดอกขึ้นกับชนิด, สายพันธุ์ และสถานที่ปลูกเลี้ยง ทั่วไปทุเรียนจะให้ผลเมื่อมีอายุ 4-5 ปีผลจะออกตามกิ่งและจะสุกหลังจากผสมเกสรไปแล้ว 3 เดือน ผลเป็นผลสดชนิดผลเดี่ยว อาจยาวมากกว่า 30 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางอาจยาวกว่า 15 ซม. มีน้ำหนัก 1-3 กก. เป็นรูปรีถึงกลม เปลือกทุเรียนมีหนามแหลมเมื่อแก่ผลมีสีเขียว เมื่อสุกมีสีน้ำตาลอ่อน แตกตามแต่ละส่วนของผลเรียกเป็นพู เนื้อในมีตั้งแต่สีเหลืองอ่อนถึงแดง ขึ้นกับชนิด เนื้อในจะนุ่ม กิ่งอ่อนกิ่งแข็ง มีรสหวาน เมล็ดมีเยื่อหุ้ม กลมรี เปลือกหุ้มสีน้ำตาลผิวเรียบ เนื้อในเมล็ดสีขาว รสชาติฝาด

การขยายพันธุ์

มากกว่าศตวรรษ ทุเรียนที่เพาะปลูกมากมายถูกขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้ทุเรียนที่ให้ผลดีมีรสอร่อยมาขยายพันธุ์โดยการเสียบยอด, ทาบกิ่ง, ตัดตา และตอนกิ่ง พันธุ์ที่ต่างกันมีความเด่นที่ต่างกัน อย่างความต่างของรูปทรงผล เช่น หนาม เป็นต้น

ชาวสวนนิยมนำพันธุ์ชะนีมาทำเป็นต้นตอเพราะมันทนทานต่อเชื้อรา *Phytophthora palmivora* ในจำนวนสายพันธุ์ทั้งหมดในประเทศไทยมีเพียง 4 พันธุ์เท่านั้นที่นิยมปลูกเชิงพาณิชย์ คือ ชะนี, กระจุมทอง, หมอนทอง และก้านยาว

พันธุ์ทุเรียนในประเทศไทย

พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกในประเทศไทย จำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม ตามลักษณะรูปร่างใบ ปลายใบ ฐานใบ ทรงผล และรูปร่างของหนาม คือ

กลุ่มกบ จำแนกพันธุ์ได้ 46 พันธุ์ เช่น กบดำดำ กบทองคำ กบวัดเพลง กบก้านยาว

กลุ่มลวง จำแนกพันธุ์ได้ 12 พันธุ์ เช่น ลวงทอง ชะนี สายหยุด ชะนีก้านยาว

กลุ่มก้านยาว จำแนกพันธุ์ได้ 8 พันธุ์ เช่น ก้านยาว ก้านยาววัดสัก ก้านยาวพวง

กลุ่มกำปั่น จำแนกพันธุ์ได้ 13 พันธุ์ เช่น กำปั่นเหลือง กำปั่นแดง ปิ่นทอง หมอนทอง

กลุ่มทองย้อย จำแนกพันธุ์ได้ 14 พันธุ์ เช่น ทองย้อยเค็ม ทองย้อยฉัตร ทองใหม่

กลุ่มเบ็ดเตล็ด เป็นทุเรียนที่จำแนกลักษณะพันธุ์ได้ไม่แน่ชัด มีอยู่ถึง 81 พันธุ์

พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากมี 4 พันธุ์ คือ หมอนทอง, ชะนี, ก้านยาว, และ กระจุม ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- 1) พันธุ์กระจุม ผลจะมีขนาดค่อนข้างเล็ก น้ำหนักประมาณ 1 กิโลกรัม ผลมีลักษณะค่อนข้างกลม ด้านหัวและด้านท้ายผลค่อนข้างป้าน ก้นผลบวมเล็กน้อย หนามเล็กสั้นและถี่ ขั้วค่อนข้างเล็กและสั้น ลักษณะของพูเต็มสมบูรณ์ ร่องพูค่อนข้างลึก เนื้อละเอียดอ่อนนุ่มสีเหลืองอ่อน เนื้อค่อนข้างบาง รสชาติหวานไม่ค่อยมัน และง่ายเมื่อสุกจัด เมล็ดมีขนาดใหญ่
- 2) พันธุ์ชะนี ผลมีขนาดปานกลางถึงใหญ่ น้ำหนักประมาณ 2.5-3 กิโลกรัม ผลมีรูปทรงหอคากล่าวคือ กลางผลป่อง หัวเรียว ก้นตัด ร่องพูค่อนข้างลึกเห็นได้ชัด ขั้วผลใหญ่และสั้น เนื้อละเอียด สีเหลืองจัดเกือบเป็นสีจำปา ปริมาณมาก รสชาติหวานมัน เมล็ดค่อนข้างเล็กและมีจำนวนเมล็ดน้อย
- 3) พันธุ์หมอนทอง ผลมีขนาดใหญ่ น้ำหนักประมาณ 3-4 กิโลกรัม ทรงผลค่อนข้างยาวมีบ่าผล ปลายผลแหลม พูมักไม่ค่อยเต็มทุกพู หนามแหลมสูง ฐานหนามเป็นเหลี่ยม ระหว่างหนามใหญ่จะมีหนามเล็กวางแซมอยู่ทั่วไป ซึ่งเรียกหนามชนิดนี้ว่า เขี้ยวงู ก้านผลใหญ่แข็งแรง ช่วงกลางก้านผลจนถึงปากปลิงจะอ้วนใหญ่เป็นทรงกระบอก เนื้อหนาสีเหลืองอ่อนละเอียด เนื้อค่อนข้างแห้งไม่เหนียว รสชาติหวานมัน เมล็ดน้อยและลีบเป็นส่วนใหญ่
- 4) พันธุ์ก้านยาว ผลมีขนาดปานกลาง น้ำหนักประมาณ 3 กิโลกรัม ทรงผลกลมเห็นพูไม่ชัดเจน พูเต็มทุกพู หนามเล็กถี่สั้นสม่ำเสมอทั้งผล ก้านผลใหญ่และยาวกว่าพันธุ์อื่นๆ เนื้อละเอียดสีเหลือง หนापานกลาง รสชาติหวานมัน เมล็ดมากค่อนข้างใหญ่

งานวิจัยได้นำหลักการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ในด้านการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ตามนโยบายการปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายตลาดนำการผลิตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการส่งเสริมการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่จังหวัดระยอง ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่าง อุปสงค์และอุปทาน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการปรับเปลี่ยนการผลิตต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

6.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

6.1.1 สภาพทางสังคม

เพศ

พิชญา สารระักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ บัวทอง (2560, น.38) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร ในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี และสอดคล้องกับมนัสพงษ์ วัฒนะจิระ (2557, น.62) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการผลผลิตผลไม้ อำเภอทับแฉะ จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

อายุ

วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 48.02 ปี สอดคล้องกับพิชญา สารระักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 46.62 ปี ขณะที่ประเสริฐ บัวทอง (2560, น.38) พบว่า เกษตรกรมีอายุในช่วง 31-40 ปี และแตกต่างกับมนัสพงษ์ วัฒนะจิระ (2557, น.62) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่อายุ 50 ปีขึ้นไป

จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน

พิชญา สารระักษ์ (2559) พบว่า มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.22 คน สอดคล้องกับพจนารถ หินอ่อน (2556, น.52) ศึกษาการจัดการแมลงวันผลไม้ในชมพูพันธุ์เพชรสายรุ้งของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.71 คน

ระดับการศึกษา

ประเสริฐ บัวทอง (2560, น.38) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และสอดคล้องกับมนัสพงษ์ วัฒนะจิระ (2557, น.62) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

การดำรงตำแหน่งทางสังคม

จิรวดี แดงพวง (2558, น.114) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงตำแหน่งทางสังคม สอดคล้องกับวนิดา เจริญทอง (2560) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตจะนอกฤดูของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งไม่มีสภาพการเป็นผู้นำชุมชน

ประสบการณ์

มนัสพงษ์ วัฒนะจิระ (2557, น.64) พบว่า เกษตรกรมีระยะเวลาประกอบอาชีพเกษตรกรสวนผลไม้ 6 – 10 ปี สอดคล้องกับกับ วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 9.81 ปี ขณะที่พิชญา สาระรักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 14.07 ปี

อาชีพหลัก

มนัสพงษ์ วัฒนะจิระ (2557, น.64) พบว่า เกษตรกรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกร สอดคล้องกับวนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรมีระยะเวลาประกอบอาชีพเกษตรกรสวนผลไม้เฉลี่ย 50.58 เปอร์เซ็นต์ 6 – 10 ปี และสอดคล้องกับพจนารถ หินอ่อน (2556, น.53) พบว่า อาชีพหลักของเกษตรกรคือ เกษตรกร

เหตุผลที่ปลูกทุเรียน

ประเสริฐ บัวทอง (2560, น.65) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความต้องการสูง ราคาดีตลอดทั้งฤดูผลไม้ เป็นผลไม้เศรษฐกิจ มีค่านิยมสูงและครอบครัวมีการทำสวนทุเรียนมาตั้งแต่บรรพบุรุษ สอดคล้องกับบัณฑิต หนองบัว (2559) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกในโซ่อุปทาน พื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี พบว่า เหตุผลที่เกษตรกรปลูกมังคุดร่วมกับพืชอื่นคือ ดูแลรักษาง่าย และสืบต่อจากบรรพบุรุษ

การถือครองพื้นที่ในการปลูกทุเรียนทั้งหมดในปี 2561

พิชญา สาระรักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 13.61 ไร่ แตกต่างกับประเสริฐ บัวทอง (2560, น.43) พบว่า ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียนของเกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาด 26-50 ไร่ และแตกต่างกับพจนารถ หินอ่อน (2556, น.53) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ถือครอง

ปลูกชมพูพันธุ์เพชรสายรุ้งเฉลี่ย 1.51 ไร่ สอดคล้องกับ วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ของตนเองเฉลี่ยเฉลี่ย 11.34 ไร่

สายพันธุ์ทุเรียนที่ปลูก

จอนนี่ สว่างศรีสกุลพร (2560, น.31) ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ผู้รับซื้อทุเรียน และสิ่งเงินในจังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่นิยมปลูกพันธุ์หมอนทอง เนื่องจากเป็นที่นิยมบริโภค ส่งผลให้ราคาสูง สอดคล้องกับประเสริฐ บัวทอง (2560, น.40) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกทุเรียนสายพันธุ์หมอนทอง และสอดคล้องกับพิชญา สารระรักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรส่วนมากปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 91.3

6.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตทุเรียน

จงรักษ์ กิมบางยาง (2559, น.64) พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน จ้างแรงงานแบบประจำ 1-2 คน สอดคล้องกับวนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.84 คน แรงงานจ้าง 1.63 คน และสอดคล้องกับจิรวดี แดงพวง (2558, น.114) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตเงาะนอกฤดูของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีการใช้แรงงานในครัวเรือนในการผลิตเงาะทั้งหมดเฉลี่ย 2.17 คน โดยสองในสามใช้แรงงานจ้างเหมาพร้อมด้วยเฉลี่ย 4.17 คน

รายได้ภาคการเกษตรในปี 2561

วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 เฉลี่ย 45,880.68 บาท แตกต่างกับพิชญา สารระรักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกทุเรียน 678,428.57 บาท ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ บัวทอง (2560, น.38) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปี 500,000 – 750,000 บาท

รายจ่ายในการผลิตทุเรียนปี 2561

พิชญา สารระรักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายในการปลูกทุเรียน 152,961.04 บาท แตกต่างกับ วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายจากการผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 ทั้งหมดเฉลี่ย 16,613.28 บาท แตกต่างกับซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ บัวทอง (2560, น.40) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นทุนในการปลูกทุเรียน 100,001-200,000 บาท

แหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียน

วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้เงินทุนของตนเองเป็นแหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียน สอดคล้องกับจงรักษ์ กิมบางยาง (2559, น.64) พบว่า แหล่งเงินทุน

ส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัว แตกต่างกับพิชญา สาระรักษ์ (2559) พบว่า เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนในการปลูกทุเรียนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ร้อยละ 43.3 ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ บัวทอง (2560, น.40) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นทุนในการปลูกทุเรียน 100,001-200,000 บาท

ภาระหนี้สินของเกษตรกร

วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.9 มีหนี้สินเฉลี่ย 184,880.68 บาท สอดคล้องกับสุกัลยา นาคเพ็ง (2556, น.117) ศึกษา การผลิตส้มโอของเกษตรกรในจังหวัดพิจิตรเพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานการส่งออก พบว่า เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 253,717.94 บาท

6.2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

วนิดา เจริญทอง (2560) พบว่า สภาพการผลิตทุเรียนเป็นพื้นที่ลาดชัน ร้อยละ 69.9 เกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ชื่อพันธุ์ทุเรียนมาจากเกษตรกรผู้จำหน่ายทุเรียนปลูกทุเรียนระยะระหว่างต้น 9 x 9 เมตร อายุทุเรียนเฉลี่ย 10.63 ปี มีระบบการให้น้ำโดยระบบน้ำแบบโปรยน้ำ (Mini sprinkler) เก็บเกี่ยวผลผลิตส่วนมากใช้การนับอายุ และเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่าง เดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม นำผลผลิตทุเรียนไปขายที่ล้ง และไม่มีมีการแปรรูปผลผลิตผลผลิตเฉลี่ย 1,008.10 กิโลกรัมต่อไร่ และตัดแต่งกิ่งทุเรียนช่วงปลายฝนก่อนใส่ปุ๋ยหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

พิชญา สาระรักษ์ (2559) พบว่า สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกรส่วนมากปลูกพันธุ์หมอนทองร้อยละ 91.3 มีลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นพื้นที่ดอนร้อยละ 66.7 มีสภาพดินเป็นดินแดงร่วนซุยร้อยละ 60.6 มีวิธีการให้น้ำทุเรียนโดยใช้สปริงเกอร์ร้อยละ 92.2 มีความถี่ในการให้น้ำทุเรียน 3 – 4 ครั้งต่อเดือนร้อยละ 69.7 ชนิดของปุ๋ยที่ใส่คือ ปุ๋ยเคมีควบคู่กับปุ๋ยชีวภาพร้อยละ 85.7 มีความถี่ในการใส่ปุ๋ยทุเรียนใส่ 3 – 4 ครั้งต่อปีร้อยละ 55.8 ส่วนมากโรคที่เกิดกับทุเรียนคือ โรครากเน่าโคนเน่าร้อยละ 50.6 ส่วนมากแมลงศัตรูที่พบคือ เพลี้ยแป้งร้อยละ 34.6 มีวิธีการป้องกันโรคและกำจัดแมลงศัตรูทุเรียนโดยใช้สารเคมีฉีดพ่นร้อยละ 94.4 มีรูปแบบการเก็บเกี่ยวทุเรียนโดยใช้มีดตัดก้านผลแล้วรับด้วยกระสอบร้อยละ 98.3

จรัญ ราชนุ้ย (2560) ศึกษา รูปแบบและศักยภาพการผลิตทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อศักยภาพการผลิตทุเรียนของชุมชนทรายขาวประกอบด้วยลักษณะพื้นที่โดยมีความหลากหลายทางนิเวศน์กล่าวคือมีทั้งตามที่ทำไร่ตามเชิงเขา ที่ราบเชิงเขา ที่ราบระหว่างภูเขา มีปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมและอยู่ใกล้แหล่งต้นน้ำ สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี ลักษณะดิน เป็นดินเหนียวปนทราย มีส่วนประกอบของหินแกรนิต หินปูนเหมาะสำหรับต้นทุเรียน อุณหภูมิเฉลี่ยเหมาะสม โดยลักษณะและรูปแบบการปลูกทุเรียนมี 4

รูปแบบ คือ สวนทุเรียนเชิงเดี่ยว สวนทุเรียนร่วมไม้ป่า สวนทุเรียนร่วมไม้ผลท้องถิ่น และสวนทุเรียนร่วมยางพารา

6.3 ความรู้ในการปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร

6.3.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน

จอนนี่ สว่างศรีสกุลพร (2560) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนิยมปลูกทุเรียนพันธุ์หอมทองมากที่สุด เนื่องจากขายได้ดีมีราคา ราคาคือร้อยละผู้คนนิยมบริโภคและเป็นที่ต้องการในตลาดส่งออก การจัดการเก็บเกี่ยวทุเรียนของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนสามารถเก็บเกี่ยวทุเรียนได้หลังจากการติดเธรแล้ว 120 วัน เนื่องจากผู้รับซื้อนำทุเรียนบรรจุลงกล่องส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงไม่ต้องการทุเรียนสุกถึง 140 วัน ในส่วนของผู้รับซื้อทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี จะแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ พ่อค้าคนกลางและตัวแทนของล้งทุเรียน โดยเกณฑ์ในการรับซื้อทุเรียนจะเน้นที่ทุเรียนที่เป็นมาตรฐานส่งออก มีน้ำหนักระหว่าง 2.5-4.0 กิโลกรัมต่อลูก รูปทรงลูกทุเรียนต้องมีลักษณะสมมาตร เปลือกหนามต้องไม่หนาเกินไป

พีรพร พร้อมเทพ (2558) ศึกษา การศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตทุเรียนศรีสะเกษเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีน พบว่า ลักษณะการจำหน่ายผลผลิตของจังหวัดศรีสะเกษนั้น นิยมซื้อแบบเหมาสวน โดยการตีราคา ทำสัญญาและจ่ายเงินให้เกษตรกรเป็นการล่วงหน้า ถือเป็น การลดความเสี่ยงสำหรับเกษตรกรเพราะมีตลาดที่แน่นอนและจำหน่ายได้ราคาสูง นอกจากนี้ทุเรียนจังหวัดศรีสะเกษยังเป็นที่ต้องการของพ่อค้าส่งออกและพ่อค้าภายในประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการพัฒนาคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและตลาด ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่อย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ

6.4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกร

6.4.1 ความต้องการการส่งเสริมการผลิต

อรพรรณ ชันสุรินทร์ (2558) ศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ทำสวนเฉลี่ย 7.66 ไร่ระยะการปลูกมะม่วงของเกษตรกรเกินกว่าครึ่งหนึ่งเป็นระยะชิด 4×4 เมตร เมื่อเทียบจำนวนต้นต่อขนาดพื้นที่ทำสวนมะม่วง พบว่าเกษตรกรปลูกมะม่วงทั้งหมดเฉลี่ย 120.26 ต้นต่อไร่และมีแต่มะม่วงที่ให้ผลผลิตเฉลี่ย 85.30 ต้นต่อไร่เกษตรกรส่วนมากปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง รองลงมาปลูกมะม่วงพันธุ์จินหวงเนื่องจากผลสุกมะม่วง

น้ำดอกไม้สีทองมีรสชาติหวาน น้ำน้ำ มีกลิ่นหอม เลี่ยนน้อย และยังทนทานต่อการขนส่งและโรคแอนแทรกโนส และมะม่วงพันธุ์จินหวงสามารถจำหน่ายได้ทั้งผลสุกและดิบ อีกทั้งยังให้น้ำหนักผลผลิตต่อไร่ที่สูง จึงทำให้เกษตรกรนิยมปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองและพันธุ์จินหวง

ชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการส่งเสริมด้านเนื้อหาการผลิตมันสำปะหลังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการเตรียมท่อนพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และสำคัญน้อยที่สุดคือพันธุ์และการเตรียมพื้นที่ลาดำดับ

6.4.2 ความต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทุเรียน

ปิยะธิดา อ่อนพันธ์ (2557) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดลพบุรี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนด้านพันธุ์ดีจากภาครัฐ และต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมี

6.4.3 ความต้องการการส่งเสริมการตลาดทุเรียน

ปิยะธิดา อ่อนพันธ์ (2557) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการส่งเสริมด้านการตลาดในระดับมากใน 2 ประเด็น ได้แก่ การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และการรวมกลุ่มสหกรณ์

6.4.4 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

ปิยะธิดา อ่อนพันธ์ (2557) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก ได้แก่ (1) ความต้องการวิธีการส่งเสริม การเกษตรแบบกลุ่ม เช่น การจัดทัศนศึกษาและดูงาน การจัดเวทีเรียนรู้ การจัดอบรมและสาธิต รองลงมาเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมระดับปานกลางใน 2 ประเด็น ได้แก่ (2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล เช่น การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคล การติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์ (3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เช่น การดูวิดีโอ/วีดิทัศน์ การจัดนิทรรศการ จัดงานวันรณรงค์ การดูวิดีโอ/วีดิทัศน์ และเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ (4) วิธีการส่งเสริมการเกษตรผ่านสื่อสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ (Website) โปรแกรม/แอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (Facebook)

6.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียน

จินดาพันธ์ พาณิชนิกร (2545) ศึกษาสภาพการผลิตทุเรียนของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพทุเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ด้านการจำหน่าย และด้านการรวมกลุ่มของสมาชิกฯ สาเหตุมาจากการจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาต่ำ ซึ่ง

บางครั้งไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต จึงเป็นผลให้การพัฒนาการด้านต่างๆ เป็นไปได้ช้า ดังนั้นทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะแนะนำการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ผลิตมีการรวมกลุ่ม ในส่วนที่สมาชิกมีการรวมกลุ่มกันแล้วจะต้องทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้เกษตรกรช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ควบคุมด้านการตรวจสอบผลผลิต ควบคุมด้านพื้นที่ปลูกและควบคุมด้านราคา ให้สามารถพัฒนาไปสู่อาชีพการปลูกทุเรียนที่ยั่งยืนต่อไป

จินตนาพร สัน โดษ (2551) ศึกษาการจัดการการผลิตทุเรียนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรที่เหมาะสมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า 1) ด้านการจัดการการผลิตทุเรียน พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ปัญหาดังกล่าวอาจมีแนวทางแก้ไขคือ ให้หน่วยงานรัฐอบรม คู่มือคำแนะนำด้านการจัดการผลผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มสหกรณ์ จัดหาสินเชื่อให้กลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มสหกรณ์ และส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกวิธี 2) ด้านการตลาด พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือเมื่อผลผลิตมาก ราคาตกต่ำ อาจมีข้อเสนอแนะได้แก่ รัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อรับการถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาดและจำหน่ายผลผลิต ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพตรงกับความต้องการตลาด และส่งเสริมพัฒนาให้มีตลาดกลางทุเรียนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต พบว่าเกษตรกรมีปัญหาคือ การตัดทุเรียนก่อนก่อนถึงเวลาที่กำหนด ข้อเสนอแนะควรเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตมีอายุที่เหมาะสม มีการจดบันทึกรายละเอียดต่างๆ เพื่อตัดทุเรียนตามอายุที่เหมาะสม 4) ด้านความรู้ พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากคือ ขาดความรู้ในการเก็บตัวอย่างดิน ใบ น้ำ เพื่อการวิเคราะห์ อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจว่าเมื่อส่งตัวอย่างตรวจแล้วต้องปฏิบัติอย่างไรต่อ 5) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ/การช่วยเหลือภาครัฐ เกษตรกรมีปัญหามากในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะการสื่อสารและการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เข้าใจไม่ตรงกัน ความล่าช้าของระบบราชการซึ่งบางครั้งอาจจะมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานในแต่ละขั้นตอน

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียน พอสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนคือเรื่องของการผลิตที่มีปัจจัยการผลิตค่อนข้างสูง แต่เวลาจำหน่ายกลับมีราคาตกต่ำทำให้ไม่คุ้มค่า เกษตรกรจึงเสนอแนะว่าควรให้มีหน่วยงานมาส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพการผลิตทุเรียน ทั้งในด้านการจัดการ การตลาด การเก็บเกี่ยว ความรู้ รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกร แปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1.1 ประชากร เกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ปี 2559-2562
จำนวน 290 ราย

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane เนื่องจากประชากรมีความคล้ายคลึงกันจึงยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละแปลงใหญ่ วิธีการสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายดังนี้

1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณ Yamane (1973, น.725-727) อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557, น.49) โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ประชากรตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อน (ในที่นี้กำหนดที่ระดับ 0.05)

$$n = \frac{289}{1 + 289 (0.05)^2}$$

$$n = 167.77 \text{ ราย}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.13 ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ปี 2559-2562 จำนวน 289 ราย

คำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละแปลงใหญ่ตามสัดส่วน โดยใช้สูตร Nagtalon (1983) ดังสูตร

$$n_1 = \frac{nN_i}{N}$$

n_1 = แทนจำนวนตัวอย่างผู้ปลูกทุเรียนในแต่ละอำเภอที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างเกษตรกรแปลงใหญ่ผู้ปลูกทุเรียนทั้งหมดที่ศึกษา
มีค่าเท่ากับ 168 ราย

N_i = แทนจำนวนประชากรผู้ปลูกทุเรียนในแต่ละแปลงใหญ่ที่ศึกษา

N = แทนจำนวนเกษตรกรแปลงใหญ่ผู้ปลูกทุเรียนทั้งหมด 290 ราย
ในจังหวัดระยอง

แนวทางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละอำเภอ ต่าง ๆ โดยขอ
ยกตัวอย่างการคำนวณเฉพาะแปลงใหญ่ทุเรียนตะพง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n_1 &= \frac{168 \times 49}{289} \\ &= 28.48 \\ &= 29 \text{ ราย} \end{aligned}$$

สำหรับอำเภอที่เหลือจะใช้แนวทางดังกล่าวข้างต้นคำนวณหาต่อไปผลการคำนวณ
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามตำบลที่ศึกษาตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อแปลงใหญ่	ประชากรแปลงใหญ่ทุเรียน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
แปลงใหญ่ทุเรียนพลงตาเอี่ยม	30	17
แปลงใหญ่ทุเรียนวังหว่า 1	30	17
แปลงใหญ่ทุเรียนวังหว่า 1	40	23
แปลงใหญ่ทุเรียนทุ่งควายกิน	35	21
แปลงใหญ่ทุเรียนคลองปูน	34	20
แปลงใหญ่ทุเรียนตะพง	49	29
แปลงใหญ่ทุเรียนเขาหินแทน	40	23
แปลงใหญ่ทุเรียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	30	17
กลุ่มทุเรียนนอกฤดูอำเภอวังจันทร์		
รวม	289	168

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง (2562)

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนจำนวนเกษตรกรแปลงใหญ่แต่ละแปลง และสุ่มตัวอย่างเกษตรกรแปลงใหญ่แต่ละแปลงด้วยวิธีจับสลาก โดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละแปลงใหญ่ วิธีการสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายแล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละตำบล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1.1 ชนิดของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม

2.1.2 ลักษณะของเครื่องมือ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่มีคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (closed-end questions) และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (open-ended questions) แบบสอบถามเกษตรกรแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม ประสิทธิภาพในการปลูกทุเรียน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับการเกษตร ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน การถือครองที่ดิน และแหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร เป็นคำถามเป็นแบบปลายปิดมีคำตอบให้เลือก เป็นแบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบและเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ได้แก่ ชนิดดิน พื้นที่ปลูก แหล่งน้ำ ระบบให้น้ำ ระยะเวลาปลูก วิธีการปลูก การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว ช่องทางการขาย ความต้องการในการรับซื้อผลผลิต ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่สามารถผลิตได้ ต้นทุนการผลิตทุเรียน รายได้จากการผลิตทุเรียน เป็นคำถามเป็นแบบปลายปิดมีคำตอบให้เลือก เป็นแบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบและเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 3 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง ปี 2559-2562 โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบถูก - ผิด จำนวน 20 ประเด็น และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน = ตอบผิดจากหลักวิชาการ

1 คะแนน = ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ

ตอนที่ 4 ความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง ปี 2559-2562 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความต้องการด้านการผลิต ความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ความต้องการด้านการตลาด และความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 = มีความต้องการน้อยที่สุด

4 = มีความต้องการน้อย

3 = มีความต้องการปานกลาง

- 2 = มีความต้องการมาก
1 = มีความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ของเกษตรกรแปลงใหญ่ผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดระยอง ปี 2559-2562 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อประเมินระดับความรุนแรงของปัญหา ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับด้านน้ำและดิน ด้านการปลูก และการดูแลรักษา ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการตลาด ด้านการส่งเสริมการผลิต และด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยกำหนดข้อคำถามใน ลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 = มีระดับของปัญหาน้อยที่สุด
4 = มีระดับของปัญหาน้อย
3 = มีระดับของปัญหาปานกลาง
2 = มีระดับของปัญหามาก
1 = มีระดับของปัญหามากที่สุด

ส่วนข้อเสนอแนะใช้คำถามลักษณะปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถ เสนอข้อเสนอแนะได้อย่างเสรี (free response)

2.3 การสร้าง ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือ

2.3.1 **สร้างแบบสัมภาษณ์** ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร วิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 **การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา** เพื่อตรวจสอบว่าแบบสอบถามที่ สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ตรงตามความต้องการและครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดย นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องในเนื้อหา จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความถูกต้องตามเนื้อหาก่อนที่จะนำไปทดสอบความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามต่อไป

2.3.3 **ทดสอบแบบสัมภาษณ์** โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 ราย นำผลการสัมภาษณ์ไป ทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผลการทดสอบมีดังนี้

1) ระดับความต้องการเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.868

2) ระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.886

สรุปภาพรวมของแบบสัมภาษณ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่า เท่ากับ 0.942 Carmines และ Zeller (1986, น.51) อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2557, น.67) สำหรับค่าความเชื่อถือได้ที่เหมาะสมนั้น แนะนำโดยทั่วไปแล้วค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัดควรจะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าที่เหมาะสมจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการออกไปแจกแบบสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 168 ราย ในแปลงใหญ่จังหวัดระยอง ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึง ธันวาคม 2562 โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมีขั้นตอนตามแนวทางของเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2560, น. 80-82) ดังนี้

5.1 **ขั้นเตรียมการเก็บข้อมูล** ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้

5.1.1 **การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล** ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่ไปเก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

5.1.2 **การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล และการเดินทาง** เช่น แบบสัมภาษณ์ ปากกา และยานพาหนะ

5.2 **ขั้นตอนการแจกแบบสอบถาม** ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการ เก็บข้อมูล ดังนี้

5.2.1 **แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล** ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และจะมาทำอะไร ให้ผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักก่อนที่จะทำการสอบถาม เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถามอย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และครบถ้วน

5.2.3 เริ่มดำเนินการทำการสอบถาม โดยแจกแบบสอบถาม

5.3 ขั้นสิ้นสุดของการทำแบบสอบถาม มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

5.3.1 การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการทำแบบสอบถาม

3.3.2 กล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล และผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด และจัดทำรหัสตัวแปรจากนั้นนำข้อมูลบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ มีทั้งหมด 12 ประเด็น

ตอนที่ 3 ความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

3.1 ความต้องการการส่งเสริมด้านการผลิต

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการ การส่งเสริมด้านการผลิตตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

3.2 ความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการ
 การส่งเสริมด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

3.3 ความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาด

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการ
 การส่งเสริมด้านการตลาดตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

3.4 ความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีส่งเสริมการเกษตร

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการ
 การส่งเสริมด้านวิธีส่งเสริมการเกษตรตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกร
 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิง ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด
 ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับปัญหาตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหามากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 168 ราย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความต้องการเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	91	54.2
หญิง	77	45.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	41	24.4
41 – 50	27	16.1
51 – 60	59	35.1
61 – 70	37	22.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 71	4	2.4
ค่าต่ำสุด = 28 ค่าสูงสุด = 76		
ค่าเฉลี่ย = 51.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.932		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	8	4.8
ระดับประถมศึกษา	76	45.2
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	25	14.9
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	36	21.4
ระดับอนุปริญญา (ปวส.)	8	4.8
ระดับปริญญาตรี	13	7.7
ระดับอื่น ๆ	2	1.2
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 คน	73	43.5
4 - 5 คน	79	47.0
มากกว่า 5 คน	16	9.6
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 7		
ค่าเฉลี่ย = 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.421		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	10	4.5
ทำไร่	4	1.8
ทำสวน	166	74.4
เลี้ยงสัตว์	3	1.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	0.4
ค้าขาย	1	0.4
รับจ้างทั่วไป	8	3.6
6. ตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	100	65.0
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	68	35.0
ผู้นำหมู่บ้าน (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)	12	5.4
กรรมการหมู่บ้าน	23	10.3
อาสาสมัครเกษตร	21	9.4
กรรมการกลุ่มต่าง ๆ	16	7.2
อื่นๆ (อบต.)	6	2.7
7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่มเกษตรกร	125	56.1
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	15	6.7
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	47	21.1
สหกรณ์การเกษตร	53	23.8
กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร	9	4.0
อื่นๆ	0	0.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	65	38.7
11 – 20 ปี	30	17.9
21 – 30 ปี	39	23.2
31 – 40 ปี	25	14.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 41 ปี	9	5.4
ค่าต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 50		
ค่าเฉลี่ย = 17.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.659		

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ดังนี้

1.1.1 เพศ พบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 54.2 เป็นเพศชาย และร้อยละ 45.8 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมาร้อยละ 24.4 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ร้อยละ 22.0 มีอายุระหว่าง 61 – 70 ปี ร้อยละ 16.1 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และร้อยละ 2.4 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 71 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 28 ปี มีอายุสูงสุด 76 ปี และมีอายุเฉลี่ย 51.38 ปี

1.1.3 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 21.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 14.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 7.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4.8 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา (ปวส.) ร้อยละ 4.8 ไม่ได้เรียนหนังสือ และร้อยละ 1.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ตามลำดับ

1.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 คน รองลงมาร้อยละ 47.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน และร้อยละ 9.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 5 คน ตามลำดับ

1.1.5 การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.4 ประกอบอาชีพทำสวน รองลงมาร้อยละ 4.5 ประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 3.6 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 1.8 ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 1.3 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ไร่ ร้อยละ 0.4 ประกอบอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ และร้อยละ 0.4 ประกอบอาชีพค้าขาย ตามลำดับ

1.1.6 ตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.0 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และร้อยละ 35.0 มีตำแหน่งทางสังคมดังนี้ ร้อยละ 10.3 เป็นกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 9.4 เป็นอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 7.2 เป็นกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ร้อยละ 5.4 เป็นผู้นำหมู่บ้าน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) และมีตำแหน่งทางสังคมประเภทอื่นๆ ร้อยละ 2.7 มีตำแหน่งทางสังคมเป็นสมาชิก อบต. ตามลำดับ

1.1.7 การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน รองลงมาร้อยละ 23.8 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 21.1 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ชกส. ร้อยละ 6.7 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และร้อยละ 4.0 เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร ตามลำดับ

1.1.8 ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.7 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมาร้อยละ 23.2 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 17.9 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 14.9 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนระหว่าง 31-40 ปี และร้อยละ 5.4 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 41 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนต่ำสุด 2 ปี ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนสูงสุด 50 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 17.9 ปี

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียน การถือครองที่ดิน และแหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พื้นที่ปลูกทุเรียน (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4	41	24.4
5 - 9	59	35.1
10 - 14	31	18.5
15 - 19	15	8.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 19	22	13.1
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 60		
ค่าเฉลี่ย = 10.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.832		
2. การถือครองที่ดิน		
ที่ดินของตัวเอง	165	98.2
ที่ดินเช่า	3	1.3
ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรทำการเกษตร	0	00.0
3. แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร		
เงินทุนตนเอง/ครัวเรือน	132	52.6
เงินทุนจากการร่วมลงทุนกับผู้อื่น	6	2.4
ธกส./ธนาคาร	72	28.7
สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	29	11.5
กองทุนหมู่บ้าน	12	4.8
5. จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน	104	61.9
3-4 คน	53	31.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน	11	6.6
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 7		
ค่าเฉลี่ย = 2.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.083		

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรดังนี้

1.2.1 พื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.1 มีพื้นที่ปลูก 5-9 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 24.4 มีพื้นที่ปลูกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 ไร่ ร้อยละ 18.5 มีพื้นที่ปลูก 10-14 ไร่ ร้อยละ 18.5 มีพื้นที่ปลูก 10-14 ไร่ ร้อยละ 13.1 มีพื้นที่ปลูกมากกว่าหรือเท่ากับ 19 ไร่ และร้อยละ 8.9 มีพื้นที่ปลูก 15-19 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนน้อยสุดจำนวน 1 ไร่ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุดจำนวน 60 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 10.18 ไร่

1.2.2 การถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.2 มีที่ดินเป็นของตัวเอง รองลงมา ร้อยละ 1.3 เป็นที่ดินเช่า ตามลำดับ

1.2.3 แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.6 ใช้แหล่งเงินทุนตนเอง/ครัวเรือน รองลงมา ร้อยละ 28.7 ใช้แหล่งเงินทุน ธกส./ธนาคาร ร้อยละ 11.5 ใช้แหล่งเงินทุนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 4.8 ใช้แหล่งเงินทุนกองทุน และร้อยละ 2.4 ใช้แหล่งเงินทุนจากการร่วมลงทุนกับผู้อื่น ตามลำดับ

1.2.4 จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน รองลงมา ร้อยละ 31.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร 3 - 4 คน และร้อยละ 6.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 5 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ประกอบด้วยประเด็นสภาพการผลิตเรื่อง ชนิดดิน ลักษณะพื้นที่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูก ระบบให้น้ำในสวน ระยะการปลูก วิธีการปลูก การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวทุเรียน การขายทุเรียน ความต้องการในการซื้อของผู้รับซื้อ ปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรสามารถผลิตได้ ต้นทุนการผลิต และรายได้จากการผลิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) ชนิดดินปลูกทุเรียน		
ดินร่วน	48	28.6
ดินทราย	11	6.5
ดินเหนียว	5	3.0
ดินร่วนปนทราย	90	53.6
ดินทรายปนร่วน	14	8.3
2) ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียน		
ที่ราบ	131	78.0
ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย	20	11.9
ลูกคลื่นลอนลาด	7	4.2
ลูกคลื่นลอนชัน	1	0.6
เนินเขา	3	1.8
ที่ลาดชันสูง	6	3.6
3) แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียน		
แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ	39	17.5
อ่างเก็บน้ำ	7	3.1
ชลประทาน	3	1.3
ขุดบ่อน้ำใช้เองในสวน	141	63.2
ประปา	0	0.0
บ่อบาดาล	5	2.2
4) ระบบให้น้ำในสวนทุเรียน		
ระบบให้น้ำแบบฉีดฝอย (สปริงเกิล)	160	95.2
ระบบน้ำหยด	2	1.2
รดน้ำ	0	0.0

สายยาง บั้วรดน้ำ

6

3.6

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5) ระยะเวลาปลูกทุเรียน		
8x8 เมตร	90	53.9
9x9 เมตร	11	6.6
10x10 เมตร	20	12.0
8x10 เมตร	5	3.0
8x9 เมตร	18	10.8
9x10 เมตร	2	1.2
อื่น ๆ (2x2,3x2,4x4,10x11 เมตร)	21	12.6
6) วิธีการปลูกทุเรียน		
เพาะเมล็ด	2	0.6
ต้นกล้า	16	9.6
กิ่งพันธุ์	150	89.8
7) การใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน (ครั้ง/ปี)		
ไม่ใส่ปุ๋ย	33	19.6
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	29	23.2
4 - 5	41	24.4
6 - 7	7	8.3
8 - 9	3	1.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	38	22.6
ค่าต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 24		
ค่าเฉลี่ย = 6.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.351		
8) การกำจัดวัชพืช		
ไม่มีการกำจัดวัชพืช	2	0.9
กำจัดวัชพืช ด้วยวิธีตัด/ถอนวัชพืช	126	56.5

กำจัดวัชพืช ด้วยการใส่สารเคมี	86	38.6
-------------------------------	----	------

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9) การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช		
ไม่มีการกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช	0	0.0
กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใส่สารเคมี	73	43.5
กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใส่สารชีวภัณฑ์ (เชื้อไตรโคเดอร์มา เป็นต้น)	11	6.5
กำจัดโรคแมลงด้วยวิธีใส่สารเคมี และสารชีวภัณฑ์	84	50.0
10) วิธีการตรวจสอบก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียน		
อายุผลทุเรียน	138	61.9
ก้านผล บริเวณปากปลิง	83	37.2
ความกว้างของร่องหนาม	77	34.5
ความชัดเจนของรอยแยกบนพู	49	22.0
เกาะเปลือกฟุ้งเสียง	50	22.4
ชิมปลิง	36	16.1
สังเกตทุเรียนร่วง	54	24.2
11) ช่องทางการขายทุเรียน		
ขายหน้าสวน	35	15.7
ขายตลาด	59	26.5
ขายออนไลน์	7	3.1
พ่อค้ารับซื้อในสวน	106	47.5
ส่งถึง หรือจุดรวบรวมผลผลิต	45	20.2

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 168

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
12) ความต้องการในการรับซื้อผลผลิตทุเรียนของผู้รับซื้อ (กก./ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000	39	23.2
2,000 – 8,000	57	33.9
8,001 – 14,000	25	14.9
14,001 – 20,000	31	18.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 20,000	16	79.5
ค่าต่ำสุด = 120 ค่าสูงสุด = 100,000		
ค่าเฉลี่ย = 12,287.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 17,671.779		
13) ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้ (กก./ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000	50	29.8
2,000 – 8,000	55	32.7
8,001 – 14,000	18	10.7
14,001 – 20,000	32	19.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 20,000	13	7.7
ค่าต่ำสุด = 200 ค่าสูงสุด = 100,000		
ค่าเฉลี่ย = 10,980.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 16,929.254		
14) ต้นทุนการผลิตทุเรียน (บาท/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000	50	29.8
25,000 – 100,000 บาท/ปี	46	27.4
100,001 – 175,000 บาท/ปี	25	14.9
175,001 – 250,000 บาท/ปี	16	9.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 250,001 บาท/ปี	31	18.5
ค่าต่ำสุด = 2,000 ค่าสูงสุด = 300,000		

ค่าเฉลี่ย = 164,514.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 291,120.484

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 168		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15) รายได้จากการผลิตทุเรียน (บาท/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	50	29.8
50,001 – 400,000	61	36.3
400,001 – 750,000	23	13.7
750,001 – 1,100,000	18	10.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 1,100,001	16	9.5
ค่าต่ำสุด = 3,000 ค่าสูงสุด = 6,000,000		
ค่าเฉลี่ย = 485,690.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 733,940.101		

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ดังนี้

2.1 ชนิดดินปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 52.6 เป็นดินร่วนปนทราย รองลงมาร้อยละ 28.6 เป็นดินร่วน ร้อยละ 8.3 เป็นดินทรายปนร่วน ร้อยละ 8.3 เป็นดินทราย และร้อยละ 3.0 เป็นดินเหนียว ตามลำดับ

2.2 ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 78.0 เป็นที่ราบ รองลงมาร้อยละ 11.9 เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ร้อยละ 4.2 เป็นลูกคลื่นลอนลาด ร้อยละ 3.6 เป็นที่ลาดชันสูง ร้อยละ 1.8 เป็นเนินเขา และร้อยละ 0.6 เป็นลูกคลื่นลอนชัน ตามลำดับ

2.3 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 63.2 ขุดบ่อน้ำใช้เองในสวน รองลงมาร้อยละ 17.5 มาจากแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ ร้อยละ 3.1 มาจากอ่างเก็บน้ำ ร้อยละ 2.2 มาจากบ่อบาดาลและร้อยละ 1.3 มาจากชลประทาน ตามลำดับ

2.4 ระบบให้น้ำในสวนทุเรียน พบว่า ร้อยละ 95.2 ใช้ระบบให้น้ำแบบฉีดฝอย (สปริงเกิล) รองลงมาร้อยละ 3.6 ใช้สายยาง บัวรดน้ำ และร้อยละ 3.0 ใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ

2.5 ระยะเวลาปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 53.9 ปลูกระยะ 8x8 เมตร รองลงมาร้อยละ 12.6 ปลูกระยะอื่น ๆ (2x2,3x2,4x4,10x11 เมตร) ร้อยละ 12.0 ปลูกระยะ 10x10 เมตร ร้อยละ 10.8

ปลูกกระยะ 8x9 เมตร ร้อยละ 6.6 ปลูกกระยะ 9x9 เมตร ร้อยละ 3.0 ปลูกกระยะ 8x10 เมตร และร้อยละ 1.2 ปลูกกระยะ 9x10 เมตร ตามลำดับ

2.6 วิธีการปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 89.8 ใช้กิ่งพันธุ์ รองลงมาร้อยละ 9.6 ใช้ต้นกล้า และร้อยละ 0.6 ใช้วิธีเพาะเมล็ด ตามลำดับ

2.7 การใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน (ครั้ง/ปี) พบว่า ร้อยละ 24.4 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 4 - 5 ครั้ง/ปี รองลงมาร้อยละ 23.2 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง/ปี ร้อยละ 22.6 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 10 ครั้ง/ปี ร้อยละ 19.6 ไม่ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน ร้อยละ 8.3 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 6-7 ครั้ง/ปี และร้อยละ 1.8 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 8-9 ครั้ง/ปี ตามลำดับ

2.8 การกำจัดวัชพืช พบว่า ร้อยละ 56.5 กำจัดวัชพืช ด้วยวิธีตัด/ถอนวัชพืช รองลงมาร้อยละ 38.6 กำจัดวัชพืช ด้วยการใช้สารเคมี และร้อยละ 0.9 ไม่มีการกำจัดวัชพืช ตามลำดับ

2.9 การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช พบว่า ร้อยละ 50.0 กำจัดโรคแมลงด้วยวิธีใช้สารเคมี และสารชีวภัณฑ์ รองลงมาร้อยละ 43.5 กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใช้สารเคมี และร้อยละ 6.5 กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใช้สารชีวภัณฑ์ ตามลำดับ

2.10 วิธีการตรวจสอบก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียน พบว่า ร้อยละ 61.9 ดูอายุผลทุเรียน รองลงมาร้อยละ 37.2 สังเกตก้านผล บริเวณปากปลิง ร้อยละ 34.5 สังเกตความกว้างของร่องหนาม ร้อยละ 24.2 สังเกตทุเรียนร่วง ร้อยละ 22.4 เคาะเปลือกฟังเสียง ร้อยละ 22.0 สังเกตความชัดเจนของรอยแยกบนพู และร้อยละ 16.1 ชิมปลิง ตามลำดับ

2.11 ช่องทางการขายทุเรียน พบว่า ร้อยละ 47.5 พ่อค้ารับซื้อในสวน รองลงมา ร้อยละ 26.5 ขายตลาด ร้อยละ 20.2 ส่งห้าง หรือจตุรบรวมผลผลิต ร้อยละ 15.7 ขายหน้าสวน และร้อยละ 3.1 ขายออนไลน์ ตามลำดับ

2.12 ความต้องการในการรับซื้อผลผลิตทุเรียนของผู้รับซื้อ พบว่า ร้อยละ 79.5 ผู้รับซื้อต้องการผลผลิตมากกว่าหรือเท่ากับ 20,000 กก./ปี รองลงมาร้อยละ 33.9 ผู้รับซื้อต้องการผลผลิต 2,000 – 8,000 กก./ปี ร้อยละ 23.2 ผู้รับซื้อต้องการผลผลิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 กก./ปี ร้อยละ 18.5 ผู้รับซื้อต้องการผลผลิต 14,001 – 20,000 กก./ปี และร้อยละ 14.9 ผู้รับซื้อต้องการผลผลิต 8,001 – 14,000 กก./ปี ตามลำดับ โดยผู้รับซื้อต้องการผลผลิตต่ำสุด 120 กก./ปี ผู้รับซื้อต้องการผลผลิตสูงสุด 100,000 กก./ปี และผู้รับซื้อต้องการผลผลิตเฉลี่ย 12,287.02 กก./ปี

2.13 ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้ พบว่า ร้อยละ 32.7 เกษตรกรสามารถผลิตได้ 2,000 – 8,000 กก./ปี รองลงมาร้อยละ 29.8 เกษตรกรสามารถผลิตได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 กก./ปี ร้อยละ 19.0 เกษตรกรสามารถผลิตได้ 14,001 – 20,000 กก./ปี

ร้อยละ 10.7 เกษตรกรสามารถผลิตได้ 8,000 – 14,000 กก./ปี และร้อยละ 7.7 เกษตรกรสามารถผลิตได้มากกว่าหรือเท่ากับ 20,000 กก./ปี ตามลำดับ โดยปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้ต่ำสุด 200 กก./ปี ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้สูงสุด 100,000 กก./ปี และมีปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้เฉลี่ย 10,980.95 กก./ปี

2.14 ต้นทุนการผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 32.7 ต้นทุนการผลิต น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 27.4 ต้นทุนการผลิต 25,000 – 100,000 บาท/ปี ร้อยละ 18.5 ต้นทุนการผลิต มากกว่าหรือเท่ากับ 250,001 บาท/ปี และร้อยละ 9.5 ต้นทุนการผลิต 175,001 – 250,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีต้นทุนการผลิตทุเรียนต่ำสุด 2,000 บาท/ปี ต้นทุนการผลิตทุเรียนสูงสุด 300,000 บาท/ปี และมีต้นทุนการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 164,514.88 บาท/ปี

2.15 รายได้จากการผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 36.3 เกษตรกรมีรายได้ 50,001 – 400,000 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 29.8 เกษตรกรมีรายได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท/ปี ร้อยละ 13.7 เกษตรกรมีรายได้ 400,001 – 750,000 บาท/ปี ร้อยละ 10.7 เกษตรกรมีรายได้ 750,001 – 1,100,000 บาท/ปี และร้อยละ 9.5 เกษตรกรมีรายได้ มากกว่าหรือเท่ากับ 1,100,001 บาท/ปี ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการผลิตทุเรียนต่ำสุด 3,000 บาท/ปี รายได้จากการผลิตทุเรียนสูงสุด 6,000,000 บาท/ปี และมีรายได้จากการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 485,690.48 บาท/ปี

ตอนที่ 3 ความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่

ความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ประกอบด้วย ประเด็นความรู้เรื่อง การปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) สภาพภูมิอากาศ สภาพพื้นที่ สภาพดิน สภาพน้ำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่

n = 182

ความรู้ของเกษตรกร	เฉลี่ย	จำนวน (ร้อยละ)	อันดับ
การปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning)			
1) ที่ดินของท่านเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน	ถูก	162 (96.4)	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 168				
ความรู้ของเกษตรกร	เฉลี่ย	จำนวน (ร้อยละ)	อันดับ	
2) เขตความเหมาะสมของดิน S1 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชมาก S2 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชปานกลาง S3 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชน้อย N คือ พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช	ถูก	153 (91.1)	3	
3) การปลูกทุเรียนในพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสม (N) จะทำให้ต้นทุนการผลิตทุเรียนสูงกว่าพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน (S1 S2 S3)	ถูก	151 (89.9)	4	
4) การปลูกพืชตามความเหมาะสมของดิน จะช่วยในการลดต้นทุนการผลิต ในส่วนของการปรับปรุงบำรุงดิน	ถูก	164 (97.6)	1	
5) การแบ่งพื้นที่การเกษตรตามเขตความเหมาะสมของดิน จะช่วยลดปัญหาผลผลิตสินค้า เนื่องจากมีการปลูกมากจนเกินความต้องการของตลาด	ถูก	148 (88.1)	5	
รวม		92.6		
สภาพภูมิอากาศ				
6) อุณหภูมิที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียนอยู่ในระหว่าง 10-46 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์	ถูก	146 (86.9)	4	
7) ความยาวช่วงแสงที่เหมาะสม 400-700 นาโนเมตร ความเข้มของแสงที่เหมาะสม ประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์	ถูก	156 (92.9)	2	
8) ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,600 – 4,000 มิลลิเมตร/ปี การกระจายตัวของฝนดี มีช่วงแล้งต่อเนื่องน้อยกว่า 3	ถูก	150 (89.3)	3	

เดือน

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 168				
ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	จำนวน (ร้อยละ)	อันดับ	
9) ความเร็วลม ต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีลมกรรโชกแรง	ถูก	157 (93.5)	1	
รวม		90.7		
สภาพพื้นที่				
10) ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 650 เมตร	ถูก	150 (89.3)	3	
11) พื้นที่ราบ มีความลาดเอียงในระดับ 1-3% แต่ไม่ควรเกิน 15% และไม่มีน้ำท่วมถึง	ถูก	157 (93.3)	1	
รวม		91.3		
สภาพดิน				
12) ลักษณะของเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำได้ดี	ถูก	161 (95.8)	1	
13) ความลึกของหน้าดินมากกว่า 50 เซนติเมตร ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร	ถูก	147 (87.5)	4	
14) ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน อยู่ในระหว่าง 5.0-6.5	ถูก	141 (83.9)	5	
15) ค่าความเค็มของดินต่ำกว่า 4.0 เดซิซีเมนต์/เมตร (dS/m)	ถูก	138 (82.1)	6	
16) ปริมาณอินทรีย์วัตถุ 2-3 เปอร์เซ็นต์	ถูก	153 (91.1)	3	
17) ปริมาณธาตุอาหารในดิน ประกอบด้วย ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม เหล็ก สังกะสี ทองแดง โบรอน แมงกานีส	ถูก	160 (95.2)	2	

รวม	89.3		
ตารางที่ 4.4 (ต่อ)	n = 168		
ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	จำนวน (ร้อยละ)	อันดับ
สภาพน้ำ			
18) ความต้องการปริมาณน้ำของทุเรียนแตกต่างกันในแต่ละ ระยะพัฒนาการของพืช	ถูก	167 (99.4)	1
19) ทุเรียนมีความต้องการน้ำ 1,400 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ นอกเหนือจากรับน้ำจากน้ำฝน ควรเตรียมแหล่งน้ำไว้ใช้ใน หน้าแล้งซึ่งเป็นช่วงกำลังติดผล ประมาณ 600 – 800 ลูกบาศก์เมตร/ไร่	ถูก	159 (94.6)	2
รวม		96.2	

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขต
ความเหมาะสมของเกษตรกร ดังนี้

การปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.6
ตอบถูกในประเด็นเรื่องการปลูกพืชตามความเหมาะสมของดิน จะช่วยในการลดต้นทุนการผลิต ใน
ส่วนของการปรับปรุงบำรุงดิน รองลงมาคือตัวอย่างร้อยละ 96.4 ตอบถูกในประเด็นเรื่องที่ดินที่
เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 91.1 ตอบถูกในประเด็นเรื่องเขตความเหมาะสม
ของดิน S1 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชมาก S2 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูก
พืชปานกลาง S3 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชน้อย และ N คือ พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อ
การปลูกพืช กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.9 ตอบถูกในประเด็นเรื่องการปลูกทุเรียนในพื้นที่ที่ไม่มีความ
เหมาะสม (N) จะทำให้ต้นทุนการผลิตทุเรียนสูงกว่า พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน (S1
S2 S3) และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.1 ตอบถูกในประเด็นเรื่องการแบ่งพื้นที่การเกษตรตามเขตความ
เหมาะสมของดิน จะช่วยลดปัญหาผลผลิตสั้นตลาด เนื่องจากมีการปลูกมากจนเกินความต้องการ
ของตลาด ตามลำดับ

สภาพภูมิอากาศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.5 ตอบถูกในประเด็นเรื่องความเร็วลม
ต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีลมกรรโชกแรง รองลงมาคือตัวอย่างร้อยละ 92.9 ตอบถูกในประเด็นเรื่อง

ความยาวช่วงแสงที่เหมาะสม 400-700 นาโนเมตร ความเข้มของแสงที่เหมาะสม ประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.3 ตอบถูกในประเด็นเรื่องปริมาณน้ำฝน ไม่น้อยกว่า 1,600 – 4,000 มิลลิเมตร/ปี การกระจายตัวของฝนดี มีช่วงแล้งต่อเนื่องน้อยกว่า 3 เดือน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 86.9 ตอบถูกในประเด็นเรื่องอุณหภูมิที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียนอยู่ในระหว่าง 10-46 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

สภาพพื้นที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.3 ตอบถูกในประเด็นเรื่องพื้นที่ปลูกทุเรียนควรเป็นพื้นที่ราบ มีความลาดเอียงในระดับ 1-3% แต่ไม่ควรเกิน 15% และไม่มีน้ำท่วมถึง รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.3 ตอบถูกในประเด็นเรื่องความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 650 เมตร ตามลำดับ

สภาพดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 95.8 ตอบถูกในประเด็นเรื่องลักษณะของเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำได้ดี รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.2 ตอบถูกในประเด็นเรื่องปริมาณธาตุอาหารในดิน ประกอบด้วย ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม เหล็กสังกะสี ทองแดง โบรอน แมงกานีส กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 91.1 ตอบถูกในประเด็นเรื่องปริมาณอินทรีย์วัตถุ 2-3 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87.5 ตอบถูกในประเด็นเรื่องความลึกของหน้าดินมากกว่า 50 เซนติเมตร ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83.9 ตอบถูกในประเด็นเรื่องค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน อยู่ในระหว่าง 5.0-6.5 และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 82.1 ตอบถูกในประเด็นค่าความเค็มของดินต่ำกว่า 4.0 เดซิซีเมนต์/เมตร (dS/m) ตามลำดับ

สภาพน้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.4 ตอบถูกในประเด็นเรื่องความต้องการปริมาณน้ำของทุเรียนแตกต่างกันในแต่ละระยะพัฒนาการของพืช รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 94.6 ตอบถูกในประเด็นเรื่องทุเรียนมีความต้องการน้ำ 1,400 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ นอกเหนือจากรับน้ำจากน้ำฝน ควรเตรียมแหล่งน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งซึ่งเป็นช่วงกำลังติดผล ประมาณ 600 – 800 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 94.6 ตอบถูกในประเด็นเรื่องคุณภาพน้ำเป็นน้ำจากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ค่าความเป็นกรดของน้ำระหว่าง 6.0 – 7.5 ตามลำดับ

สรุประดับความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ประกอบด้วยประเด็นความรู้เรื่อง การปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) สภาพภูมิอากาศ สภาพพื้นที่ สภาพดิน สภาพน้ำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สรุประดับความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่

n = 168

ความรู้ในการปลูกทุเรียน ตามความเหมาะสมของพื้นที่	ร้อยละ	อันดับ
ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning)	92.6	3
ด้านสภาพภูมิอากาศ	93.5	2
ด้านสภาพพื้นที่	90.7	4
ด้านสภาพดิน	89.3	5
ด้านสภาพน้ำ	96.2	1

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุประดับความรู้ของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า ร้อยละ 96.2 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านสภาพน้ำมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 92.6 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) ร้อยละ 90.7 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านสภาพพื้นที่ และร้อยละ 89.3 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านสภาพดินตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่

ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ประกอบด้วย ความต้องการด้านการส่งเสริมด้านการผลิต ความต้องการการส่งเสริมด้านระบบมาตรฐานการผลิต ความต้องการส่งเสริมด้านการตลาด และความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อวัดระดับความต้องการของเกษตรกร สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการผลิต

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
น้ำ						3.50	0.872	มาก	4
1) แหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง เช่น บ่อบาดาล ฝายชะลอน้ำ	57 (33.9)	70 (41.7)	30 (17.9)	2 (1.2)	9 (5.4)	3.98	1.026	มาก	3
2) เทคโนโลยีและนวัตกรรมการให้น้ำทุเรียนแบบต่างๆ เช่น ระบบอัจฉริยะ ระบบน้ำหยด สปริงเกอร์ รถน้ำ	88 (52.4)	70 (41.7)	8 (4.8)	0 (0.0)	2 (1.2)	4.44	0.698	มากที่สุด	1
3) วิธีการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอตลอดทั้งปี	55 (32.7)	70 (41.7)	43 (25.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.07	0.763	มากที่สุด	2
4) วิธีการวางแผนการระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพภายในสวน	7 (4.2)	13 (7.7)	75 (44.6)	46 (27.4)	27 (16.1)	2.57	0.988	น้อย	4
5) เครื่องมืออุปกรณ์อย่างง่าย สำหรับวัดค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำ	0 (0.0)	18 (10.7)	62 (36.9)	61 (36.3)	27 (16.1)	2.42	0.886	น้อย	5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ดิน						3.56	1.046	มาก	3
1) วิธีการตรวจสอบความเป็นกรด – ด่าง ของดิน	29 (17.3)	59 (35.1)	42 (25.0)	32 (19.0)	6 (3.6)	3.43	1.092	มาก	4
2) วิธีการตรวจสอบค่าวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของดิน	28 (16.7)	53 (31.5)	60 (35.7)	22 (13.1)	5 (3.0)	3.46	1.014	มาก	3
3) วิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก หรือน้ำหมักชีวภาพ	47 (28.0)	54 (32.1)	51 (30.4)	12 (7.1)	4 (2.4)	3.76	1.016	มาก	2
4) วิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้สารปรับปรุงบำรุงดินเช่น ปูนขาว โดโลไมท์	49 (29.2)	54 (32.1)	49 (29.2)	12 (7.1)	4 (2.4)	3.79	1.022	มาก	1
5) ข้อมูลประเภทของชุดดิน เพื่อให้ทราบความเหมาะสมของดินในการปลูกทุเรียน	29 (17.3)	45 (26.8)	56 (33.3)	32 (19.0)	6 (3.6)	3.35	1.084	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การปลูก						3.69	0.990	มาก	2
1) ช่วงระยะเวลาการปลูกที่เหมาะสม	36 (21.4)	66 (39.3)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.73	0.952	มาก	2
2) ระยะห่างระหว่างต้นในการปลูกที่เหมาะสม	38 (22.6)	64 (38.1)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.74	0.962	มาก	1
3) ขนาดหลุมและวัสดุรองก้นหลุมปลูกที่เหมาะสม	36 (21.4)	60 (35.7)	59 (35.1)	6 (3.6)	7 (4.2)	3.67	0.989	มาก	4
4) ลักษณะต้นกล้าที่สมบูรณ์แข็งแรง พร้อมปลูก	36 (21.4)	62 (36.9)	53 (31.5)	6 (3.6)	11 (6.5)	3.63	1.064	มาก	5
5) วิธีการดูแลต้นทุเรียนหลังปลูก	36 (21.4)	64 (38.1)	55 (32.7)	6 (3.6)	7 (4.2)	3.69	0.985	มาก	3

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ปุ๋ยและธาตุอาหาร						3.30	1.090	ปานกลาง	8
1) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการควบคุมการร่วง ของทุเรียน	42 (25.0)	50 (29.8)	39 (23.2)	22 (13.1)	15 (8.9)	3.49	1.248	มาก	2
2) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างราก	46 (27.4)	67 (39.9)	41 (24.4)	6 (3.6)	8 (4.8)	3.82	1.030	มาก	1
3) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างใบ	20 (11.9)	41 (24.4)	69 (41.1)	34 (20.2)	4 (2.4)	3.23	0.985	ปานกลาง	3
4) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการเปิดตาดอก	10 (6.0)	39 (23.2)	61 (36.3)	26 (15.5)	32 (19.0)	2.82	1.167	ปานกลาง	5
5) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างผลคุณภาพ	10 (6.0)	55 (32.7)	63 (37.5)	26 (15.5)	14 (8.3)	3.13	1.022	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การตัดแต่งผล						3.37	0.992	ปานกลาง	6
1) เทคนิคการตัดแต่งคัดเลือกผลทุเรียน	50 (29.8)	52 (31.0)	49 (29.2)	13 (7.7)	4 (2.4)	3.78	1.035	มาก	1
2) เทคนิคการไว้ระยะที่ห่างเหมาะสมสำหรับลูกทุเรียน	29 (17.3)	49 (29.2)	75 (44.6)	8 (4.8)	4 (4.2)	3.51	0.973	มาก	2
3) เทคนิคที่ดีที่สุดสำหรับการตัดแต่งผล	16 (9.5)	50 (29.8)	78 (46.4)	16 (9.5)	8 (4.8)	3.30	0.939	ปานกลาง	3
4) เทคนิคการตัดแต่งผลในแต่ละช่วงการเจริญเติบโต	8 (4.8)	50 (29.8)	66 (39.3)	30 (17.9)	14 (8.3)	3.05	1.002	ปานกลาง	5
5) เทคนิคการป้องกันโรคหลังจากการตัดแต่งผล	9 (5.4)	69 (41.1)	52 (31.0)	26 (15.5)	12 (7.1)	3.22	1.011	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การตัดแต่งกิ่ง						3.33	1.054	ปานกลาง	7
1) เทคนิคการตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยว	45 (26.8)	68 (40.5)	49 (29.2)	2 (1.2)	4 (2.4)	3.88	0.901	มาก	1
2) เทคนิคการตัดแต่งช่วงปลายฝน ชักนำการออกดอก	28 (16.7)	57 (33.9)	62 (36.9)	6 (3.6)	15 (8.9)	3.46	1.094	มาก	2
3) เทคนิคการตัดแต่งหลังจากทุเรียนติดผลแล้วประมาณ 30-45 วัน	18 (10.7)	46 (27.4)	59 (35.1)	21 (12.5)	24 (14.3)	3.07	1.184	ปานกลาง	4
4) เทคนิคที่ดีที่สุดสำหรับการตัดแต่งกิ่ง	7 (4.2)	48 (28.6)	59 (35.1)	36 (21.4)	18 (10.7)	2.94	1.048	ปานกลาง	5
5) วิธีการป้องกันโรคหลังจากการตัดแต่งกิ่ง	18 (10.7)	55 (32.7)	63 (37.5)	20 (11.9)	12 (7.1)	3.28	1.044	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
โรคพืชศัตรูพืช						3.84	0.993	มาก	1
1) วิธีการสำรวจและประเมินความเสียหายของการถูกทำลายจากโรคหรือแมลงก่อนการใช้สารป้องกันกำจัด	48 (28.6)	63 (37.5)	48 (28.6)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.85	0.993	มาก	1
2) วิธีป้องกันกำจัดโรครากเน่าโคนเน่า จากเชื้อราไฟทอปธอรา	48 (28.6)	61 (36.3)	50 (29.8)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.84	0.993	มาก	2
3) วิธีป้องกันกำจัดโรคใบไหม้ ดอกร่วง จากเชื้อราแอนแทรคโนส	48 (28.6)	61 (36.3)	50 (29.8)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.84	0.993	มาก	2
4) วิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทุเรียน ตามส่วนที่เข้าทำลาย	48 (28.6)	61 (36.3)	50 (29.8)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.84	0.993	มาก	2
5) วิธีการใช้ตัวห้ำตัวเบียนในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	48 (28.6)	61 (36.3)	50 (29.8)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.84	0.993	มาก	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การเก็บเกี่ยว						3.39	1.167	ปานกลาง	5
1) วิธีการจัดบันทึกวันออกดอกของทุเรียน เพื่อให้ทราบถึงวันที่เก็บเกี่ยว	34 (20.2)	55 (32.7)	41 (24.4)	22 (13.1)	16 (9.5)	3.41	1.220	มาก	3
2) วิธีการวางแผนการเก็บเกี่ยว	50 (29.8)	64 (38.1)	40 (23.8)	6 (3.6)	8 (4.8)	3.85	1.439	มาก	1
3) วิธีการเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว	26 (15.5)	48 (28.6)	66 (39.3)	26 (15.5)	2 (1.2)	3.42	0.969	มาก	2
4) วิธีสังเกตการสุกแก่ของลูกทุเรียน เช่น ดูหนาม ดูปลิง	16 (9.5)	42 (25.5)	63 (37.5)	19 (11.3)	28 (16.7)	2.99	1.191	ปานกลาง	5
5) วิธีการเก็บเกี่ยวระยะสุกแก่ที่เหมาะสมของแต่ละสายพันธุ์	16 (9.5)	59 (35.1)	62 (36.9)	20 (11.9)	11 (6.5)	3.29	1.017	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						3.33	1.026	ปานกลาง	8
1) วิธีการจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ	47 (9.5)	53 (31.5)	46 (27.4)	16 (9.5)	6 (3.6)	3.71	1.086	มาก	1
2) วิธีการเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ	26 (15.5)	44 (26.2)	74 (44.0)	13 (7.7)	11 (6.5)	3.36	1.046	ปานกลาง	2
3) วิธีการทำความสะอาดผลทุเรียน	14 (8.3)	51 (30.4)	78 (46.4)	16 (9.5)	9 (5.4)	3.27	0.938	ปานกลาง	4
4) วิธีการคัดคุณภาพทุเรียน	6 (3.6)	51 (30.4)	66 (39.3)	30 (17.9)	15 (8.9)	3.02	0.994	ปานกลาง	5
5) วิธีการเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับผลทุเรียนสดและที่ แปรรูป	16 (9.5)	67 (39.9)	47 (28.0)	26 (15.5)	12 (7.1)	3.30	1.068	ปานกลาง	3

โดยระดับความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
- คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการผลิต ดังนี้

น้ำ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตด้านน้ำดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.44 ต้องการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการให้น้ำทุเรียนแบบต่างๆ เช่น ระบบอัจฉริยะ ระบบน้ำหยด สปริงเกอร์ รดน้ำ รองลงมาค่าเฉลี่ย 4.07 วิธีการวางแผนการระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในสวน ค่าเฉลี่ย 3.98 แหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง เช่น บ่อบาดาล ฝายชะลอน้ำ ค่าเฉลี่ย 2.57 วิธีการวางแผนการระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพภายในสวน และค่าเฉลี่ย 2.42 เครื่องมืออุปกรณ์อย่างง่ายสำหรับวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง ของน้ำ ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.50

ดิน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตด้านดินดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.79 ต้องการวิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้สารปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ปูนขาว โดโลไมท์ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.76 ต้องการวิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก หรือน้ำหมักชีวภาพ ค่าเฉลี่ย 3.46 ต้องการวิธีการตรวจสอบค่าวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของดิน ค่าเฉลี่ย 3.43 ต้องการวิธีการตรวจสอบความเป็นกรด – ด่าง ของดิน และค่าเฉลี่ย 3.35 ต้องการข้อมูลประเภทของชุดดิน เพื่อให้ทราบความเหมาะสมของดินในการปลูกทุเรียน ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.56

การปลูก พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตด้านการปลูกดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.74 ต้องการระยะห่างระหว่างต้นในการปลูกที่เหมาะสม รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.73 ต้องการช่วงระยะเวลาการปลูกที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ย 3.69 ต้องการวิธีการดูแลต้นทุเรียนหลังปลูก ค่าเฉลี่ย 3.67 ต้องการ ขนาดหลุมและวัสดุรองก้นหลุมปลูกที่เหมาะสม และค่าเฉลี่ย 3.63 ต้องการลักษณะต้น

กล้าที่สมบูรณ์แข็งแรง พร้อมปลูก ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.69

ปุ๋ยและธาตุอาหาร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตในด้านปุ๋ยและธาตุอาหารดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.82 ต้องการเทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างราก รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.49 ต้องการ เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการควบคุมการร่วงของ ทูเรียน ค่าเฉลี่ย 3.23 ต้องการ เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างใบ ค่าเฉลี่ย 3.13 ต้องการเทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างผลสวย และค่าเฉลี่ย 2.82 ต้องการ เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการเปิดตาดอก ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.30

การตัดแต่งผล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตในด้านการตัดแต่งผล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.78 ต้องการเทคนิคการตัดแต่งคัดเลือกผลทูเรียน รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.51 ต้องการ เทคนิคการไว้ระยะที่ห่างเหมาะสมสำหรับการไว้ลูกทูเรียน ค่าเฉลี่ย 3.30 ต้องการเทคนิคที่ดีสำหรับการตัดแต่งผล ค่าเฉลี่ย 3.22 ต้องการเทคนิคการป้องกัน โรคหลังจากการตัดแต่งผล และค่าเฉลี่ย 3.05 ต้องการเทคนิคการตัดแต่งผลในแต่ละช่วงการเจริญเติบโต ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.37

การตัดแต่งกิ่ง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตในด้านการตัดแต่งกิ่ง ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.88 ต้องการเทคนิคการตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยว รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.46 ต้องการ เทคนิคการตัดแต่งช่วงปลายฝน ชักนํ้าการออกดอก ค่าเฉลี่ย 3.28 ต้องการวิธีการป้องกัน โรคหลังจากการเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ย 3.07 ต้องการเทคนิคการตัดแต่งหลังจากทูเรียนติดผลแล้วประมาณ 30-45 วัน และค่าเฉลี่ย 2.94 ต้องการเทคนิคที่ดีสำหรับการตัดแต่งกิ่ง ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.33

ศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตในด้านศัตรูพืช ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.85 ต้องการวิธีการสำรวจและประเมินความเสี่ยงของการถูกทำลายจากโรคหรือแมลง ก่อนการใช้สารป้องกันกำจัด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.84 ต้องการวิธีป้องกันกำจัดโรครากเน่าโคนเน่า จากเชื้อราไฟซอปธอรา ค่าเฉลี่ย 3.84 ต้องการวิธีป้องกันกำจัดโรคใบไหม้ ดอกร่วง จากเชื้อราแอนแทรกโนส ค่าเฉลี่ย 3.84 ต้องการวิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทูเรียน ตามส่วนที่เข้าทำลาย และค่าเฉลี่ย 3.84 ต้องการวิธีการใช้ตัวห้ำตัวเบียนในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.8

การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตในด้านการเก็บเกี่ยว ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.85 ต้องการวิธีการวางแผนการเก็บเกี่ยว รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.42 ต้องการวิธีการเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ย 3.41 ต้องการวิธีการจัดบันทึกวันออกดอกของทุเรียน เพื่อให้ทราบวันเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ย 3.29 ต้องการวิธีการเก็บเกี่ยวระยะสุกแก่ที่เหมาะสมของแต่ละสายพันธุ์ และค่าเฉลี่ย 2.99 ต้องการวิธีสังเกตการสุกแก่ของทุเรียน ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.39

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตในด้านการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.71 ต้องการวิธีการจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.36 ต้องการวิธีการเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 3.27 ต้องการวิธีการทำความสะอาดผลทุเรียน ค่าเฉลี่ย 3.30 ต้องการวิธีการเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับผลทุเรียนสดและที่แปรรูป และค่าเฉลี่ย 3.02 ต้องการวิธีการคัดคุณภาพทุเรียนตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.30

ตารางที่ 4.7 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

n = 168

ประเด็นด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
เงินทุน						3.12	1.171	ปานกลาง	3
1) แหล่งเงินทุนจาก ธนาคารพาณิชย์	22 (13.1)	40 (23.8)	44 (26.2)	34 (20.2)	28 (16.7)	2.96	1.280	ปานกลาง	4
2) แหล่งเงินทุนจาก ชกส.	24 (14.3)	36 (21.4)	43 (25.6)	43 (25.6)	22 (13.1)	2.98	1.255	ปานกลาง	3
3) แหล่งเงินทุนจาก สหกรณ์	26 (15.5)	51 (30.4)	66 (39.3)	23 (13.7)	2 (1.2)	3.45	0.953	ปานกลาง	1
4) แหล่งเงินทุนจาก กองทุนหมู่บ้าน	20 (11.9)	43 (25.6)	63 (37.5)	17 (10.1)	25 (14.9)	3.10	1.195	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย						3.97	0.869	มาก	1
1) วิธีการผสมปุ๋ยเคมีใช้เองเพื่อลดต้นทุน	36 (21.4)	62 (36.9)	54 (32.1)	14 (8.3)	2 (1.2)	3.69	0.941	มาก	5
2) วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพื่อลดต้นทุน	51 (30.4)	67 (39.9)	39 (23.2)	4 (2.4)	7 (4.2)	3.90	1.001	มาก	4
3) วิธีการผลิตสารชีวภาพใช้เองเพื่อลดต้นทุน	51 (30.4)	73 (43.5)	33 (19.6)	11 (6.5)	0 (0.0)	3.98	0.875	มาก	3
4) วิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยอย่างถูกต้องและปลอดภัย	61 (36.3)	81 (48.2)	22 (13.1)	4 (2.4)	0 (0.0)	4.18	0.747	มาก	1
5) แหล่งจำหน่ายสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยราคาถูก	58 (34.5)	76 (45.2)	30 (17.9)	4 (2.4)	0 (0.00)	4.12	0.780	มาก	2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การคมนาคมขนส่ง						3.07	0.906	ปานกลาง	4
1) วิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตในสวน	74 (44.0)	68 (40.5)	20 (11.9)	6 (3.6)	0 (0.0)	4.25	0.802	มากที่สุด	1
2) วิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากสวนไปแหล่งรวบรวม	69 (41.1)	65 (38.7)	26 (15.5)	8 (4.8)	0 (0.0)	4.16	0.85	มากที่สุด	2
3) วิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งรวบรวมไปตลาดกลางในพื้นที่	2 (1.2)	12 (7.1)	49 (29.2)	61 (36.3)	44 (26.2)	2.21	0.953	น้อย	5
4) วิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากตลาดกลางในพื้นที่ไปตลาดกลางระดับประเทศ	4 (2.4)	12 (7.1)	61 (36.3)	56 (33.3)	35 (20.8)	2.37	0.970	น้อย	4
5) วิธีการเคลื่อนย้ายจากตลาดกลางระดับประเทศไปต่างประเทศ	2 (1.2)	14 (8.3)	64 (38.1)	51 (30.4)	37 (22.0)	2.36	0.957	น้อย	3

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านระบบน้ำและไฟฟ้า						2.51	0.926	น้อย	5
1) แหล่งกักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้งเช่น ฝายชะลอน้ำ ฝายน้ำล้น	4 (2.4)	29 (17.3)	70 (41.7)	53 (31.5)	12 (7.1)	2.76	0.904	ปานกลาง	1
2) ความรู้การบริหารจัดการน้ำ เช่น การสูบน้ำโดยใช้โซล่าเซลล์	2 (1.2)	14 (8.3)	61 (36.3)	56 (33.3)	35 (20.8)	2.36	0.943	น้อย	3
3) ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น โลกหนองนาโมเดล	0 (0.0)	19 (11.3)	64 (38.1)	52 (31.1)	33 (19.6)	2.41	0.931	น้อย	2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านระบบมาตรฐานการผลิตทุเรียน						3.73	0.952	มาก	2
1) ต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับทุเรียน (GAP)	36 (21.4)	66 (39.3)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.73	0.952	มาก	1
2) ต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับทุเรียน อินทรีย์	36 (21.4)	66 (39.3)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.73	0.952	มาก	1
3) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนราคาทุเรียนที่ได้ มาตรฐาน (GAP เกษตรอินทรีย์) มีราคาสูงกว่าทุเรียนที่ไม่ได้ มาตรฐาน	36 (21.4)	66 (39.3)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.73	0.952	มาก	1
4) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้เรื่องหลักปฏิบัติที่ดี สำหรับโรงคัดบรรจุ (GMP) หรือสิ่ง	36 (21.4)	66 (39.3)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.73	0.952	มาก	1
5) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการตรวจสอบการตัด ทุเรียนที่ไม่ได้คุณภาพ เช่น ทุเรียนอ่อน ทุเรียนเป็นโรค ทุเรียนที่โดนแมลงเจาะทำลาย ก่อนการขายและส่งออก	36 (21.4)	66 (39.3)	57 (33.9)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.73	0.952	มาก	1

โดยระดับความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นถึงความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ดังนี้

เงินทุน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านเงินทุน ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.45 ต้องการแหล่งเงินทุนจากสหกรณ์ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.10 ต้องการแหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ค่าเฉลี่ย 2.98 ต้องการแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และค่าเฉลี่ย 2.96 ต้องการแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.12

สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.18 ต้องการวิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยอย่างถูกต้องและปลอดภัย รองลงมาค่าเฉลี่ย 4.12 ต้องการแหล่งจำหน่ายสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยราคาถูก ค่าเฉลี่ย 3.98 ต้องการวิธีการผลิตสารชีวภาพใช้เองเพื่อลดต้นทุน ค่าเฉลี่ย 3.90 ต้องการวิธีการผสมปุ๋ยเคมีใช้เองเพื่อลดต้นทุน และค่าเฉลี่ย 3.69 ต้องการวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพื่อลดต้นทุน ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.97

การคมนาคมขนส่ง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านการคมนาคมขนส่ง ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.25 ต้องการวิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตในสวน รองลงมาค่าเฉลี่ย 4.16 ต้องการวิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากสวนไปแหล่งรวบรวม ค่าเฉลี่ย 2.37 ค่าเฉลี่ย 2.36 ต้องการวิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากตลาดกลางในพื้นที่ไปตลาดกลางระดับประเทศ และค่าเฉลี่ย 2.21 ต้องการวิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งรวบรวมไปตลาดกลางในพื้นที่ ต้องการ

วิธีการเคลื่อนย้ายจากตลาดกลางระดับประเทศไปต่างประเทศ ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.07

ระบบน้ำและไฟฟ้า พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในด้านระบบน้ำและไฟฟ้า ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 2.76 ต้องการแหล่งกักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง รองลงมา ค่าเฉลี่ย 2.36 ต้องการความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น โคนหนองนาโมเดล และค่าเฉลี่ย 2.41 ต้องการความรู้การบริหารจัดการน้ำ เช่น การสูบน้ำโดยใช้โซล่าเซลล์ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 2.51

ระบบมาตรฐานการผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านระบบมาตรฐานการผลิตทุเรียน ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.73 ต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับทุเรียน (GAP) ค่าเฉลี่ย 3.73 ต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับทุเรียนอินทรีย์ ค่าเฉลี่ย 3.73 ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนราคาทุเรียนที่ได้มาตรฐาน (GAP เกษตรอินทรีย์) มีราคาสูงกว่าทุเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 3.73 ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้เรื่องหลักปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุ (GMP) หรือล้าง และค่าเฉลี่ย 3.73 ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการตรวจสอบการตัดทุเรียนที่ไม่ได้คุณภาพ เช่น ทุเรียนอ่อน ทุเรียนเป็นโรค ทุเรียนที่โดนแมลงเจาะทำลาย ก่อนการขายและส่งออก ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.73

ตารางที่ 4.8 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการตลาด

n = 168

ประเด็นด้านการตลาด	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การประชาสัมพันธ์						2.90	0.921	ปานกลาง	1
1) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาสัมพันธ์ทุเรียนจังหวัด ระยองในช่องทางต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ป้าย โฆษณา หนังสือพิมพ์ ออกงานนิทรรศการต่างจังหวัด เป็น ต้น	50 (29.8)	74 (44.0)	30 (17.9)	12 (7.1)	2 (1.2)	3.94	0.933	มากที่สุด	1
2) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์ การไม่ตัด ไม้ขาย ไม่ซื้อทุเรียนอ่อน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในทุเรียน ระยองแก่ผู้บริโภค	2 (1.2)	24 (14.3)	67 (39.9)	53 (31.5)	22 (13.1)	2.59	0.931	น้อย	2
3) ต้องการ Qr code ทุเรียน ให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบ ย้อนกลับได้ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค	0 (0.0)	6 (3.6)	67 (39.9)	46 (27.4)	49 (29.2)	2.18	0.898	น้อย	3

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านการตลาด	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
การรวมกลุ่มเกษตรกร						2.90	0.921	ปานกลาง	1
1) ต้องการกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน เพื่อการต่อรองทางการค้า การวางแผนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต	50 (29.8)	74 (44.0)	30 (17.9)	12 (7.1)	2 (1.2)	3.94	0.933	มาก	1
2) ต้องการกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกทุเรียน เพื่อรวบรวมผลผลิต ต่อรองทางการค้า และการลดต้นทุนการผลิต	2 (1.2)	24 (14.3)	67 (39.9)	53 (31.5)	22 (13.1)	2.59	0.931	น้อย	2
3) ต้องการกลุ่มวิสาหกิจเพื่อการแปรรูปทุเรียน	0 (0.0)	6 (3.6)	67 (39.9)	46 (27.4)	49 (29.2)	2.18	0.898	น้อย	3

โดยระดับความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านการตลาดดังนี้

การประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.94 ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาสัมพันธ์ทุเรียนจังหวัดระยองในช่องทางต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ ออกงานนิทรรศการต่างจังหวัด เป็นต้น รองลงมาค่าเฉลี่ย 2.59 ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์การไม่ตัด ไม่ขาย ไม่ซื้อทุเรียนอ่อน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในทุเรียนระยองแก่ผู้บริโภค และค่าเฉลี่ย 2.18 ต้องการ Qr code ทุเรียน ให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค ตามลำดับโดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 2.90

การรวมกลุ่มเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการตลาดในการรวมกลุ่มเกษตรกร ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.94 ต้องการกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน เพื่อการต่อรองทางการค้า การวางแผนการผลิตและการลดต้นทุนการผลิต รองลงมาค่าเฉลี่ย 2.59 ต้องการตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกทุเรียน เพื่อรวบรวมผลผลิต ต่อรองทางการค้า และการลดต้นทุนการผลิต และค่าเฉลี่ย 2.18 ต้องการตั้งกลุ่มวิสาหกิจเพื่อการแปรรูปทุเรียน ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 2.90

ตารางที่ 4.9 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านวิธีการส่งเสริมเกษตรกร

n = 168

ประเด็นด้านวิธีการส่งเสริมเกษตรกร	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
แบบรายบุคคล						3.01	0.994	ปานกลาง	2
1) ต้องการให้เจ้าหน้าที่เยี่ยมและให้คำปรึกษาด้านทุเรียนแก่ เกษตรกรเป็นรายบุคคล	65 (38.7)	64 (38.1)	30 (17.9)	7 (4.2)	2 (1.2)	4.09	0.915	มาก	1
2) ทาง โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์	6 (3.6)	12 (7.1)	76 (45.2)	48 (28.6)	26 (15.5)	2.55	0.959	น้อย	3
3) ทางจดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)	2 (1.2)	6 (3.6)	33 (19.6)	67 (39.9)	60 (35.7)	1.95	0.897	น้อย	4
4) การเข้าพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน	39 (23.2)	43 (25.6)	50 (29.8)	23 (13.7)	13 (7.7)	3.43	1.207	มาก	2

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
แบบกลุ่ม						2.67	0.954	ปานกลาง	3
1) การฝึกอบรม บรรยาย	1 (0.6)	9 (5.4)	67 (39.9)	45 (26.8)	46 (27.4)	2.25	0.940	ปานกลาง	3
2) การศึกษาดูงาน ทัศนศึกษา	43 (25.6)	66 (39.3)	43 (25.6)	12 (7.1)	4 (2.4)	3.79	0.986	มาก	1
3) การทำแปลงสาธิต	2 (1.2)	11 (6.5)	64 (38.1)	50 (29.8)	41 (24.4)	2.30	0.953	ปานกลาง	4
4) การสัมมนา	4 (2.4)	27 (16.1)	68 (40.5)	53 (31.5)	16 (9.5)	2.70	0.932	ปานกลาง	2
5) การอภิปราย การระดมสมอง	2 (1.2)	14 (8.3)	59 (35.1)	55 (32.7)	38 (22.6)	2.33	0.957	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
แบบมวลชน						3.04	1.031	ปานกลาง	1
1) วิทยุกระจายเสียง	2 (1.2)	6 (3.6)	35 (20.8)	67 (39.9)	58 (34.5)	1.97	0.899	น้อย	4
2) โทรทัศน์	34 (20.2)	67 (39.9)	58 (34.5)	2 (1.2)	7 (4.2)	3.71	0.943	มาก	1
3) สื่อสิ่งพิมพ์	26 (15.5)	50 (29.8)	66 (39.3)	24 (14.3)	2 (1.2)	3.44	0.958	มาก	2
4) การจัดนิทรรศการ	16 (9.5)	44 (26.2)	65 (38.7)	18 (10.7)	25 (14.9)	3.05	1.162	ปานกลาง	3
5) การประกวด	18 (10.7)	44 (26.2)	59 (35.1)	22 (13.1)	25 (14.9)	3.05	1.193	ปานกลาง	3

โดยระดับความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีส่งเสริมการเกษตรตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความต้องการส่งเสริมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงความต้องการการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

แบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบบุคคล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.09 ต้องการให้เจ้าหน้าที่เยี่ยมและให้คำปรึกษาด้านทุเรียนแก่เกษตรกรเป็นรายบุคคล รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.43 ต้องการเข้าพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน ค่าเฉลี่ย 2.55 ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดต่อทาง โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก ไลน์ และค่าเฉลี่ย 1.95 ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดต่อทางจดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.01

แบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในรูปแบบกลุ่ม ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.79 ต้องการศึกษาดูงาน ทัศนศึกษา รองลงมาค่าเฉลี่ย 2.70 ต้องการสัมมนา ค่าเฉลี่ย 2.33 ต้องการฝึกอบรม บรรยาย ค่าเฉลี่ย 2.30 ต้องการทำแปลงสาธิต และค่าเฉลี่ย 2.25 ต้องการอภิปรายการระดมสมอง ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 2.67

แบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในรูปแบบมวลชน ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.71 ต้องการจากโทรทัศน์ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.44 ต้องการจากสื่อสิ่งพิมพ์ ค่าเฉลี่ย 3.05 ต้องการจากการจัดนิทรรศการ ค่าเฉลี่ย 3.05 ต้องการจากการประกวด และค่าเฉลี่ย 1.97 ต้องการจากวิทยุกระจายเสียง ตามลำดับ โดยรวมมีระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.04

สรุประดับความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ประกอบด้วยประเด็นความต้องการด้านการผลิต ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านการตลาด และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.10 สรุประดับความต้องการการผลิตทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่

n = 182			
ความต้องการการส่งเสริม การผลิตทุเรียนตามความเหมาะสม กับพื้นที่	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
ด้านการผลิต	3.48	มาก	2
ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	3.17	ปานกลาง	3
ด้านระบบมาตรฐานการผลิต	3.73	มาก	1
ด้านการตลาด	2.9	ปานกลาง	4
ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	2.9	ปานกลาง	4
	3.24	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุประดับความต้องการความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้

ความต้องการการผลิตทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3.73 เกษตรกรมีระดับความต้องการมาตรฐานการผลิตมากที่สุด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.48 เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการผลิต ค่าเฉลี่ย 3.17 เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ค่าเฉลี่ย 2.9 ด้านการตลาด และค่าเฉลี่ย 2.9 เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรตามลำดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ได้แก่ ด้านน้ำและดิน ด้านการปลูกและการดูแลรักษา ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการตลาด ด้านการส่งเสริมการผลิต ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกร

n = 168

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านน้ำและดิน						3.42	1.014	มาก	2
1) แหล่งน้ำในฤดูแล้งไม่เพียงพอ	54 (32.1)	33 (19.6)	60 (35.7)	15 (8.9)	6 (3.6)	3.68	1.123	มาก	1
2) คุณภาพน้ำ (ความเป็นกรด-ด่าง, การปนเปื้อนสารเคมี)	21 (12.5)	31 (18.5)	75 (44.6)	31 (18.5)	10 (12.5)	3.13	1.047	ปานกลาง	5
3) การวัดค่าดินและการวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	24 (14.3)	32 (19.0)	95 (56.5)	14 (8.3)	3 (1.8)	3.36	0.891	ปานกลาง	4
4) การวัดค่าดินและการวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	37 (22.0)	32 (19.0)	82 (48.8)	13 (7.7)	4 (2.4)	3.51	0.997	มาก	2
5) เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านน้ำและดินในการผลิตทุเรียน	8 (4.8)	10 (6.0)	83 (49.4)	36 (21.4)	31 (18.5)	3.43	1.012	มาก	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านการปลูกและการดูแลรักษา						3.48	1.099	มาก	1
1) การเตรียมดิน หลุมปลูก วัสดุปลูก ที่เหมาะสมสำหรับปลูก ทุเรียน	37 (22.0)	36 (21.4)	73 (43.5)	11 (6.5)	11 (6.5)	3.46	1.104	มาก	2
2) ต้นกล้าไม่มีความแข็งแรง เป็นโรค	42 (25.0)	26 (15.5)	69 (41.1)	20 (11.9)	11 (6.5)	3.40	1.175	ปานกลาง	4
3) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารทุเรียนระยะต่างๆ	36 (21.4)	39 (23.2)	71 (42.3)	12 (7.1)	10 (6.0)	3.47	1.088	มาก	3
4) การตัดแต่งกิ่งและผลทุเรียนที่ถูกต้อง	33 (19.6)	27 (22.0)	73 (43.5)	12 (7.1)	13 (7.7)	3.39	1.116	ปานกลาง	5
5) โรคและแมลงศัตรูทุเรียน	45 (26.8)	37 (22.0)	76 (45.2)	4 (2.4)	6 (3.6)	3.66	1.014	มาก	1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						3.14	1.62	ปานกลาง	5
1) อุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว	24 (14.3)	31 (18.5)	78 (46.4)	15 (8.9)	20 (11.9)	3.14	3.167	ปานกลาง	3
2) วิธีสังเกตการสุกแก่ของลูกเรียน เช่น ดูหนาม ดูปลิง	34 (20.2)	26 (15.5)	63 (37.5)	24 (14.3)	21 (12.5)	3.17	1.260	ปานกลาง	2
3) การนับอายุเก็บเกี่ยว	34 (20.2)	22 (13.1)	67 (39.9)	23 (13.7)	22 (13.1)	3.14	1.262	ปานกลาง	4
4) การจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ	23 (13.7)	32 (19.0)	71 (42.3)	18 (10.7)	24 (14.3)	3.07	1.192	ปานกลาง	5
5) การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ	30 (17.9)	30 (17.9)	71 (42.3)	16 (9.5)	21 (12.5)	3.19	1.209	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านการตลาด						3.12	1.198	ปานกลาง	3
1) ราคาทุเรียนตกต่ำ	30 (17.9)	27 (16.1)	74 (44.0)	21 (12.5)	16 (9.5)	3.20	1.161	ปานกลาง	1
2) ปริมาณทุเรียนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค	27 (16.1)	31 (18.5)	73 (43.5)	12 (7.1)	25 (14.9)	3.14	1.218	ปานกลาง	2
3) ปริมาณทุเรียนมีเกินความต้องการของผู้บริโภค	24 (14.3)	24 (14.3)	74 (44.0)	16 (9.5)	30 (17.9)	2.98	1.239	ปานกลาง	4
4) การรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อต่อรองทางการค้า การวางแผนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต	26 (15.5)	27 (16.1)	81 (48.2)	12 (7.1)	22 (13.1)	3.14	1.168	ปานกลาง	2
5) การประชาสัมพันธ์เรื่องทุเรียน เพื่อส่งเสริมด้านการตลาด และการท่องเที่ยว	27 (16.1)	28 (16.7)	74 (44.0)	16 (9.5)	23 (13.7)	3.12	1.203	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านการส่งเสริมการผลิต						2.97	1.170	ปานกลาง	6
1) การรับรู้ข่าวสารจากการพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร	20 (11.9)	34 (20.2)	63 (37.5)	23 (13.7)	28 (16.7)	2.97	1.220	ปานกลาง	2
2) การรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์	21 (12.5)	28 (16.7)	73 (43.5)	22 (13.1)	24 (14.3)	3.00	1.174	ปานกลาง	1
3) การรับรู้ข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ อีเมลล์	22 (13.1)	20 (11.9)	73 (43.5)	26 (15.5)	27 (16.1)	2.90	1.200	ปานกลาง	4
4) การไม่ได้รับการอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน	17 (10.1)	35 (20.8)	72 (42.9)	19 (11.3)	25 (14.9)	3.00	1.153	ปานกลาง	1
5) การไม่ได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านทุเรียนกับทางหน่วยงาน ราชการ	18 (10.7)	24 (14.3)	81 (48.2)	24 (14.3)	21 (12.5)	2.96	1.105	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 168

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่						3.22	1.167	ปานกลาง	4
1) ราคาสูงใจ (ทุเรียนมีราคาแพงมากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่)	30 (17.9)	32 (19.0)	69 (41.1)	21 (12.5)	16 (9.5)	3.23	1.168	ปานกลาง	1
2) มีตลาดรองรับ (ทุเรียนมีพ่อค้า มีสิ่งรับซื้อ มากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่)	28 (16.7)	35 (20.8)	70 (41.7)	18 (10.7)	17 (10.1)	3.23	1.158	ปานกลาง	1
3) มีองค์ความรู้ (เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการปลูกทุเรียนมากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ และสามารถปรับปรุงบำรุงดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียนได้)	29 (17.3)	30 (17.9)	72 (42.9)	19 (11.3)	18 (10.7)	3.20	1.175	ปานกลาง	2

โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหา
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความรุนแรงของปัญหา

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 5.1 แสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้

ด้านน้ำและดิน พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาด้านน้ำและดิน ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.68 ปัญหาด้านแหล่งน้ำในฤดูแล้งไม่เพียงพอ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.51 ปัญหาด้านการวัดค่าดินและการวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ค่าเฉลี่ย 3.43 ปัญหาด้านเทคโนโลยีการให้น้ำทุเรียน เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ น้ำหยด มินิสปริงเกอร์ เป็นต้น ค่าเฉลี่ย 3.36 ปัญหาด้านการวัดค่าดินและการวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และค่าเฉลี่ย 3.13 ปัญหาด้านคุณภาพน้ำ (ความเป็นกรด-ด่าง, การปนเปื้อนสารเคมี) ตามลำดับ โดยรวมมีระดับของปัญหาอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.42

ด้านการปลูกและการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาในด้านการปลูกและการดูแลรักษา ดังนี้ค่าเฉลี่ย 3.66 ปัญหาเรื่องโรคและแมลงหลังปลูก เช่น โรครากเน่าโคนเน่า รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.47 ปัญหาการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารทุเรียนระยะต่าง ๆ ค่าเฉลี่ย 3.46 ปัญหาการเตรียมดิน หลุมปลูก วัสดุปลูก ที่เหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียน ค่าเฉลี่ย 3.40 ปัญหาดันกล้าไม่มีความแข็งแรง เป็นโรค และค่าเฉลี่ย 3.39 ปัญหาการตัดแต่งกิ่งและผลทุเรียนที่ถูกต้อง ตามลำดับ โดยรวมมีระดับของปัญหาอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.48

ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาในด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.19 ปัญหาการเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.17 ปัญหาการวิธีสังเกตการสุกแก่ของลูกทุเรียน เช่น ดูหนาม ดูปลิง การขึ้นลาย ค่าเฉลี่ย 3.14 ปัญหาการนับอายุเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ย 3.14 ปัญหาเรื่องอุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว และค่าเฉลี่ย 3.07 ปัญหาการจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ โดยรวมมีระดับปัญหาอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.14

ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาในด้านการตลาด ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.20 ปัญหาราคาทุเรียนตกต่ำ รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.14 ปัญหาด้านปริมาณทุเรียนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ค่าเฉลี่ย 3.14 ปัญหาการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อต่อช่องทางการค้า การ

วางแผนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต ค่าเฉลี่ย 3.12 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์เรื่องทุเรียน เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดและการท่องเที่ยว และค่าเฉลี่ย 2.98 ปัญหาด้านปริมาณทุเรียนมีเกินความต้องการของผู้บริโภค ตามลำดับ โดยรวมมีระดับปัญหาอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.12

ด้านการส่งเสริมการผลิต พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาในด้านการส่งเสริมการผลิต ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.00 ปัญหาการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ ค่าเฉลี่ย 3.00 ปัญหาการไม่ได้ได้รับการอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน รองลงมาค่าเฉลี่ย 2.97 ปัญหาการรับรู้ข่าวสารจากการพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ค่าเฉลี่ย 2.96 ปัญหาการไม่ได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านทุเรียนกับทางหน่วยงานราชการ และค่าเฉลี่ย 2.90 ปัญหาการรับรู้ข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ อีเมลล์ตามลำดับ โดยรวมมีระดับปัญหาอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 2.97

ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า เกษตรกรมีระดับของปัญหาในด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.23 ปัญหาราคาจูงใจ (ทุเรียนมีราคาแพงมากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่) ค่าเฉลี่ย 3.23 ปัญหาทุเรียนมีตลาดรองรับ (ทุเรียนมีพ่อค้า มีสิ่งรับซื้อ มากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่) และค่าเฉลี่ย 3.20 ปัญหามีองค์ความรู้ (เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการปลูกทุเรียน มากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ และสามารถปรับปรุงบำรุงดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียนได้) ตามลำดับ โดยรวมมีระดับปัญหาอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 3.22

สรุประดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ประกอบด้วยประเด็นด้านน้ำและดิน ด้านการปลูกและการดูแลรักษา ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการตลาด และด้านการส่งเสริมการผลิต และด้านปัญหาในด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 4.12 สรุประดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

n = 168

ระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
ด้านน้ำและดิน	3.42	มาก	2
ด้านการปลูกและการดูแลรักษา	3.48	มาก	1
ด้านการส่งเสริมการผลิต	2.74	ปานกลาง	6
ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	3.14	ปานกลาง	5
ด้านการตลาด	3.25	ปานกลาง	3
ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่	3.22	ปานกลาง	4
	3.20	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุประดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3.48 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการปลูกและการดูแลรักษามากที่สุด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.42 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านน้ำและดิน ค่าเฉลี่ย 3.25 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการตลาด ค่าเฉลี่ย 3.22 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.12 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และค่าเฉลี่ย 2.74 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ ใช้คำถามลักษณะปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถเสนอข้อเสนอแนะได้อย่างเสรี (free response) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน ผลการศึกษาดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

n = 168

ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร		
1) ควรเฝ้าระวังและบริหารจัดการน้ำภายในสวน ให้มีปริมาณน้ำเพียงพอในช่วงฤดูแล้ง	2	1.19
2) ควรคัดแยกทุเรียน ไม่ควรตัดทุเรียนอ่อนขายให้แก่ผู้รับซื้อ	2	1.19

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 168		
ประเด็นข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	4	2.38
ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่		
1) ควรประสานหน่วยงานด้านน้ำและชลประทาน จัดหาน้ำให้ครอบคลุมครัวเรือนเกษตรกรทุกพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือ ป้องกันเตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง	5	2.98
2) ควรหาตลาดรองรับปัญหาราคาผลผลิตทุเรียนตกต่ำในอนาคตจากการผูกขาดการค้าขายกับล้งชาวจีน	4	2.38
รวม	9	5.36
ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน		
1) ปัญหาด้านการเฝ้าระวังการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร เป็นปัญหาที่มีมาโดยตลอด อยากให้มีการบริหารจัดการน้ำ แบ่งปันน้ำแก่ภาคเกษตร เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดปีและทุกปี	7	4.17
2) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ราคาผลผลิตเท่าเดิม อยากให้มีมาตรการจำกัดราคาปัจจัยการผลิต	6	3.57
รวม	13	7.74
รวมทั้งหมด	8	15.48

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกร โดยรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรร้อยละ 4.0 ดังนี้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 1.19 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเฝ้าระวังและบริหารจัดการน้ำภายในสวน ให้มีปริมาณน้ำเพียงพอในช่วงฤดูแล้ง และควรคัดแยกทุเรียน ไม่ควรตัดทุเรียนอ่อนขายให้แก่ผู้รับซื้อ

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 2.98 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรประสานหน่วยงานด้านน้ำและชลประทาน จัดหาน้ำให้ครอบคลุมครัวเรือนเกษตรกรทุกพื้นที่ เพื่อ

ช่วยเหลือ ป้องกัน เตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง ร้อยละ 2.38 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรหาตลาดรองรับปัญหาราคาส่งผลผลิตทุเรียนตกต่ำในอนาคตจากการผูกขาดการค้าขายกับสิงคโปร์

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 4.17 ให้ข้อเสนอแนะว่าปัญหาด้านการเฝ้าระวังการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร เป็นปัญหาที่มีมาโดยตลอด อยากให้มีการบริหารจัดการน้ำ แบ่งปันน้ำแก่ภาคเกษตร เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดปีและทุกปี และเกษตรกรร้อยละ 3.57 ให้ข้อเสนอแนะว่า ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ราคาผลผลิตเท่าเดิม อยากให้มีมาตรการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญ จำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกร 3) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียน ในจังหวัดระยอง ปี 2559-2562 จำนวน 290 ราย

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรเพื่อทำการศึกษจำนวน 168 ราย และทำการสุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล โดยมีคำถามเป็นแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด ทดสอบความเชื่อมั่นกับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ราย

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 168 ราย

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.38 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.77 คน ประกอบอาชีพทำสวน ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 4.97 ปี

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.1 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 10.18 ไร่ ร้อยละ 98.2 มีที่ดินเป็นของตัวเอง ร้อยละ 52.6 ใช้แหล่งเงินทุนตนเอง/ครัวเรือน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.52 คน

1.3.2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร พบว่า ชนิดดินปลูกทุเรียน ร้อยละ 52.6 เป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียนร้อยละ 78.0 เป็นที่ราบ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียน ร้อยละ 63.2 ขุดบ่อน้ำใช้เองในสวน ระบบให้น้ำในสวนทุเรียนร้อยละ 95.2 ใช้ระบบให้น้ำแบบฉีดฝอย (สปริงเกลส) ระยะการปลูกทุเรียนร้อยละ 53.9 ปลูกระยะ 8x8 เมตร วิธีการปลูกทุเรียนร้อยละ 89.8 ใช้กิ่งพันธุ์ การใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนร้อยละ 24.4 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 4 - 5 ครั้ง/ปี การกำจัดวัชพืชร้อยละ 56.5 กำจัดวัชพืช ด้วยวิธีตัด/ถอนวัชพืช การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ร้อยละ 50.0 กำจัดโรคแมลงด้วยวิธีใช้สารเคมี และสารชีวภัณฑ์ วิธีการตรวจสอบก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียน ร้อยละ 61.9 ดูอายุผลทุเรียน ช่องทางการขายทุเรียนร้อยละ 47.5 พ่อค้ารับซื้อในสวน ความต้องการในการรับซื้อผลผลิตทุเรียนของผู้รับซื้อต้องการผลผลิตเฉลี่ย 12,287.02 กก./ปี ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้เฉลี่ย 10,980.95 กก./ปี ต้นทุนการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 164,514.88 บาท/ปี รายได้จากการผลิตทุเรียนทุเรียนเฉลี่ย 485,690.48 บาท/ปี

1.3.3 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า ร้อยละ 96.2 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านสภาพน้ำมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 92.6 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) ร้อยละ 90.7 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านสภาพพื้นที่ และร้อยละ 89.3 เกษตรกรมีระดับความรู้ด้านสภาพดินตามลำดับ

1.3.4 ความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

ความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3.48 เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการผลิตมากที่สุด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.73 เกษตรกรมีระดับความต้องการมาตรฐานการผลิต ค่าเฉลี่ย 3.17 เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ค่าเฉลี่ย 2.9 ด้านการตลาด และค่าเฉลี่ย 2.9 เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

1) ปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3.48 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการปลูกและการดูแลรักษามากที่สุด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.42 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านน้ำและดิน ค่าเฉลี่ย 3.25 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการตลาด ค่าเฉลี่ย 3.22 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.12 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และค่าเฉลี่ย 2.74 เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตน้อยที่สุด ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะ

(1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 1.19 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเฝ้าระวังและบริหารจัดการน้ำภายในสวน ให้มีปริมาณน้ำเพียงพอในช่วงฤดูแล้ง และควรคัดแยกทุเรียน ไม่ควรตัดทุเรียนอ่อนขายให้แก่ผู้บริโภค

(2) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 2.98 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรประสานหน่วยงานด้านน้ำและชลประทาน จัดหาน้ำให้ครอบคลุมครัวเรือนเกษตรกรทุกพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือ ป้องกัน เตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง ร้อยละ 2.38 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรหาตลาดรองรับปัญหาโรคผลผลิตทุเรียนตกต่ำในอนาคตจากการผูกขาดการค้าขายกับล้งชาวจีน

(3) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 4.17 ให้ข้อเสนอแนะว่าปัญหาด้านการเฝ้าระวังการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร เป็นปัญหาที่มีมาโดยตลอด อยากให้มีการบริหารจัดการน้ำ แบ่งปันน้ำแก่ภาคเกษตร เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดปีและทุกปี

และเกษตรกรร้อยละ 3.57 ให้ข้อเสนอแนะว่า ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ราคาผลผลิตเท่าเดิม อยากให้มีมาตรการจำกัดราคาปัจจัยการผลิต

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดระยอง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 54.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.38 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรทำสวนทุเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ไหมเพย (2561, น.112) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรอำเภอฉลัมแล จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.6 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชนนันท์ สนสาขา (2561, น.112) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 52.46 เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 50 ปีขึ้นไป จบการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษา ต่างจากเด็กในยุคปัจจุบันที่มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำอาชีพเกษตรกร เนื่องจากงานหนัก มีความยากลำบากในการทำงาน รายได้น้อย และไม่มีความมั่นคงในอาชีพ รายได้แปรผันตามสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้แนวโน้มภาคเกษตรในอนาคตอาจสั้นคลอน เมื่อหมดรุ่นเกษตรกรที่มีอายุมากและเปี่ยมด้วยประสบการณ์ ภูมิปัญญา องค์ความรู้ทางการเกษตร แต่ไม่มีทายาทสืบทอดองค์ความรู้ ดังนั้น ในฐานะนักส่งเสริมการเกษตร ควรมีการส่งเสริมยุวเกษตรกร และ Yong Smart Farmer ให้มีบทบาทและสืบทอดทายาทด้านการเกษตรมากขึ้น นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ จะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรได้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่นักส่งเสริมการเกษตรควรมีการถอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรในพื้นที่ และเก็บข้อมูลไว้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมต่อไป เพื่อความยั่งยืนของภาคเกษตรไทย

2.2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

2.2.1. ชนิดดินปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 52.6 เป็นดินร่วนปนทราย สอดคล้องกับ คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทุเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร (2551, น.12) ว่าลักษณะของเนื้อดิน

ที่เหมาะสมกับการปลูกทุเรียน คือ ดินร่วนปนทราย ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำได้ดี แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ มีจำนวนประมาณ ร้อยละ 52.6 และยังมีเกษตรกรที่ต้องการการลดต้นทุนการผลิตจากการปลูกทุเรียนบนพื้นที่ดินเหมาะสมปานกลาง พื้นที่ดินเหมาะสมน้อย และพื้นที่ดินไม่เหมาะสมอีกจำนวนประมาณครึ่งหนึ่ง

2.2.2 ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 78.0 เป็นที่ราบ รองลงมา ร้อยละ 11.9 เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ร้อยละ 4.2 เป็นลูกคลื่นลอนลาด ร้อยละ 3.6 เป็นที่ลาดชันสูง ร้อยละ 1.8 เป็นเนินเขา และร้อยละ 0.6 เป็นลูกคลื่นลอนชัน ตามลำดับ สอดคล้องกับคู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทุเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร (2551, น.11) แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรประมาณร้อยละ 80 ส่วนใหญ่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่เหมาะสม โดยมีลักษณะพื้นที่ราบ มีความลาดเอียงในระดับ 1-3% แต่ไม่ควรเกิน 15% และไม่มีน้ำท่วมถึง

2.2.3 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 63.2 ขุดบ่อน้ำใช้เองในสวน รองลงมา ร้อยละ 17.5 มาจากแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 63 มีการพึ่งพาตัวเองด้านน้ำเพื่อการเกษตร และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยแล้ง และจะเห็นได้ว่า มีน้ำที่จัดสรรเพื่อภาคเกษตรจากหน่วยงานภาครัฐเพียงร้อยละ 3.1 มาจากอ่างเก็บน้ำ ร้อยละ 2.2 มาจากบ่อบาดาล และร้อยละ 1.3 มาจากชลประทาน

2.2.4 ระบบให้น้ำในสวนทุเรียน พบว่า ร้อยละ 95.2 ใช้ระบบให้น้ำแบบฉีดฝอย (สปริงเกลส) รองลงมา ร้อยละ 3.6 ใช้สายยาง บัวรดน้ำ และร้อยละ 3.0 ใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการนำเทคโนโลยีการให้น้ำแบบฉีดฝอยซึ่งช่วยประหยัดน้ำ และทุ่นแรงงานคนในการรดน้ำได้เป็นอย่างดี

2.2.5 ระยะการปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 53.9 ปลูกระยะ 8x8 เมตร รองลงมา ร้อยละ 12.6 ปลูกระยะอื่น ๆ (2x2,3x2,4x4,10x11 เมตร) ร้อยละ 12.0 ปลูกระยะ 10x10 เมตร ร้อยละ 10.8 ปลูกระยะ 8x9 เมตร ร้อยละ 6.6 ปลูกระยะ 9x9 เมตร ร้อยละ 3.0 ปลูกระยะ 8x10 เมตร และร้อยละ 1.2 ปลูกระยะ 9x10 เมตร ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักการเว้นระยะการปลูกทุเรียน สอดคล้องกับคู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทุเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร (2551, น.10) ความเข้มของแสงที่เหมาะสม ประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ หากความเข้มแสงได้ตรงพุ่มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 90 ไมโครเมตร/ตารางเมตร/วินาที ทุเรียนจะเริ่มมีกิ่งแห้งและทิ้งกิ่ง โดยระยะการปลูกทุเรียนที่เป็นที่นิยมคือ 8x8 หรือ 10x10 จะปลูกทุเรียนได้ประมาณ 16-25 ต้น/ไร่

2.2.6 วิธีการปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 89.8 ใช้กิ่งพันธุ์ รองลงมา ร้อยละ 9.6 ใช้ต้นกล้า และร้อยละ 0.6 ใช้วิธีเพาะเมล็ด ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 มีต้นทุเรียนที่มีคุณภาพ เนื่องจากการใช้กิ่งพันธุ์ในการปลูกจะทำให้ได้ผลผลิตที่ดีตามต้นพันธุ์

2.2.7 การใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน (ครั้ง/ปี) พบว่า ร้อยละ 24.4 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 4 - 5 ครั้ง/ปี รองลงมาร้อยละ 23.2 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง/ปี ร้อยละ 22.6 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 10 ครั้ง/ปี ร้อยละ 19.6 ไม่ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน ร้อยละ 8.3 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 6-7 ครั้ง/ปี และร้อยละ 1.8 ใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียน 8-9 ครั้ง/ปี ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใส่ปุ๋ยแตกต่างกับเอกสารวิชาการ เรื่อง เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (2551, น. 8) กล่าวคือ มีการใส่ปุ๋ยมากกว่าสองระยะหรือสองครั้งต่อปี คือใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งให้แตกกิ่ง และเร่งการออกดอก เป็นที่มาของต้นทุนการผลิตทุเรียนราคาสูง

2.2.8 การกำจัดวัชพืช พบว่า ร้อยละ 56.5 กำจัดวัชพืช ด้วยวิธีตัด/ถอนวัชพืช รองลงมาร้อยละ 38.6 กำจัดวัชพืช ด้วยการใช้สารเคมี และร้อยละ 0.9 ไม่มีการกำจัดวัชพืชตามลำดับ

2.2.9 การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช พบว่า ร้อยละ 50.0 กำจัดโรคแมลงด้วยวิธีใช้สารเคมี และสารชีวภัณฑ์ รองลงมาร้อยละ 43.5 กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใช้สารเคมี และร้อยละ 6.5 กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใช้สารชีวภัณฑ์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการผลิตทุเรียน เป็นจำนวนมาก กรมวิชาการเกษตรควรทำการวิจัยสารชีวภัณฑ์ที่สามารถบำรุงดูแลต้นทุเรียนได้โดยไม่ใช้สารเคมี และนักส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี เพื่อความปลอดภัยทางอาหารสู่ผู้บริโภค และเพื่อความปลอดภัยทางสุขภาพของผู้ผลิต

2.2.10 วิธีการตรวจสอบก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียน พบว่า ร้อยละ 61.9 ดูอายุผลทุเรียน รองลงมาร้อยละ 37.2 สังเกตก้านผล บริเวณปากปลิง ร้อยละ 34.5 สังเกตความกว้างของร่องหนามร้อยละ 24.2 สังเกตทุเรียนร่วง ร้อยละ 22.4 เคาะเปลือกฟังเสียง ร้อยละ 22.0 สังเกตความชัดเจนของรอยแยกบนพู และร้อยละ 16.1 ชิมปลิง ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีการพยากรณ์วางแผนการจัดการการผลิตทุเรียนเพื่อการค้าขาย

2.2.11 ช่องทางการขายทุเรียน พบว่า ร้อยละ 47.5 พ่อค้ารับซื้อในสวน รองลงมาร้อยละ 26.5 ขายตลาด ร้อยละ 20.2 ส่งห้าง หรือจุกรวบรวมผลผลิต ร้อยละ 15.7 ขายหน้าสวน และร้อยละ 3.1 ขายออนไลน์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความต้องการของตลาดทุเรียนระยองเป็นจำนวนมาก ผลผลิตมีตลาดรองรับ

2.2.12 ความต้องการในการรับซื้อผลผลิตทุเรียนของผู้รับซื้อ พบว่า ร้อยละ 79.5 ผู้รับซื้อต้องการผลผลิตมากกว่าหรือเท่ากับ 20,000 กก./ปี

2.2.13 ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรสามารถผลิตได้ พบว่า มีเพียงร้อยละ 7.7 เกษตรกรสามารถผลิตได้มากกว่าหรือเท่ากับ 20,000 กก./ปี

จากข้อ 2.2.12 และข้อ 2.2.13 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการในการซื้อ (Demand) มากกว่าความต้องการหรือกำลังความสามารถในการขาย (Supply) ซึ่งจะส่งผลผลิตมีจำนวนน้อย และจะมีราคาแพง เนื่องจากผู้บริโภคต้องการเป็นจำนวนมาก

2.2.14 ต้นทุนการผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 32.7 ต้นทุนการผลิต น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 27.4 ต้นทุนการผลิต 25,000 – 100,000 บาท/ปี

2.2.15 รายได้จากการผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 36.3 เกษตรกรมีรายได้ 50,001 – 400,000 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 29.8 เกษตรกรมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท/ปี

ข้อ 2.2.14 และ 2.2.15 แสดงให้เห็นถึงรายได้จากการผลิตมากกว่าต้นทุนการผลิต เกษตรกรได้กำไรจากการขายทุเรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจสินค้า เกษตรเพื่อเป็นทางเลือกปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map จังหวัดระยอง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 (2562, น. 28-29) พบว่า ต้นทุนการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 15,394 บาท/ไร่ รายได้จากการผลิต 115,432.52 บาท/ไร่ เกษตรกรได้กำไรจากการผลิต

2.3 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดในระดับความรู้ด้านสภาพน้ำ แสดงให้เห็นว่า น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปลูกทุเรียน สำหรับเกษตรกร ความต้องการปริมาณน้ำของทุเรียนแตกต่างกันในแต่ละระยะพัฒนาการของพืช ทุเรียนมีความต้องการน้ำ 1,400 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ นอกเหนือจากรับน้ำจากน้ำฝน ควรเตรียมแหล่งน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งซึ่งเป็นช่วงกำลังติดผล ประมาณ 600 – 800 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ ปริมาณน้ำที่เพียงพอจะช่วยให้ต้นทุเรียนติดดอก ออกผลผลิตได้อย่างมีคุณภาพ ในขณะที่จังหวัดระยองซึ่งอยู่ในเขตภาคตะวันออกมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำเป็นประจำทุกปี เนื่องจากน้ำถูกดึงไปใช้ในภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อประสบภัยแล้งในอนาคค โดยไม่มีน้ำให้สำรองสำหรับทุเรียนอย่างเพียงพอ อาจส่งผลต่อปัญหาการค้าระหว่างประเทศในอนาคต เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดระยองส่วนใหญ่ส่งออกทุเรียนเข้าล้งให้กับชาวจีน และชาวเวียดนามเป็นจำนวนมาก อีกทั้งต้นทุนการผลิตทุเรียนมีราคาสูง หากผลผลิตมีปัญหาอาจส่งผลกระทบต่อระดับรุนแรงแก่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนได้

ดังนั้น ในฐานะเจ้าหน้าที่นักส่งเสริมการเกษตร ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ในการบริหารจัดการน้ำภายในสวนให้เพียงพอ และประสานจังหวัด ท้องถิ่น ในการบริหารจัดการน้ำระดับจังหวัด เพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคค ในขณะที่เดียวกันความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุดคือ ประเด็นด้านสภาพดิน แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรไม่มีความรู้ และไม่ได้สนใจด้านของสภาพดินมากนัก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่แม้ที่ดินไม่เหมาะสมกับการปลูกทุเรียน เกษตรกรจะใช้วิธีเอาหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์จากแหล่งอื่นมาใส่แทน และใส่ปุ๋ยใส่สารเคมีบำรุงต้นทุเรียนเป็นจำนวนมากทุกปี จึงเป็นที่มาของต้นทุนการผลิตทุเรียนสูง

2.4 ความต้องการในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการการผลิตทุเรียนตามความเหมาะสมกับพื้นที่ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3.48 เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการผลิตมากที่สุด รองลงมาค่าเฉลี่ย 3.73 เกษตรกรมีระดับความต้องการมาตรฐานการผลิต ค่าเฉลี่ย 3.17 เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ค่าเฉลี่ย 2.9 ด้านการตลาด และค่าเฉลี่ย 2.9 เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

2.4.1 ด้านการผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการให้น้ำทุเรียนแบบต่างๆ เช่น ระบบอัจฉริยะ ระบบน้ำหยด สปริงเกอร์ รถน้ำ ต้องการวิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้สารปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ปูนขาว โดโลไมท์ ต้องการระยะห่างระหว่างต้นในการปลูกที่เหมาะสม ต้องการเทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารสำหรับการสร้างราก ต้องการเทคนิคการตัดแต่งคัดเลือกผลทุเรียน ต้องการเทคนิคการตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยว ต้องการวิธีการสำรวจและประเมินความเสียหายของการถูกทำลายจากโรคหรือแมลงก่อนการใช้สารป้องกันกำจัด ต้องการวิธีการวางแผนการเก็บเกี่ยว ต้องการวิธีการจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ

2.4.2 ด้านมาตรฐานการผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับทุเรียน (GAP) ต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับทุเรียนอินทรีย์ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนราคาทุเรียนที่ได้มาตรฐาน (GAP เกษตรอินทรีย์) มีราคาสูงกว่าทุเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้เรื่องหลักปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุ (GMP) หรือล้าง และ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการตรวจสอบการตัดทุเรียนที่ไม่ได้คุณภาพ เช่น ทุเรียนอ่อน ทุเรียนเป็นโรค ทุเรียนที่โดนแมลงเจาะทำลาย ก่อนการขายและส่งออก

2.4.3 ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการแหล่งเงินทุนจากสหกรณ์ ต้องการวิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยอย่างถูกต้องและปลอดภัย ต้องการวิธีการเคลื่อนย้ายผลผลิตในสวน และต้องการแหล่งกักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง

2.4.4 ด้านการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาสัมพันธ์ทุเรียนจังหวัดระยองในช่องทางต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ ออกงาน นิทรรศการต่างจังหวัด เป็นต้น

2.4.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

แบบรายบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้เจ้าหน้าที่เยี่ยมและให้คำปรึกษาด้านทุเรียนแก่เกษตรกรเป็นรายบุคคล

แบบกลุ่ม เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการการส่งเสริมการเกษตรด้วยวิธีศึกษาดูงานทัศนศึกษา

แบบมวลชน เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการการส่งเสริมการเกษตรทางโทรทัศน์

2.5 ปัญหา และข้อเสนอแนะ การผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

2.5.1 ปัญหา

- 1) ด้านน้ำและดิน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านแหล่งน้ำในฤดูแล้งไม่เพียงพอ
- 2) ด้านการปลูกและการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงหลังปลูก เช่น โรครากเน่าโคนเน่า
- 3) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาาราคาทุเรียนตกต่ำที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต
- 5) ด้านการส่งเสริมการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์
- 6) ด้านการปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่า เกษตรกรมี ปัญหาเรื่องราคาสูงใจ เนื่องจากทุเรียนมีราคาแพงมากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่หันมาโค่นพืชชนิดเดิม และพากันปลูกทุเรียนทดแทน

2.5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรเสนอให้เกษตรกรเฝ้าระวังและบริหารจัดการน้ำภายในสวน ให้มีปริมาณน้ำเพียงพอในช่วงฤดูแล้ง และควรคัดแยกทุเรียน ไม่ควรตัดทุเรียนอ่อนขายให้แก่ผู้รับซื้อ
- 2) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรเสนอให้เจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงานด้านน้ำและชลประทาน จัดหาน้ำให้ครอบคลุมครัวเรือนเกษตรกรทุกพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือ ป้องกัน เตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง ควรหาตลาดรองรับปัญหาราคาผลผลิตทุเรียนตกต่ำในอนาคตจากการผูกขาดการค้าขายกับสิ่งขาวจีน
- 3) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน จากการศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการเฝ้าระวังการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร เป็นปัญหาที่มีมาโดยตลอด อยากให้มีการบริหารจัดการน้ำ แบ่งปันน้ำ

แก่ภาคเกษตร เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดปีและทุกปี และปัจจัยการผลิตมีราคาสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ราคาผลผลิตเท่าเดิม อยากรให้มีมาตรการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการปลูกทุเรียนของเกษตรกรมีค่าเฉลี่ย 17.90 ปี เนื่องจากกระแสราคาผลผลิตทุเรียนมีราคาแพง เป็นที่ต้องการของตลาดส่งออก เช่น ประเทศจีนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกษตรกรรายใหม่ ๆ มีการปรับเปลี่ยนพืชหันมานิยมการปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมาก และปลูกไม่ตรงตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการถอดองค์ความรู้จากเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพในการปลูกทุเรียนมาเป็นระยะเวลานาน ทั้งในด้านทักษะ วิธีการเทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจให้กับสมาชิกแปลงใหญ่จังหวัดระยอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพในการปลูกน้อย หรือเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อรักษาไว้ ซึ่งองค์ความรู้ภูมิปัญญา พัฒนาการปลูกทุเรียน รักษาคุณภาพผลผลิตทุเรียนระยอง และปรับใช้กับการเกษตรอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ควบคู่ไปกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตทุเรียนที่มีการวิจัยและพัฒนาต่อไปในอนาคต

3.1.2 จากการวิจัย พบว่า ควรส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากเกษตรกรมีการปลูกทุเรียนไม่ตรงตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ ทำให้ต้องใช้งบประมาณในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อรักษาคุณภาพผลทุเรียนเป็นจำนวนมาก จากผลการวิจัยพบว่า มีการใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนเฉลี่ยมากถึง 6.66 ครั้ง/ปี ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการฝึกอบรมและสาธิตให้ความรู้เรื่อง การตรวจค่าวิเคราะห์ดินเพื่อใส่ปุ๋ยสั่งตัด ส่งผลให้ใส่ปุ๋ยตามปริมาณที่พืชต้องการ และส่งผลให้พืชได้รับปุ๋ยในปริมาณที่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายต้นทุนการผลิต และมีรายได้เพิ่มขึ้น

3.1.3 จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีการพบโรคและแมลงศัตรูทุเรียน โดยมีการกำจัดโรคแมลงด้วยวิธีใช้สารเคมีร้อยละ 43.5 ด้วยวิธีผสมผสานใช้ทั้งสารเคมีร่วมกับสารชีวภัณฑ์ร้อยละ 50.0 โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพียงร้อยละ 6.5 จึงควรจัดให้มีการอบรมสร้างความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช ของทุเรียน พร้อมทั้งแนะนำเรื่องการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันและควบคุมโรคและแมลงทดแทนการใช้สารเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิต ป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายให้กับการปลูกทุเรียน เกษตรกรและผู้บริโภคมีสุขภาพดีจากการลดการใช้สารเคมี ส่งผลถึงขีดความสามารถในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้ปลอดภัยได้มาตรฐาน (มาตรฐาน GAP ,เกษตรอินทรีย์, ฯลฯ) ตรงตามความต้องการของตลาดโลกต่อไป

3.1.4 จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านมาตรฐานการผลิตมากที่สุดเฉลี่ย 3.73 เนื่องจากการส่งออกทุเรียน ไปต่างประเทศต้องมีมาตรฐานขั้นต่ำ คือ GAP (Good Agriculture Practices) จึงจะสามารถส่งออกได้ จึงควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้คำแนะนำ ตรวจสอบแปลงเบื้องต้นสำหรับเกษตรกรที่ต้องการยื่นขอใบรับรองมาตรฐาน GAP, เกษตรอินทรีย์ ฯลฯ

3.1.5 จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องระบบน้ำ โดย มีการขุดบ่อน้ำใช้เองภายในสวนร้อยละ 63.2 และมีการประหยัดน้ำใช้ระบบให้น้ำแบบฉีดฝอยถึงร้อยละ 95.2 แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำ สภาพการผลิตทุเรียนนั้นยังอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก หากฝนทิ้งช่วงจะเกิดปัญหาก็แล้ง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นทุเรียน และส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิต โดยมีเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนที่ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำเพียงร้อยละ 3.1 ใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาลร้อยละ 2.2 และใช้น้ำจากชลประทานร้อยละ 1.3 ในบทบาทนักส่งเสริมการเกษตรควรมีการประสานส่งข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดสรรน้ำให้เกษตรกร เพื่อแก้ไขและบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรจังหวัดระยอง และรักษาคุณภาพผลผลิตทุเรียนระยองเพื่อการส่งออกอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปลูกทุเรียนในเขตพื้นที่เหมาะสม (S1,S2) และไม่เหมาะสม (S3,N) นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อเป็นตัวอย่างในการส่งเสริมการปลูกพืชตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่ต่อไป

3.2.2 ควรมีการศึกษาในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ ศึกษาความต้องการทุเรียนของตลาดโลกที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณพื้นที่ปลูกทุเรียนในเขตพื้นที่ไม่เหมาะสมในจังหวัดระยอง ในประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีตลาดส่งออก และป้องกันปัญหาผลผลิตทุเรียนสั้นตลาดส่งผลให้ราคาทุเรียนตกต่ำ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2562). “ปลื้มทุเรียนไทยเนื้อหอม หลังเอฟทีเอคั้นยอดส่งออก
ครองแชมป์เบอร์ 1 โลก” คืบค้นวันที่ 15 มกราคม 2563. จาก <https://www.ryt9.com/s/beco/3034599>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือโครงการการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับเกษตรกร
ที่สำคัญ (Zoning)*. กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). *คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทุเรียน*. (น. 11-12). กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *ทุเรียนหอมทอง*. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. *การปลูกทุเรียน*. สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมวิชาการเกษตร (2551). *เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ*. (น.8). ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2562) “คู่มือการปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายตลาดนำการผลิตของ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์” คืบค้นวันที่ 15 มกราคม 2563. จาก
https://www.khaosod.co.th/economics/news_2194690.
- ข่าวสด. (2562). ปี 2562 ทุเรียนไทยราคาสูง 5 เท่าของต้นทุน จีนนิยมเพราะเป็นผลไม้มงคลต้องกินทุกปี
(ฉบับวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2562) คืบค้นวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563. จาก
https://www.khaosod.co.th/economics/news_2194690.
- จรัญ ราชนุ้ย (2560) *รูปแบบและศักยภาพการผลิตทุเรียนในตำบลทรายขาวอำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัด
ปัตตานี.
- จินดา ขลิบทอง (2555) *การพัฒนาแบบการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน
คืบค้นวันที่ 21 สิงหาคม 2562* จาก <http://ird.stou.ac.th/dbresearch/uploads>.
- จินดาพันธ์ พาณิชนิกร (2545) *สภาพการผลิตทุเรียนของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพทุเรียน
ในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทศพล ถาวร (2554) *ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนปางบง ตำบล
เทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ชนนันท์ สนสาขา (2560) *การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2551) “แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร* (หน่วยที่ 2 น.72) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561) *การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551) “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 1-5 (น. 220-232) พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551) “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 4 (น. 201-223) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์และสุรพล เสริมฐบุตร (2553) “แนวคิดและหลักการส่งเสริมการเกษตร” *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 3 หน้า 15 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556) *เอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- พจนารถ หินอ่อน (2556) *การจัดการแมลงวันผลไม้ในชมพูพันธุ์เพชรสายรุ้งของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พลังผลผลิตยังล้นเหลือ แต่ราคาไม่รุ่ง คืบคินวันที่ 15 มกราคม 2563. จาก <https://marketeeronline.co/archives/106435>.
- มนัสพงษ์ วัฒนะจิระ (2557) *แนวทางการบริหารจัดการผลผลิตผลไม้อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วันทนา บัวทรัพย์ (2551) *คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร*.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 (2562) การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจสินค้าเกษตรเพื่อเป็นทางเลือก
ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต ในพื้นที่ไม่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map จังหวัดระยอง
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (2551) เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ศูนย์วิทยบริการเพื่อส่งเสริมการเกษตร คั่นคืนวันที่ 12 มกราคม 2563 จาก

<https://esc.doae.go.th/ebooks/download-pdf/durian.pdf>.

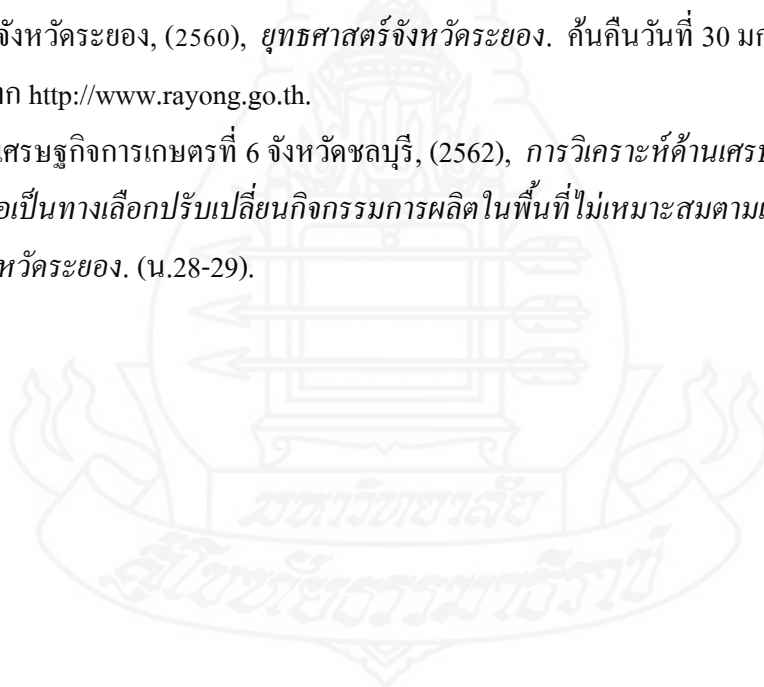
สมจิต โยชะคงและเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, (2553), “รูปแบบการส่งเสริมเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* (หน่วยที่ 7) นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง, (2560), *แผนโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับ
สินค้าเกษตรที่สำคัญ (zoning)*.

สำนักงานจังหวัดระยอง, (2560), *ยุทธศาสตร์จังหวัดระยอง*. คั่นคืนวันที่ 30 มกราคม 2563

จาก <http://www.rayong.go.th>.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 จังหวัดชลบุรี, (2562), *การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจสินค้าเกษตร
เพื่อเป็นทางเลือกปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map
จังหวัดระยอง*. (น.28-29).

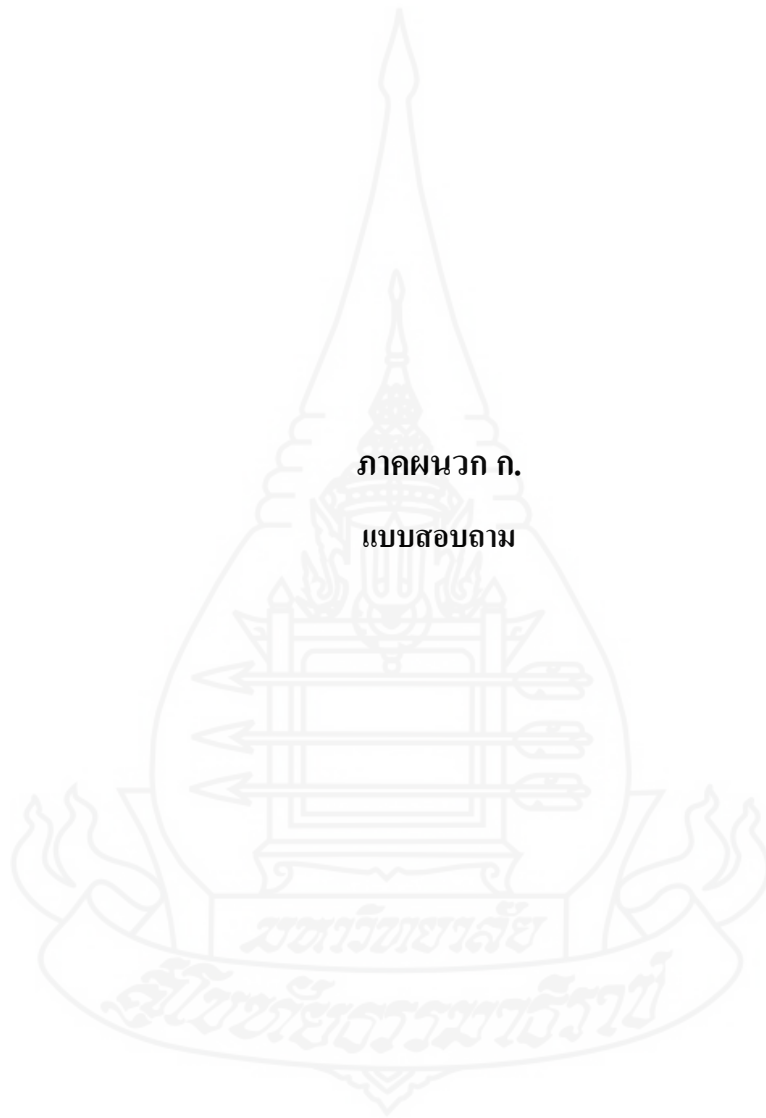

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

เกษตรกรอำเภอ.....

เขตความเหมาะสมของแปลงทุเรียน.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดระยอง

คำชี้แจง : 1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน

2. แบบสอบถามการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

ตอนที่ 4 ความต้องการเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

3. ผู้ทดสอบอ่านแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ ( ) หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร

1. สภาพทางสังคม

- 1) เพศ ชาย หญิง
- 2) อายุ.....ปี
- 3) ระดับการศึกษา

☐ 3.1) ไม่ได้รับการศึกษา	☐ 3.2) ประถมศึกษา
☐ 3.3) มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	☐ 3.4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า(ปวช.)
☐ 3.5) อนุปริญญา/เทียบเท่า (ปวส.)	☐ 3.6) ปริญญาตรี
☐ 3.7) สูงกว่าระดับปริญญาตรี	☐ 3.8) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)
- 5) การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.1) ทำนา	☐ 1.2) ทำไร่	☐ 1.3) ทำสวน	☐ 1.4) เลี้ยงสัตว์
☐ 1.5) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 1.6) ค้าขาย		
☐ 1.7) รับจ้างทั่วไป	☐ 1.8) อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
- 6) ตำแหน่งทางสังคม

☐ 2.1) ไม่มีตำแหน่ง	☐ 2.2) ผู้นำหมู่บ้าน
☐ 2.3) คณะกรรมการหมู่บ้าน	☐ 2.4) อาสาสมัครเกษตร
☐ 2.5) กรรมการกลุ่มต่างๆ	☐ 2.5) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- 7) การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 3.1) กลุ่มเกษตรกร	☐ 3.2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
☐ 3.3) กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	☐ 3.4) สหกรณ์การเกษตร
☐ 3.5) กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร	☐ 3.6) อื่นๆ ระบุ.....
- 8) ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน.....ปี
- 9) จำนวนแรงงานในครัวเรือนทำการเกษตร.....คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

- 10) พื้นที่ทำการเกษตรปลูกทุเรียน.....ไร่
- 11) การถือครองที่ดิน
 2.1) ที่ดินของตัวเอง 2.2) ที่ดินเช่า 2.2) ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรทำการเกษตร
- 12) แหล่งเงินทุนในการทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 3.1 เงินทุนตนเอง/ครัวเรือน 3.2 เงินทุนจากการร่วมลงทุนกับผู้อื่น
 3.3 ชกส./ธนาคาร 3.4 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
 3.5 กองทุนหมู่บ้าน 3.3.4 เงินกู้ยืมในระบบ
- 13) จำนวนแรงงานในครัวเรือนทำการเกษตร.....คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

- 1) ชนิดดินที่ท่านปลูกทุเรียนเป็นดินชนิดใด
 1.1 ดินร่วน 1.2 ดินทราย 1.3 ดินเหนียว 1.4 ดินร่วนปนทราย
 1.5 ดินทรายปนร่วน 1.6 ดินปน 1.7 ดินอินทรีย์วัตถุ 1.8 ดินกรด
 1.9 ดินต่างเกลือ
- 2) พื้นที่ที่ท่านปลูกทุเรียนมีลักษณะอย่างไร
 2.1 ที่ราบ 2.2 ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย 2.3 ลูกคลื่นลอนลาด
 2.4 ที่ลูกคลื่นลอนชัน 2.5 เนินเขา 2.6 ที่ลาดชันสูง
- 3) แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกทุเรียน
 3.1 แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ 3.2 อ่างเก็บน้ำ 3.3 ชลประทาน
 3.4 ขุดบ่อน้ำใช้เองในสวน 3.5 ประปา 3.6 บ่อบาดาล
- 4) ระบบให้น้ำในสวนทุเรียนของท่านเป็นแบบใด
 4.1 ระบบให้น้ำแบบฉีดฝอย (สปริงเกิล) 4.2 ระบบน้ำหยด 4.3 รดน้ำ
 4.4 สายยาง บัวรดน้ำ
- 5) ระยะการปลูกทุเรียน
 5.1 8x8 เมตร 5.2 9x9 เมตร 5.3 10x10 เมตร 5.4 8x10 เมตร
 5.5 8x9 เมตร 5.6 9x10 เมตร 5.7 อื่น ๆ (ระบุ).....เมตร

6) วิธีการปลูกทุเรียนในสวนของท่าน

- 6.1 เพาะเมล็ด 6.2 ต้นกล้า 6.3 กิ่งพันธุ์

7) ท่านใส่ปุ๋ยในสวนทุเรียนหรือไม่

- 7.1 ใส่ จำนวน.....ครั้ง/ปี 7.2 ไม่ใส่

8) ท่านทำการกำจัดวัชพืชหรือไม่ ด้วยวิธีใด

- 8.1 ไม่มีการกำจัดวัชพืช 8.2 กำจัดวัชพืช ด้วยวิธีตัด/ถอนวัชพืช
 8.3 กำจัดวัชพืช ด้วยการใช้สารเคมี

9) ท่านป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืชหรือไม่ ด้วยวิธีใด

- 9.1 ไม่มีการกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช
 9.2 กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใช้สารเคมี
 9.3 กำจัดโรค/แมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีใช้สารชีวภัณฑ์ (เชื้อไตรโคเดอร์มาร์ เป็นต้น)
 9.4 กำจัดโรคแมลงด้วยวิธีใช้สารเคมี และสารชีวภัณฑ์

10) ท่านทำการเก็บเกี่ยวทุเรียน โดยสังเกตจากอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 10.1 อายุผลทุเรียน นับตั้งแต่วันดอกบานถึงวันเก็บเกี่ยว เช่น พันธุ์หมอนทอง อายุประมาณ 120-135 วัน พันธุ์ชะนีอายุประมาณ 105-110 วัน
 10.2 ก้านผล บริเวณปากปลิงบวม โตเห็นรอยต่อชัดเจน
 10.3 ร่องหนามจะห่างและกว้างขึ้น
 10.4 รอยแยกบนพูชัดเจน
 10.5 เคาะเปลือกเสียงก้องโปร่ง
 10.6 ซิมปลิง ปาดขั้วผลทุเรียนแก่จัดจะมีรสหวาน
 10.7 ทุเรียนร่วง เป็นสัญญาณเตือนว่าทุเรียนที่เหลืองบนต้นเริ่มแก่และเก็บเกี่ยวได้

11) ท่านขายทุเรียนด้วยวิธีใด

- 11.1 ขายหน้าสวน
 11.2 ขายตลาด
 11.3 ขายออนไลน์
 11.4 มีพ่อค้ามารับซื้อในสวน
 11.5 ส่งถึง หรือจตุรรวบรวมผลผลิต

- 12) ความต้องการในการรับซื้อผลผลิตทุเรียนของผู้รับซื้อ.....กิโลกรัม/ปี
- 13) ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่ท่านสามารถผลิตได้ .....กิโลกรัม/ปี
- 14) ต้นทุนการผลิตทุเรียน.....บาท/ปี
- 15) รายได้จากการผลิตทุเรียน.....บาท/ปี

ตอนที่ 3 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ( ) ถูก ( ) ผิด ตามความเข้าใจของเกษตรกร

ประเด็นความรู้	ถูก	ผิด
2.1 การปลูกทุเรียนตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning)		
1) ที่ดินของท่านเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน		
2) เขตความเหมาะสมของดิน S1 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพีชมาก S2 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพีชปานกลาง S3 คือ พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพีชน้อย N คือ พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพีช		
3) การปลูกทุเรียนในพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสม (N) จะทำให้ต้นทุนการผลิตทุเรียนสูงกว่า พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน (S1 S2 S3)		
4) การปลูกพีชตามความเหมาะสมของดิน จะช่วยในการลดต้นทุนการผลิต ในส่วนของการปรับปรุงบำรุงดิน		
5) การแบ่งพื้นที่การเกษตรตามเขตความเหมาะสมของดิน จะช่วยลดปัญหาผลผลิตล้มตลาค เนื่องจากมีการปลูกมากเกินไปจนเกินความต้องการของตลาด		
2.2 ความรู้ทั่วไปในการปลูกทุเรียน (ข้อมูลสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญโตและให้ผลผลิต (Crop requirement) ของทุเรียน)		

ประเด็นความรู้	ถูก	ผิด
- สภาพภูมิอากาศ		
6) - อุณหภูมิที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียนอยู่ในระหว่าง 10-46 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์		
7) - ความยาวช่วงแสงที่เหมาะสม 400-700 นาโนเมตร - ความเข้มของแสงที่เหมาะสม ประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ หากความเข้มแสงได้ทรงพุ่มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 90 ไมโครเมตร/ตารางเมตร/วินาทีทุเรียนจะเริ่มมีกิ่งแห้งและทิ้งกิ่ง โดยระยะการปลูกทุเรียนที่เป็นที่นิยมคือ 8x8 หรือ 10x10 จะปลูกทุเรียนได้ประมาณ 16-25 ต้น/ไร่		
8) ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,600 – 4,000 มิลลิเมตร/ปี การกระจายตัวของฝนดี มีช่วงแล้งต่อเนื่องน้อยกว่า 3 เดือน		
9) ความเร็วลม ต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีลมกรรโชกแรง		
- สภาพพื้นที่		
10) ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 650 เมตร		
11) พื้นที่ราบ มีความลาดเอียงในระดับ 1-3% แต่ไม่ควรเกิน 15% และไม่มีน้ำท่วมถึง		
- สภาพดิน		
12) ลักษณะของเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำได้ดี		
13) ความลึกของหน้าดินมากกว่า 50 เซนติเมตร ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร		
14) ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน อยู่ในระหว่าง 5.0-6.5		

ประเด็นความรู้	ถูก	ผิด
15) ค่าความเค็มของดินต่ำกว่า 4.0 เดซิซีเมนต์/เมตร (dS/m)		
16) ปริมาณอินทรีย์วัตถุ 2-3 เปอร์เซ็นต์		
17) ปริมาณธาตุอาหารในดิน <ul style="list-style-type: none"> - ฟอสฟอรัส 35 - 60 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - โพแทสเซียม 100 - 120 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - แคลเซียม 800 - 1,500 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - แมกนีเซียม 250 - 450 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - เหล็ก 60 - 70 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - สังกะสี 3 - 15 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - ทองแดง 3 - 5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - โบรอน 4 - 6 มิลลิกรัม/กิโลกรัม - แมงกานีส 20 - 60 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 		
- สภาพน้ำ		
18) คุณภาพน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - เป็นน้ำจากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน จุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก - ค่าความเป็นกรดต่างของน้ำระหว่าง 6.0 – 7.5 - ค่าความเค็มของน้ำไม่เกิน 2 เดซิซีเมนต์/เมตร (dS/m) 		
19) ความต้องการปริมาณน้ำของทุเรียนแตกต่างกันในแต่ละระยะพัฒนาการของพืช		
20) ทุเรียนมีความต้องการน้ำ 1,400 ลูกบาศก์เมตร/ไร่ นอกเหนือจากรับน้ำจากน้ำฝน ควรเตรียมแหล่งน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งซึ่งเป็นช่วงกำลังติดผล ประมาณ 600 – 800 ลูกบาศก์เมตร/ไร่		

ตอนที่ 4 ความต้องการการปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

โดย 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3.1 ด้านการผลิต					
3.1.1 น้ำ					
1) แหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง เช่น บ่อน้ำ บ่อบาดาล อ่างเก็บน้ำชลประทาน เป็นต้น					
2) เทคโนโลยีนวัตกรรมการให้น้ำทุเรียนแบบต่างๆ เช่น น้ำหยด สปริงเกอร์ รดน้ำ เป็นต้น					
3) การบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอตลอดทั้งปี					
4) การวางแผนการระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในสวน					
5) เครื่องมืออุปกรณ์อย่างง่าย สำหรับวัดค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำ					
3.1.2 ดิน					
1) วิธีการตรวจสอบความเป็นกรด - ด่าง ของดิน					
2) วิธีการตรวจสอบค่าวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของดิน					
3) วิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยชีววิธี เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น					
4) วิธีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้สารปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ปูนขาว โดโลไมท์					
5) ข้อมูลประเภทของชุดดิน					
3.1.3 การปลูก					
1) ช่วงระยะเวลาการปลูกที่เหมาะสม					
2) ระยะปลูกที่เหมาะสม					
3) ขนาดหลุมปลูกและวัสดุรองก้นหลุมปลูกที่เหมาะสม					
4) ลักษณะต้นกล้าที่สมบูรณ์แข็งแรง พร้อมที่จะลงปลูก					
5) การดูแลต้นทุเรียนหลังปลูก					
3.1.4 ปุ๋ยและธาตุอาหาร					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
1) เทคนิคการให้น้ำและธาตุอาหารสำหรับการควบคุมการร่วงของทุเรียน					
2) เทคนิคการให้น้ำและธาตุอาหารสำหรับการสร้างราก					
3) เทคนิคการให้น้ำและธาตุอาหารสำหรับการสร้างใบ					
4) เทคนิคการให้น้ำและธาตุอาหารสำหรับการเปิดตาออก					
5) เทคนิคการให้น้ำและธาตุอาหารสำหรับการสร้างผลคุณภาพ					
3.1.5 การตัดแต่งผล					
1) การตัดแต่งผลที่ไม่สมบูรณ์					
2) ระยะที่ห่างเหมาะสมสำหรับการไว้ลูกทุเรียน					
3) ข้อดีของการตัดแต่งผล					
4) วิธีการตัดแต่งผลในแต่ละระยะการเจริญเติบโต					
5) การป้องกันโรคหลังจากการตัดแต่งผล					
3.1.6 การตัดแต่งกิ่ง					
1) การตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยว					
2) การตัดแต่งช่วงปลายฝน ชักน้ำการออกดอก					
3) การตัดแต่งหลังจากทุเรียนติดผลแล้ว					
4) ข้อดีของการตัดแต่งกิ่ง					
5) การป้องกันโรคหลังจากการตัดแต่งกิ่ง					
3.1.7 โรคและแมลง					
1) การสำรวจและประเมินความเสี่ยงของต้นทุเรียนที่ถูกทำลายจากโรคหรือแมลง ก่อนการใช้สารป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร					
2) โรครากเน่าโคนเน่า จากเชื้อราไฟทอปธอราเข้าทำลาย ดอก ใบ ลำต้น ราก					
3) โรคใบไหม้ จากเชื้อราแอนแทรคโนส เข้าทำลายระยะดอก ทำให้ดอกร่วง					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4) การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูแมลงศัตรูทุเรียนจำแนกตามส่วนที่เข้าทำลาย ได้แก่ ใบ : เพลี้ยไก่แจ้ เพลี้ยจักจั่นฝอย หนอนกินใบ ไ้แรแดง ดอก : เพลี้ยไฟ หนอนกินดอก ผล : หนอนกินขั้วผล หนอนเจาะขั้ว หนอนเจาะเมล็ด					
5) การใช้ตัวห้ำ ตัวเบียน มาป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทุเรียน					
3.1.8 การเก็บเกี่ยว					
1) บันทึกวันออกดอกของทุเรียน เพื่อให้ทราบถึงวันที่เก็บเกี่ยว					
2) การวางแผนการเก็บเกี่ยว					
3) อุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว					
4) วิธีสังเกตการสุกแก่ของลูกทุเรียน เช่น คูหนาม คูปลิง การขึ้นลาย					
5) เก็บเกี่ยวระยะสุกแก่ที่เหมาะสมของแต่ละสายพันธุ์					
3.1.9 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
1) การจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ					
2) การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ					
3) การทำความสะอาดผลทุเรียน					
4) การตัดคุณภาพทุเรียน					
5) บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับผลทุเรียนสดและที่แปรรูป					
3.2 ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
3.2.1 เงินทุน					
1) แหล่งเงินทุนจาก ธนาคารพาณิชย์					
2) แหล่งเงินทุนจาก ธกส.					
3) แหล่งเงินทุนจาก สหกรณ์					
4) แหล่งเงินทุนจาก กองทุนหมู่บ้าน					
3.2.2 ด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย					
1) วิธีการผสมปุ๋ยเคมีใช้เองเพื่อลดต้นทุน					
2) วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพื่อลดต้นทุน					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
3) วิธีการผลิตสารชีวภาพใช้เองเพื่อลดต้นทุน					
4) วิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยอย่างถูกต้องและปลอดภัย					
5) แหล่งจำหน่ายสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยราคาถูก					
3.2.3 การคมนาคมขนส่ง					
1) การเคลื่อนย้ายผลผลิตในสวน					
2) การเคลื่อนย้ายผลผลิตจากสวนไปแหล่งรวบรวม					
3) การเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งรวบรวมไปตลาดกลางในพื้นที่					
4) การเคลื่อนย้ายผลผลิตจากตลาดกลางในพื้นที่ไปตลาดกลางระดับประเทศ					
5) การเคลื่อนย้ายจากตลาดกลางระดับประเทศไปต่างประเทศ					
3.2.4 ด้านระบบน้ำและไฟฟ้า					
1) การเพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้งเช่น ฝายชะลอน้ำ ฝายน้ำล้น					
2) การเพิ่มองค์ความรู้การบริหารจัดการน้ำ เช่น การสูบน้ำโดยใช้โซล่าเซลล์					
3) การเพิ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ธนาคารน้ำใต้ดิน โลกหนองนาโมเดล					
3.3 ด้านสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
3.3.1 ด้านระบบมาตรฐานการผลิตทุเรียน					
1) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับทุเรียน (GAP)					
2) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนอินทรีย์					
3) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ทุเรียนที่ได้มาตรฐาน GAP/เกษตรอินทรีย์ จำหน่ายในราคาที่สูงกว่าทุเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
4) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐตรวจสอบการตัดทุเรียนที่ไม่ได้คุณภาพเช่น ทุเรียนอ่อน ทุเรียนเป็นโรค ทุเรียนที่โดนแมลงเจาะทำลาย และตรวจสอบการนำทุเรียนอ่อนจากนอกพื้นที่จังหวัดระยองมาจำหน่าย เนื่องจากทำให้เสียชื่อเสียง ส่งผลกระทบต่อระยะยาว ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นในทุเรียนจังหวัดระยอง					
5) ต้องการให้ทุเรียนระยองได้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เพื่อสร้างเอกลักษณ์ เพิ่มคุณค่า และเพิ่มมูลค่าให้ทุเรียนระยอง					
3.4 ด้านการตลาด					
3.4.1 การประชาสัมพันธ์					
1) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์ทุเรียนจังหวัดระยองในช่องทางต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต ฯลฯ ให้มากกว่านี้					
2) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์ การไม่ตัดไม้ขายไม่ซื้อทุเรียนอ่อน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในทุเรียนระยองแก่ผู้บริโภค					
3) ต้องการ QR Code ทุเรียน ให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบย้อนกลับแหล่งผลิตได้ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค					
3.4.2 การรวมกลุ่มเกษตรกร					
1) แปลงใหญ่ทุเรียน เพื่อการต่อรองทางการค้า การวางแผนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต					
2) สหกรณ์ผู้ปลูกทุเรียน เพื่อการต่อรองทางการค้า การวางแผนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต					
3) กลุ่มวิสาหกิจทุเรียน เพื่อการแปรรูปทุเรียน					
3.5 ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร					
3.5.1 รายบุคคล					
1) เจ้าหน้าที่เยี่ยมและให้คำปรึกษาด้านทุเรียนแก่เกษตรกรเป็นรายบุคคล					

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
2) โทรศัพท์ Line Facebook					
3) จดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)					
4) การเข้าพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน					
3.5.2 แบบกลุ่ม					
1) การฝึกอบรม บรรยาย					
2) การศึกษาดูงาน ทัศนศึกษา					
3) การทำแปลงสาธิต					
4) การสัมมนา					
5) การอภิปรายคณะ การระดมสมอง					
3.5.3 แบบมวลชน					
1) วิทยุกระจายเสียง					
2) โทรทัศน์					
3) สื่อสิ่งพิมพ์					
4) การจัดนิทรรศการ					
5) การประกวด					

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดทุเรียน ตามเขตความเหมาะสม
ของพื้นที่

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

ให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ตามระดับปัญหาดังต่อไปนี้

โดย 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5	4	3	2	1
5.1.1 ด้านน้ำและดิน					
1) แหล่งน้ำในฤดูแล้ง					
2) คุณภาพน้ำ (ความเป็นกรด-ด่าง, การปนเปื้อนสารเคมี)					
3) ค่าดินและการวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน					
4) การปรับปรุงบำรุงดิน					
5) เทคโนโลยีนวัตกรรมในการผลิตทุเรียน					
5.1.2 ด้านการปลูกและการดูแลรักษา					
1) การเตรียมดิน หลุมปลูก วัสดุปลูก ที่เหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียน					
2) ต้นกล้าที่มีความแข็งแรง ปราศจากโรค และพร้อมสำหรับการปลูก					
3) เทคนิคการให้ปุ๋ยและธาตุอาหารทุเรียนระยะต่างๆ					
4) การตัดแต่งกิ่งและผลทุเรียนที่ถูกต้อง					
5) โรคและแมลงศัตรูทุเรียน					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5	4	3	2	1
5.1.3 ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
1) อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว					
2) วิธีสังเกตการสุกแก่ของลูกเรียน เช่น คูหนาม คูปลิง การขึ้นลาย					
3) เก็บเกี่ยวระยะสุกแก่ที่เหมาะสมของแต่ละสายพันธุ์					
4) การจัดระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ					
5) การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ					
5.1.4 ด้านการตลาด					
1) ราคาทุเรียนตกต่ำ					
2) ปริมาณทุเรียนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค					
3) ปริมาณทุเรียนมีเกินความต้องการของผู้บริโภค					
4) การรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อต่อรองทางการค้า การวางแผนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต					
5) การประชาสัมพันธ์เรื่องทุเรียน เพื่อส่งเสริมการตลาด					
5.1.5 ด้านการส่งเสริมการผลิต					
1) การรับรู้ข่าวสารจากการพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					
2) การรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์					
3) การรับรู้ข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น Facebook Line e-mail					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5	4	3	2	1
4) การได้รับการอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน					
5) การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านทุเรียนกับทางหน่วยงาน					
5.1.6 ด้านการปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่					
1) ราคาสูงใจ (ทุเรียนมีราคาแพงมากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่)					
2) มีตลาดรองรับ (ทุเรียนมีพ่อค้า มีล้งรับซื้อ มากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่)					
3) มีองค์ความรู้ (เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการปลูกทุเรียน มากกว่าพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ และสามารถปรับปรุงบำรุงดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกทุเรียนได้)					

5.2 ข้อเสนอแนะในการปลูกทุเรียนตามเขตความเหมาะสมของพื้นที่

ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร

.....
.....
.....
.....
.....

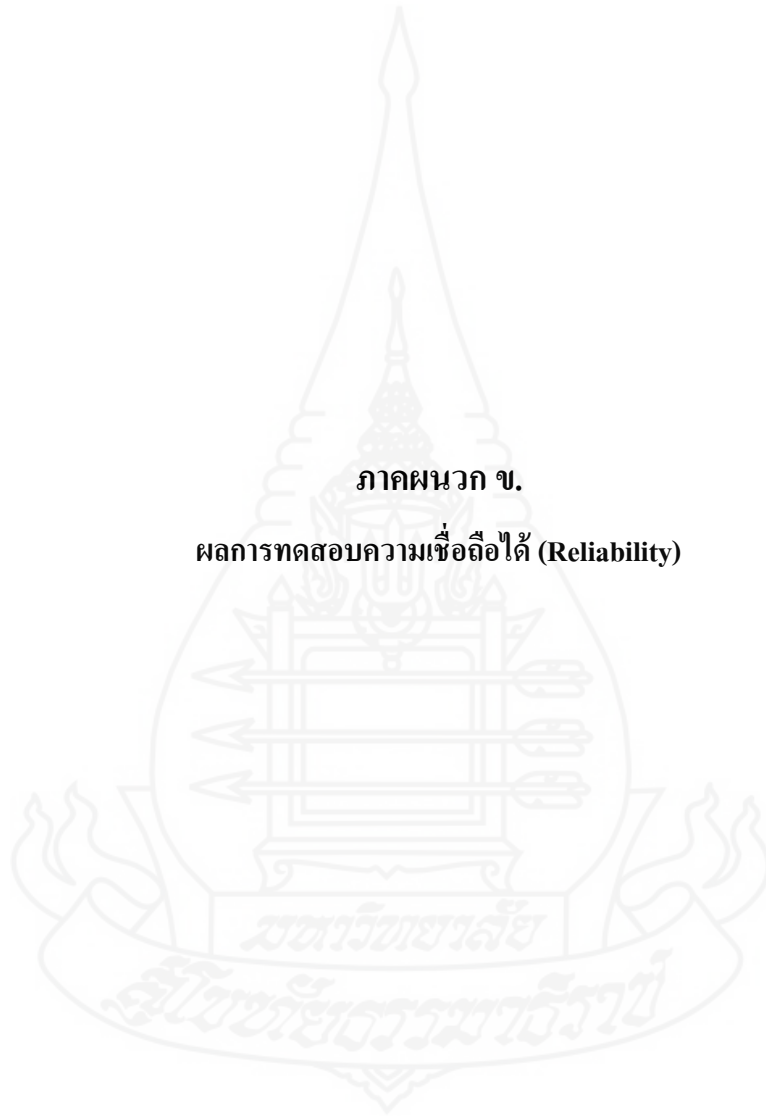
ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

.....
.....
.....
.....
.....

*****ขอขอบพระคุณท่านเกษตรกรที่ให้ความร่วมมือ*****

ภาคผนวก ข.

ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability)

Reliability Case Processing Summary

	N	%
Cases Valid	168	75.3
Exclude d ^a	55	24.7
Total	223	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.886	87

Case Processing Summary

	N	%
Cases Valid	168	75.3
Exclude d ^a	55	24.7
Total	223	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.868	115

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวดาริน สุขหงษ์
วัน เดือน ปีเกิด	10 กรกฎาคม 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาชีววิทยาเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยมหิดล
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

